

LAURA DRAGU

Începutul Începuturilor

*Obiceiuri. Tradiții. Povești. Rădăcini.
Durabilitate: Zestrea Românilor!*

Editura MĂIASTRA
Târgu-Jiu ❖ 2022

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

LAURA DRAGU

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
DRAGU, LAURA

**Începutul Începuturilor : obiceiuri, tradiții,
povești, rădăcini, : Durabilitate - Zestrea
Românilor!** / Laura Dragu. - Târgu Jiu: Măiastra,
2022

ISBN 978-606-042-229-7

LAURA DRAGU

Începutul Începuturilor

*(Obiceiuri. Tradiții. Povești. Rădăcini.
Durabilitate: Zestrea Românilor!)*

Editura MĂIASTRA
Târgu-Jiu ❖ 2022

Prețuire pentru Frumos, Durabil și Autentic

**Fiecare loc de pe pământ are o poveste a lui,
dar trebuie să tragi bine cu urechea ca s-o auzi și
trebuie un gram de iubire ca s-o înțelege.**

(Nicolae Iorga)

...Cartea este o poveste alcătuită din povești
și povestiri „de la lume adunate și înapoi la lume date”!

Sunt prezentate locuri, istorioare ale acelor locuri,
datini, obiceiuri, tradiții, credința strămoșească ce s-a
pastrat din generație în generație, în Bisericele și în viața
Satului Gorjenescl

Acestea sunt Fond Imaterial Romanesc!

*Povestile, legendele, datinile, obiceiurile, tradițiile în
zona Gorjului - sunt multe! Aici am «prins» câteva! Este
un început!*

*...Cartea vrem să fie folosită de ghizii care conduc
și oferă asistență turistică - grupurilor ce aleg ca destina-
ție «Gorjul Istoric și Pitoresc»!*

Este un Dar din Dar, primit și oferit Turistilor!

Laura DRAGU (Dorina POPESCU)

TÂRGU-JIU

Tradiția Teatrului la Târgu Jiu

În centrul orasului Târgu Jiu a fost amenajata „Aleea Nemuritorilor”/ Aleea Personalitatilor din Gorjului Istoric și Pitoresc.

Pe o distanță de civa zeci de metri sunt prezente stele închinare unor personalități remarcabile care pot să servească drept modele și pentru generația prezentă și pentru cele viitoare.

Avocatul Francisc Milescu este una din marile personalități ale sfârșitului de secol al XIX-lea. A fost avocat, președinte de Tribunal în Târgu-Jiu, primar al Târgu-Jiului; a fost cel care a inițiat proiectul ridicării unui monument lui Tudor Vladimirescu și a fost cel care a cheltuit din buzunarul propriu și a ridicat lângă actuala Pasarelă o sală de teatru care a rămas în istoria locului și în istoria teatrului românesc drept Teatrul Milescu.

Sala și scena Teatrului Milescu au fost gazdă ospitalieră pentru toți cei ce doreau să contribuie la dezvoltarea spirituală a gorjenilor, la propășirea culturii pe aceste străvechi plaiuri românești. La 15 martie 1931, conferința în fața unei săli arhipline, marele savant Nicolae Iorga. O zi mai târziu, la 16 martie 1931, aceasta sală îl găzduia pe Liviu Rebreanu, care conferința pe tema “Romanul romanelor”.

Spre sfârșitul aceluiași an, în noiembrie 1931, de pe scena sălii Milescu, George Enescu trimitea mesajul său

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

muzical către gorjenii spectatori, creându-le clipe de neuitat.

Incontestabil, rolul jucat de Teatrul Milescu în viața spirituală a orașului Târgu-Jiu și a județului Gorj timp de aproape un secol, îl îndreptățește a fi socotit ca una din instituțiile culturale gorjene reprezentative.

Sursă informații: <https://adevarul.ro>

Poveste vie a luptelor de la Podul Jiului „Correspondent Sub Acoperire”

Nicu Miloșescu s-a născut în anul 1858, în localitatea Cerneți din județul Mehedinți. Din datele istorice, de la cei care l-au cunoscut, aflăm ca Nicu Miloșescu provenea dintr-o familie modestă, de meseriaș, iar la 14 ani a intrat ca ucenic la tipografia «Georgescu» din Turnu-Severin dovedind un talent innascut, în plină tinerețe, de a fi un maestru tipograf. Patronul, bolnav fiind de plămâni, s-a mutat la Târgu Jiu. După ce a murit, văduva acestuia a vandut tipografia lui Miloșescu. La început au lucrat numai el cu soția, Ludmila. Treptat s-a marit clădirea tipografiei și a făcut și o legătorie și apoi o librărie la stradă.

În Târgu Jiu, Nicu D. Miloșescu și-a făcut prieteni printre precursorii mișcării culturale de la cumpăna veacurilor: institutorul Alexandru Ștefulescu, scriitorul locotenent Emanoil Părăianu și alții. Și-a amenajat atelierul tipografic spre sfârșitul anului 1880, completându-l cu necesarul de piese pentru o activitate tipografică diversificată. Acest prim atelier s-a aflat în Targu Jiu pe strada Tudor Vladmirescu.

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

Tipograful Nicu Miloșescu a continuat activitatea tipografică și în timpul războiului. Prezentarea ce urmează îl definește „Correspondent Sub Acoperire”. Despre desfășurarea luptelor de la Jiu a reușit să trimită familiei sale, care se refugiase în București, o telegramă codificată ce a putut trece de cenzura armatei. Telegrama respectivă este considerată document istoric, conținând prima veste care a ajuns în Bucureștiul încă neocupat, despre înfrângerea nemților la Jiu: «Nunta a început Vineri dimineța, la ora 8. Musafirii porniră hora de la Vădeni, peste Jiu, de-a lungul digului, până la pod. Ospățul a durat cu muzicile până seara la ora șase, când musafirii îndopați de bomboanele noastre, au plesnit. În zorii zilei am pornit noi de-a cuscri către munte cu bravii noștri nuntași. Dumnezeu cu noi, suntem toți sănătoși. Al vostru tată, Nicu.»

În drumurile sale la București, a cunoscut pe marii scriitori ai vremii, cărora le-a tipărit numeroase cărți.

Datorită calității lucrărilor realizate, Nicu D. Miloșescu a fost căutat de foarte mulți scriitori, iar tipografia i-a adus venituri însemnate care i-au permis să își construiască la Tismana o vilă mai jos de mănăstire, iar în Târgu Jiu, pe strada Tudor Vladimirescu o casă pentru fiul său, Numică, ridicată în anul 1906. Din nefericire, băiatul a murit destul de tânăr, la vârsta de 31 de ani, și nu a putut continua munca tatălui.

Miloșescu a devenit un om cunoscut în județ și în țară, apreciat în cercul marilor scriitori din București: George Coșbuc, Șt.O.Iosif, Alexandru Vlahuță, Barbu Delavrancea, Nicolae Iorga și alții. Cu familia lui Liviu

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

Rebreanu a legat o prietenie deosebită, despre care povesteste scriitorul Sabin Velican. „Liviu Rebreanu, urmărit în 1916-1917 de invadatorii germani deoarece se refugiasse din Ardeal în România, a fost ascuns de către fiul și fiicele lui Nicu Miloșescu, ce se găseau și ei, la rândul lor, refugiați în București; fugiseră, la venirea nemților, din Târgu Jiu. Astfel, scriitorul a scăpat, fapt pentru care Puia Florica Rebreanu, fiica scriitorului, trimite uneia din fiicele editorului gorjean cartea sa, «Zilele care au plecat», cu următorul autograf: «Pentru tanti Irena Miloșescu, care cu dragoste și temeritate a ocrotit cândva pe părintele meu, caldă recunoștință/ Puia Florica Rebreanu»”.

Sursă informații: <https://uzp.org.ro/>

La Casa boierului „Vasile Moangă” s-au scris pagini de Istorie pentru „Gorjul Istoric si Pitoresc”

În prezentarea Municipiului Targu Jiu, ca un element de referință, lângă Palatul Copiilor, în proximitatea Parcului și a Statuiei lui Tudor Vladimirescu, avem Casa lui Vasile Moanga, ctitorul Bisericii cu Hramul „Sfânta Treime” situată în zona 9 Mai. În casa lui Vasile Moanga au poposit Tudor Vladimirescu, Iancu Jianu și Petru Poenaru. Casa „Vasile Moanga” este cunoscută ca fiind casa de la balconul căreia Tudor Vladimirescu le-a vorbit pandurilor săi înainte de a porni spre Padeș - unde a fost citită Proclamația.

Petrache Poenaru a plecat la rugămintele lui Tudor Vladimirescu să studieze la Viena, iar apoi la Paris, unde a studiat filologia și științele tehnice. În timpul studiilor

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

brevetează primul toc rezervor din lume, mai întâi la Viena, apoi la Paris cu titlul *Condeiu portăreț fără sfârșit, alimentându-se însuși cu cerneală*. Se spune despre Petrache Poenaru ca ar fi și primul roman care a calatorit cu trenul. În tinerețe a fost secretarul personal al lui Tudor Vladimirescu iar ulterior, revenind în țară după călătorii și studii tehnice, s-a implicat în domenii legate de învățământ, administrație și inovație.

*Surse informații: <https://www.paginaolteniei.ro> ;
<https://ro.wikipedia.org>*

Osemintele „Eroinei de la Jiu”, aduse la Târgu Jiu cu ocazia centenarului „Tudor Vladimirescu”

Cu ocazia serbării „Centenarului Tudor Vladimirescu” din iunie 1921, la patru ani de la moartea Ecaterinei – prima femeie ofiter din Armata Română - osemintele eroinei au fost deshumate din Valea Glodului și aduse cu trenul la Târgu-Jiu pe ruta Focșani – Râmnicu Sărat – Buzău – Ploiești – București – Târgu Jiu. În drum spre Targu-Jiu, trecand prin Bucuresti, in Gara de Nord, vagonul în care se aflau osemintele Ecaterinei Teodoroiu a fost acoperit de flori și îmbrăcat în verdeață și în tricolor. Cortegiul a fost primit de oficialitățile Capitalei și de numeroși bucureșteni. Era format din două tunuri capturate de gorjeni la Jiu și Mărăști și a parcurs străzile Capitalei în uralele celor care au venit să participe la acest eveniment. Cele două tunuri erau conduse chiar de ofițerii eroi care le capturaseră, căpitanii Nicolae Pătrășcoiu și Ioan Neferescu. În ziua de 9 iunie 1921, sicriul cu

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

rămășițele pământești ale Ecaterinei a fost depus într-o criptă betonată amplasată în centrul municipiului Târgu-Jiu între clădirea Primăriei și Catedrala Ortodoxă cu hramul „Sfintii Voievozi Mihail și Gavriil”. La festivitatea de la Târgu-Jiu a participat și Octavian Goga, poet și om politic, care a însoțit cortegiul funerar de la gară până la primărie, unde a rostit un emoționant discurs. Toata suflarea celor prezenți i-a adus un pios omagiu.

În perioada 1935 – 1936, deasupra criptei a fost amplasat un monument din piatră albă (travertin italian), sub forma unui sarcofag, sculptat în basorelief de către Milița Petrașcu, o ucenică a lui Brâncuși, cu imagini reprezentând scene din viața Ecaterinei Teodoroiu. Faptele sale de vitejie vor rămâne veșnic în inimile noastre!

Surse informatii:

<https://www.historia.ro>; <https://gorjeanul.ro>

„Casa Barbu Gănescu”, file de istorie

Casa slugerului Barbu Gănescu a fost construită în anul 1790. A fost restaurată radical și reamenajată în 1929 de către Ion Barbulescu, fost guvernator al Băncii Naționale, sub supravegherea arhitectului Iulius Doppelreiter, de origine austriacă. O personalitate de seamă care a avut legătură cu Casa Gănescu a fost Constantin Brâncuși. Sculptorul, aflat la începutul carierei sale, a fost recomandat lui Auguste Rodin chiar de unul din membrii familiei Gănescu, și anume nepotul slugerului. Brâncuși a locuit în Casa Gănescu între anii 1937 – 1938, pe perioada ridicării Ansamblului

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

Monumental de la Targu Jiu numit „Axa Eroilor” care cuprinde celebrele sale sculpturi, „Coloana Infinitului”, „Poarta Sărutului” și „Masa Tăcerii”. Curtea Casei Gănescu este și ea importantă, deoarece aici se află tot felul de obiecte care i-au aparținut lui Brâncuși, printre care diverse pietre cu forme mai puțin obișnuite. Tot aici marele sculptor și-a amenajat și atelierul unde se consfătuia cu inginerii care lucrau la realizarea operelor sale și studia toate planurile și schitele acestora.

Prin Legea nr. 199/2015 a fost înființat Muzeul Național ”Constantin Brâncuși” cu sediul în Casa ”Barbu Gănescu”.

În curtea instituției se află două monumente care poartă amprenta marelui sculptor: ”Mesele de piatră aranjate de Constantin Brâncuși”, cunoscute și sub denumirea ”Grădina cu vietăți de piatră”, aflate pe Lista Monumentelor Istorice și ”Masa rotundă”, o masă rebut, realizată de Constantin Brâncuși la care artistul a renunțat ulterior.

Muzeul Național ”Constantin Brâncuși” a fost deschis pentru prima dată publicului, pe 19 februarie 2020, de Ziua Națională Constantin Brâncuși. Obiectivele instituției sunt acelea de a promova și de a aduce în atenția publicului viața și opera sculptorului Constantin Brâncuși cu accent pe perioada în care marele artist a trăit și a lucrat în județul Gorj.

Surse informații:

<https://www.muzeulbrancusi.ro>; <https://www.igj.ro>

***Inima de mamă frântă a Mariei Lătărețu:
„În viață, nu am știut decât să cânt și să-mi
îngrop copiii“***

Cinci dintre cei șase copii ai Mariei Lătărețu, cea supranumită Privighetoarea Gorjului, au murit la vârste fragede și chiar imediat după naștere. Privighetoarea Gorjului și-a cântat durerea în doina «Lie , Ciocârlie», compusă chiar de ea.

Patru copii au murit din cauza bolilor, iar o fetiță a fost sfâșiată la vârsta de 6 anisori de un câine turbat la Targu Jiu . Maria spera ca aceasta fetita îi va calca pe urme, fiindcă avea o voce minunata, dar nu a fost așa... A supravetuit un singur copil , Ion , in familia Mariei Lataretu.

Cand urca pe scena niciodata nu lasa sa se vada durerera care o macina. Ion Lătărețu a fost căsătorit cu Ioana și a decedat la începutul lui 2001.

Maria Lătărețu și-a înmormântat toți cei 5 copilași la cimitirul Vădeni pentru ca a locuit o bună bucată de vreme cu întreaga familie la Targu Jiu. Maria Lătărețu mărturisea deseori apropiaților: „În viață nu am știut decât să cânt și să-mi îngrop copiii”. In anul 1972 artista a murit în timpul unui concert în Judetul Botosani - satul Românești, din cauza unui accident vascular cerebral.

Sursă informații: <https://adevarul.ro>

ARCANI

Biserica din Arcani

Arcanii sunt menționați documentar, încă de la începutul secolului al XV-lea. Au avut și biserică tot din timpuri străvechi. În cercetările făcute de Constantin S. Nicolăescu –Plopșor în punctul „La Morminți”, situat în satul Arcani, în anul 1948, s-au găsit pietre de râu, cărămidă și capitelul unei coloane de biserică construită din cărămidă alternată cu piatră de râu. Această biserică are aceeași vechime cu Vodița, Tismana și Cozia Veche care au același tip de construcție. Putem vorbi despre o biserică din secolul al XIV-lea. E de menționat că această biserică a fost ridicată în același loc unde a fost un cimitir în timpul dacilor. Matei Condoiu și Vasile Cătuț (decedați) au declarat profesorului Vasile Cărăbiș, în anul 1958, „că acum 60 de ani s-au găsit aici oale mari cu schelete și că de aici s-au cărat sute de care de piatră, din acest loc, zis La Morminți”.

„Claca” – acțiune de ajutor în muncă

Așa-zisele „clăci” erau acțiuni de ajutor tovărășesc în muncă, în special la despoiatul porumbului în timpul toamnei. Munca și voia bună era nota distinctivă a acestora.

Forma deosebită era **claca cu lăutari**. Până la terminarea grămezii domina cântecul lung, fie al lăutarilor, fie al soliștilor din rândul participanților, uneori cu pauze de

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

cântec umplute cu povestea sau gluma. După terminare și cinstirea cu rachie și porumb fiert se încingeau horele pline de veselie.

În aceeași atmosferă de bună dispoziție se desfășurau și muncile „*pe ajutat*”, la adunat de fân. Fiecare ceată înjghebată astfel își avea „*doinitoarea*” ei, „*povestașul*” sau „*glumitorul*”. De multe ori cântecul unui flăcău dintr-o ceată alterna cu cântecul dragei lui din altă ceată și cei care voiau să facă mult spor în ziua respectivă căutau să aibă „*pe ajutat*” perechi de tineri îndrăgostiți.

Obiceiuri la Bobotează

Deși unele obiceiuri par reminiscențe din vârsta copilăriei omenirii, prin pitorescul lor și aspectul oarecum distractiv se practică și astăzi. Printre acestea se numara și încercările tinerelor necasatorite de a-și afla pe viitorul soț. Cele mai multe astfel de obiceiuri sunt legate de Anul Nou și de noaptea de Sf. Andrei.

La Bobotează, în ajun, când trece popa cu crucea, fetele pun acul din păr pe pragul ușii să treacă popa peste el. Îl leagă apoi cu fir roșu și cu chită mică de busuioc, îl pun în opincă sau pantof și dormind cu el sub căpătâi – ele cred ca visează pe bărbatul cu care se vor căsători.

În seara Sf. Andrei

Fetele fac trei turtițe în care pun trei degetare de făină, trei degetare de apă, trei degetare de sare. Coc turtițele și apoi le mănâncă fără să guste un pic de apă și noaptea ele cred ca visează pe cine iau de bărbat. Momentele care ocazionaază practicarea multor obiceiuri în afară de

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

amintitele sărbători de iarnă sunt Lăsatul postului, Mucenicii și Joimărelele.

La lăsatul postului de brânză

În a 7-a duminică înainte de Paști, se făceau țuțăici sau vârteje, așa cum informează bătrânul Ion Berca din Stroești, în care țuțăici se dădeau copiii strigând:

„- *Auzi, mări, auzi!*

- *Ce ți-e mări, ce ți-e?*

Găinile mele ouătoare

Și-ale tale cârcâietoare

Ale mele fac cotcodac!

Fac ouă și prin târnaț!

Cânepa mea-i mare cât casa

Și moale ca mătasa!”.

Obiceiul se practică și astăzi în special în satul Câmpofeni.

„Vinerea Homanului”

După lăsatul postului de brânză, joi spre vineri (i se și spune în Câmpofeni „*Vinerea homanului*”), băieții și fetele mergeau în deal, la Teiu-nalt, făceau focul de cu seară. La lumina focului petreceau toată noaptea. Întâi mâncau lângă foc și apoi se întărau la joc. Înainte de căderea serii mergeau însă și recunoșteau iarba mare și însemnau locul.

Dimineața, până la ziuă, până nu treceau nici păsările cerului peste ea, mergeau cu pâine și sare lângă planta respectivă și rosteau:

„- *Bună dimineața, iarbă mare!*

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

- *Mulțumesc dumitale fată mare!*

- *Iarbă mare, doamnă mare;*

Eu îți dau pâine și sare.

Tu să-mi dai cosiță mare”.

Se scoate apoi rădăcina căutând să fie cât mai lungă și în groapă se pun pâinea și sarea adusă.

Seara următoare rădăcina se fierbe și cu zeama respectivă se spală părul. Se zice ca apa aceea întărește rădăcina părului și-l face să crească mare și mătăsos.

Spălatul cu apă fiartă cu homan se mai practică și azi în Câmpofeni și sigur are un efect medicinal deoarece cele ce practică acest obicei își aduc aminte de femeii care au avut un păr frumos, des și mătăsos până la adânci bătrânețe, fiindcă spălau regulat părul cu apa homanului fiert.

La Mucenici, în data de 9 martie

Afumatul cu treanța ca să ferească de mușcătura șerpilor se practică și azi. Se aprinde o bucată de pânză veche de cânepă sau bumbac și de dimineață se trece cârpa cu fum în jurul picioarelor, al trunchiului, al mâinilor și capului de câte trei ori, întâi de capul familiei și apoi de ceilalți membri. Cu cârpa aprinsă se trece prin toate încăperile casei, apoi prin pivniță, grajdul vitelor și pe la fiecare vită. Se merge apoi la pivniță și se face la fel.

Cel care mergea în deal pentru afumatul împotriva șerpilor lovea pământul de patruzeci și patru de ori cu o măciucă, zicând de fiecare dată: „*Să iese frigul și să intre căldura!*”.

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

În ziua respectivă, în mălaiul care se coace, se pune un ban de metal și se înfloarează cu țeava. Cine găsește banul înseamnă că e plin de noroc în vara ce urmează.

În Joia Mare (ziua de joi dinaintea Paștilor)

Se face foc în curtea casei numai cu boji. Lângă foc se așează o masă mică, rotundă și pe masă se pune o ulciacă nouă cu apă în ea.

Se zice că vin morții să stea la masă. Apoi se dau „*de pomană*” pentru fiecare mort câte o ulcea nouă, în care se pune puțin vin sau rachiu și deasupra un colac de grâu cu o lumânare aprinsă.

În aceeași zi fetele îngroapă un ou în furnicar pe care-l scot în noaptea de Paști, îl fierb și merg să ia paște cu el în credința că le va ajuta să fie harnice ca furnicile.

Copiii, probabil lihnii de postitul strict de altă dată, bat toaca și strigă:

*„Toco-toconecele
Azi îs Joimărelele
Poimăine-s Paștelele,
Dă-le-ncolo de urzici
Că-s mai bune ouă dulci.
Câte-un ou roșu la Paști
Să-l mâncăm cu cozonaci”.*

Obiceiuri și poveste culese din Monografia Comunei Arcani, autori Grigore Pupăză, Vasile Buzuloiu, Anica Răduțoiu, Aneta Giurgiulescu

ALIMPEȘTI

Crăciun: Tradiții și credințe în Alimpești-Gorj

Luna decembrie aduce începutul uneia dintre cele mai importante sărbători din întregul an: Crăciunul. Lumini colorate îmbrățișează deja satul, la ferestre apar pomii de Crăciun și în doar câteva zile se vor auzi colindele.

Începând de prin anul 400, creștinii sărbătoresc nașterea lui Iisus sub numele de „Crăciun”. Peste tot în România, Crăciunul începe cu cele 6 săptămâni de post. Cea mai importantă dată dinaintea Crăciunului este 20 decembrie, ziua de Ignat, atunci când se taie porcii. Acum încep pregătirile pentru Crăciun, când femeile aleg cele mai bune bucăți de carne pentru sarmale și friptură.

În noaptea premergătoare acestei sărbători, se spune că porcii se visează cu mărgelile roșii la gât și tot în vis li se va arăta dacă vor fi tăiați, sau nu, în ziua următoare. Înainte de a fi tăiat, porcului i se cere iertare.

Alte obiceiuri de Crăciun în Comuna Alimpești:

❖ Pentru a păstra carnea proaspătă până la Crăciun, peste porcul sacrificat se așează un sac de cânepă sau iută, pe care încălecă un copil. În locurile unde porcii se taie de Crăciun, se spune că ei încep să fie triști și să slăbească.

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

❖ În Ajunul Crăciunului, gospodarii își strâng din sat ce au dat împrumut, să îi găsească sărbătoarea cu toate în gospodărie.

❖ Femeile pun în apa în care se spală o nuca, pentru ca să fie sănătoase ca nuca, și un ban, să fie bogate.

❖ Gospodarii pun mâna pe toate uneltele din curte, să le folosească sănătoși și cu spor.

❖ Tot de Crăciun, se pune în găleata cu apă o potcoavă, din care bea gospodarul, și apoi apa este dată la vite, să fie tari ca fierul.

❖ Găinilor li se dă de mâncare din ciur sau din sită, să facă ouă multe.

❖ În ajunul Crăciunului, toate mesele, gătite de sărbătoare, cu decorațiuni multicolore, sunt gata să primească colindătorii. Mersul din casă în casă pentru a cânta colinde este un ritual care cuprinde un text ceremonial (cântecul), formule magice și dansuri. Prin acest „spectacol” pe care îl întâlnim în toate regiunile țării, sunt transmise urări de sănătate și prosperitate în anul ce vine, și împlinirea dorințelor. Tradiția spune că de Crăciun se deschide Cerul și este văzut de către cei buni Dumnezeu stând cu îngerii și sfinții la masă.

❖ Înainte de a intra în casă, gospodarii trec peste o bucată de fier, să fie sănătoși peste an, iar în mână trebuie să ducă obiecte de ars, pe care le aruncă în focul din vatră, zicând: “Domnul să ne dea spor!”.

❖ E bine ca în această zi să se mănânce carne de

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

pasăre, pentru ca mesenii să fie ușori ca pasărea în vara ce urmează.

❖ Se mai mănâncă pește și pâine din grâu nespălat, pentru ca oaspeții să se sature degrabă și să fie sătui tot anul.

❖ Fetele, după ce se spală, pun pieptenele și săpunul sub pernă să-și viseze ursitul.

❖ Tot pentru a visa pe cel ales, fetele pun tot felul de mâncăruri sub geam, existând credința că ursitul va veni să guste din ele și astfel îl vor vedea.

❖ În această zi se mătură casa, dar gunoiul nu este dat afară, să nu fie pagubă la vite.

De fapt, în multe părți ale lumii, Crăciunul înseamnă același lucru: sărbătoarea nașterii lui Iisus Hristos, să stai împreună cu familia, cu cei dragi, să sărbătorim bucuriile anului ce se încheie și să zâmbim, optimisti, în așteptarea anului ce sosește.

*Sursă informații: Prof. înv. primar Năstase Vasilica,
lucrarea „Sarbatorile la români”*

BAIA DE FIER

Legenda Peșterii Muierilor

Peștera Muierilor este prima peșteră electrificată din România.

În privința numelui peșterii, „Muierilor” sau „Muierii”, la baza denumirii acesteia stau foarte multe legende ale locurilor.

- Conform legendei, în vremurile de războaie, când bărbații trebuiau să plece să-și apere patria de invadatori, femeile strângeau toți copiii și bătrânii pentru a se ascunde în galeriile peșterii.

- Alta legendă povestește că, în zilele secetoase și fierbinți ale verii, femeile satelor se strângeau la ieșirea din peșteră pentru a țese, în partea sudică, pentru că acolo aerul sufla mult mai puteric. Mai apoi, acestea intrau în interiorul peșterii, unde își puneau sa se moaie cânepa sau inul.

- Altă origine a denumirii peșterii vine de la o legendă locală, potrivit căreia într-una din galerii trăia o zână care-i ajuta pe localnici, în special pe femei: le aducea bărbații plecați de acasă, femeile sterpe rămâneau gravide, iar fetele bătrâne reușeau si se căsătoreau. Într-o zi, zâna s-a îndrăgostit de un tânăr foarte frumos care a venit să-i ceară ajutorul. S-au iubit, dar tânărul a părăsit-o în cele din urmă.

Zâna a suferit mult și, până la urmă, s-a stins. Legenda spune că a fost mistuită de o flacăra venită din pământ.

Legenda Cernădiei

Se spune că, pe când acest ținut încă nu cunoștea stăpânirea omenească, iar întunericul pădurilor se întindea pe unde sunt așezate azi gospodăriile cernăzenilor, au sălășluit trei frați veniți cu turmele lor din Voineasa, de peste munte. Acești frați, pe numele lor Buicea, Bercea și Vlad, au dat naștere celor trei sate care le poartă numele: Buicești, Bercești și Vlădoi.

Frații și-au construit primele lor locuințe pe locul unde astăzi se află livezile și pășunile cernăzenilor, actuala vatră a satului fiind atunci împădurită. De altfel și numele Cernădia este de origine slavonă și arată același lucru: Cernădia vine de la cuvintele slavone „ciornoe”, care înseamnă „negru” („întunecime”) și „deni” care înseamnă zi. Cernădia s-ar traduce, prin urmare „zi neagră”, „zi întunecoasă”, fapt oarecum adevărat, pentru că lumina soarelui nu putea pătrunde prin desişul pădurilor seculare care ocupau cândva ținutul Cernădiei.

Cu timpul, pădurile au fost tăiate și împinse mult spre plai. Locul padurilor a fost luat de gospodăriile țărănești, care în decursul timpului s-au mutat din ce în ce mai spre nord, vechea vatră a satului rămânând, cum este și astăzi, teren de fânețe pentru vitele locuitorilor. Stramoșii din care se trag locuitorii Cernădiei sunt cei trei, urmașii lor fiind: Vlădoi, Bercești și Buicești. Din vechime, numele acestor stramoși au fost păstrate cu sfințenie din generație în generație. Pădurile acestor locuri au fost mai târziu adăpostul haiducilor Măniță, Dăianu, Iancu Jianu și alții, care-i urmăreau pe cei bogați și îi jefuiau, iar banii și obiectele de valoare le împărțeau săracilor.

Sursă informații: Mirela Drăgănescu

Colindetii - 24 decembrie, vestitorii Craciunului

Se păstrează multe obiceiuri pe la noi, în Oltenia, de pe vremea dacilor prin care se sărbătorește nașterea Mântuitorului Iisus Hristos.

Unul dintre aceste obiceiuri are loc în Ajunul de Crăciun și poartă numele de “colindeti”. Colindetii sunt primii vestitori ai Nașterii Domnului.

Colindătorii au fluiere, steaguri cu clopoței, ciucuri și coronițe de flori.

Ei pleacă de dimineață de la biserică, unde primesc binecuvântarea preotului, iar mai apoi pornesc a colinda pe la toate casele din sat pentru a face urări cu ocazia mării sărbători a creștinătății, Nașterea Domnului.

Colindetii rostesc anumite strigături vechi, învățate de la bunicii și străbunicii lor, care la rândul lor le știau de la cei bătrâni. Cetele de pițărâi sunt primite în gospodarii cu strigăte de veselie și daruri, iar obiceiul spune că nimeni nu are voie să ceară mai mult decât primește.

Colindetii primesc colaci, nuci, mere și biscuiți.

Sursă informații: Mirela Drăgănescu

BĂLĂNEȘTI

Legenda Bisericii din Bălănești

În localitatea gorjeană Bălănești există una dintre cele mai vechi biserici din Gorj, al cărui trecut este învăluit nu doar de mister ci și de tufișurile și buruienile ce au crescut în lăcașul de cult, astăzi o ruină. Superstițioși din calea afară oamenii locului nici nu vor să audă de o renovare a acesteia convingși fiind că cine va îndrăzni să intre printre ruinele bisericii va păți o nenorocire.

Construcția Bisericii din Bălănești a început pe la mijlocul secolului al XIX-lea, așa cum reiese din arhivele comunei, în anul 1841, cu toate că legenda locului îi atribuie acestui lăcaș de cult o vechime mai mare. Conform documentelor aceasta a fost construită pe moșia lui Grigore Lascăr și sfințită în anul 1858. Tot din documente reiese că în această biserică a slujit la începutul secolului al XX-lea un anume preot Vasile Tomescu. Acestea sunt singurele informații certe despre construcția aflată astăzi în ruină.

De-a lungul ultimilor ani, autoritățile locale au încercat în nenumărate rânduri să curețe zona însă de fiecare dată s-au lovit de superstițiile bătrânilor. În memoria localnicilor se afla credința că biserica este bântuită și pun soarta acesteia pe seama unor blesteme. De-a lungul timpului în jurul bisericii s-au aflat și morminte însă acestea au dispărut treptat. Biserica este

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

construită din cărămidă și poartă Hramul Sf. Grigorie Teologul, aflându-se pe lista monumentelor istorice din România. Construită în formă de navă, biserica impresionează prin masivitatea sa și turnul clopotniță, astăzi distrus de intemperiile naturii.

Biserica din Bălănești a ars la un trznet, astfel încât cu greu mai poate fi socotită un monument istoric în zilele noastre. Între timp a crescut un nuc chiar în altarul bisericii, acesta fiind un motiv în plus pentru oamenii de aici să nu îl taie sau să curețe în jurul lăcașului de cult, considerând că „este păcat”. Unii locuitori din Bălănești spun că biserica lor a devenit un veritabil obiectiv turistic, aici venind diverse persoane care fotografiază ruinele.

Sursă informații: Valentin Chepeneag

Punerea busuiocului sub perna în noaptea de Boboteaza:

Se spune că, în noaptea de Boboteaza, tinerele fete își visează ursitul. Ele își leaga pe inelar un fir roșu de matase și o ramurică de busuioc și pun busuioc sub perna. Există credința că fetele care cad pe gheata în ziua de Boboteaza pot fi sigure că se vor marita în acel an.

Claca la desfacutul foilor de porumb

Între Vinerea Mare și până la Intrarea în Biserică a Maicii Domnului (Ovedenia), claca este unul dintre cele mai comune moduri de întrajutorare reciprocă între săteni. Într-o epocă în care nu existau tehnologia și mijloacele de comunicare moderne, claca era locul unde se îmbinau

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

utilul cu plăcutul și, în timp ce se muncea, se aflau noutăți despre diferite evenimente din viața socială a satului, oamenii mai în vârstă dădeau sfaturi și le transmiteau cunoștințe tinerilor, se învățau cântece, zicători, dansuri, se glumea sau se critica, și, mai ales, se legau prietenii între tineri care, de cele mai multe ori, duceau la viitoare căsătorii. Cele mai frecvente clăci erau pentru depănușarea sau pentru desfăcutul porumbului, urmate de cele pentru tors, țesut sau cusături.

Lasatul Secului:

De „*Lăsatul Secului*” se practică un obicei vechi, care are legătură cu focurile purificatoare. La lăsatul serii, pe dealuri se aprind focuri, iar în această atmosferă se spune că se purifică comunitatea și alungă spiritele rele. Se credea că prin acest ritual se asigură perpetuarea renașterii la viață.

Sursă informații: Valentin Chepeneag

BĂRBĂTEȘTI

*Povestire aflată de la un bătrân din sat, care la rândul său a aflat-o de la bătrânii săi:
„Să nu glumim cu Viața!”*

Biserica din satul Bărbătești a fost ridicată de către credincioși în timpul domnitorului Alexandru Ioan Cuza și sfințită în anul 1864 de către sfântul Calinic de la Cernica. Sfântul era pe atunci episcop la Episcopia Râmnicului, episcopie de care aparținea și satul Barbatești la acea vreme.

Sfântul episcop a venit de la Vâlcea pe Țicleni și a fost întâmpinat de o delegație de credincioși cu o caleașcă cu cai, să fie adus peste deal la Bărbătești. Trecând peste deal, doi tineri care pășteau vitele, văzând alaiul au zis să-i facă “popii” o glumă și unul s-a prefăcut mort, iar celălalt îl jelea. Oprind caleașca, episcopul a întrebat ce s-a întâmplat, iar tânărul a zis că i-a murit prietenul și episcopul a zis să nu glumească cu lucruri din astea și a plecat mai departe. Prietenul i-a zis celui întins pe jos să se scoale că a plecat “popa”, dar spre stupoarea acestuia, prietenul său era mort. Atunci și a dat seama de ce a zis episcopul să nu se joace cu lucruri din acestea. Pe locul unde s-au întâmplat acestea s-a ridicat o fântână, care după mai multe renovări există și azi.

În preajma Crăciunului

Când preotul merge cu icoana Nașterii Domnului prin sat pe la creștini, în comuna Bărbățești enoriașii au obiceiul să nu consume din carnea porcilor sacrificați, până când aceasta nu este binecuvântată. Preotul vine în casa fiecăruia, iar enoriașii după ce sărută icoana duc preotul unde au depozitată carnea porcului și acesta rostește rugăciunea de binecuvântare a cărnii.

La Boboteaza

Celebrată de către ortodocși la fiecare început de an, pe 6 ianuarie, **Boboteaza** semnifică sfințirea apelor din întreaga lume, a întregii creații, după cum Iisus Domnul s-a coborât în râul Iordan pentru botez. Sărbătoarea este plină de semnificații și tradiții.

În Bărbățești, preotul merge din casă în casă cu Botezul și stropește cu agheasmă casele enoriașilor spre a fi sfințite. Acum fetele de vârsta măritişului cer preotului câte un fir de busuioc din buchetul cu care acesta stropește casele și în noaptea de ajunul Bobotezei îl pun sub perna pe care dorm să își viseze ursitul.

De asemenea se crede că, dacă în dimineața Ajunului de Bobotează, pomii sunt încărcăți cu promoroacă, aceștia la vară vor fi plini de fructe.

Obiceiuri de Sarbatoarea Sfântului Gheorghe, 23 aprilie

O altă sărbătoare importantă în zona este **sărbătoarea Sfântului Gheorghe** pe 23 aprilie. Pe 22 aprilie în ajunul sărbătorii, credincioșii merg în pădure și rup ramuri de fag pe care le pun în poartă. Pe de o parte, simbolizează venirea primăverii, verdele reprezentând renașterea naturii și trezirea la viață a vegetației. Pe de altă parte, crenguțelor cu muguri le sunt asociate puteri nebănuite de ocrotire a pășunilor și fânețelor împotriva duhurilor rele, dar reprezintă și semnul biruinței Sfântului Gheorghe. De asemenea tinerii, băieți și fete, aprind pe dealuri focuri ritualice, în preajma cărora stau până noaptea târziu depănând povești și amintiri.

Sursă informații: Obiceiuri si Poveste furnizate de Stanca Liliana , Profesor în Învățământul Primar la Școala Gimnazială “ Ion Popescu” Bărbățești

BĂLEȘTI

Povestea „Văcuței ghidușe”

Portul Popular care încununa atâta truda și har al femeilor care îl lucrau se găsește și în povestea lui Petre Guran din Balacești. Se spune că „nimeni nu rămânea indiferent, nici chiar animalele, la vazul atator gatei”. Una ca asta se întâmplase în batatura lui Petre Guran. Avea omul o vacă bună de lapte și harnică la jug. Dar nu sta la muls decât la nevastă-sa Lina (Picoana) și nu oricum... Dimineața o accepta pe stăpână numai costumată în cămășă ungurească, cu vestă și basma negre, plusate, iar seara – biata femeie nu era pe gustul năbadaioasei vaci decât dacă îmbracă o cămășă pe roșu aprins și cu carpa de borangic pe cap.

Obiceiuri de Nunta

Ca o nunta să se fi rostit, trebuia mai devreme cu 1 – 2 ani tinereții – băiatul și fata – să se fi cunoscut. Și unul și celălalt, până „să pună ochii pe cineva” cu care „să intre în vorbă” urmăreau mai multe „exemplare” care, pe lângă frumusețe, avere și „neam bun de oameni”, trebuia ca băiatul să nu fie „betiu”, nici fumător sau „măierețnic”, să fie om de cuvânt, iubitor, priceput, harnic și să fi făcut armata (unde se obișnuia cel mai bine cu asprimile vieții). La fel, fetei i se cerea să aibă „pe vino-ncoa”, bunătate, răbdare, simțământul dragostei, sinceritate, curățenie trupească și sufletească, întregite cu „lucrurile de mână”, gătitul hranei, curățenia în casă și prin curte. Nu de puține

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

ori se mai trimiteau si „iscoade” spre a observa semnele harniciei celei „bune de maritat”.

Mucenicii, 9 martie:

Se sarbatoresc pe 9 martie in semn de respect fata de cei 40 de mucenici – soldati romani ortodocsi obligati de capetenia lor pagana sa se lepede de credinta lor; pentru ca au refuzat au fost aruncati in lacul Sevastia din Armenia pe timp de iarna, sperand ca vor muri din cauza inghetului si a frigului. La ora trei din noapte, dupa ce se rugasera indelung, a stralucit o lumina puternica si apa s-a incalzit ca in vremea secerisului iar temnicerul a vazut treizeci si noua de cununi coborandu-se din cer. Intelegand ca a patruzecea lipsea pentru unul dintre ei care se lepadase de credinta ortodoxa, a sarit in apa marturisind si el credinta ortodoxa si astfel s-a implinit din nou numarul de patruzeci. In memoria lor se dau de pomana in aceasta zi colacei impletiti, unsi cu miere.

Alte obiceiuri in ziua de Mucenici:

Vecinii se vizitau indemnandu-se „sa goleasca 40 de pahare cu vin”; gospodinele, la ivirea zorilor, afumau cu „treanta” pe toti membrii familiei, casa, curtea, vitele, pasarile si gradinile spre „ocrotirea lor de gadini (lupi) si de orice rele”. Acestea mai coceau in cuptor azime (aluat nedospit) in care puneau o moneda. Inainte de masa, fiecare membru al familiei rupea pentru sine o bucata din turtita aceea, iar cel care nimerea moneda ramanea in ochii celorlalti cu noroc in tot anul.

*Sursă informații: Roman Monografic – Ceauru si
Balacestii de alta data, autor Mihail Pasere*

BUMBEȘTI-JIU

Legenda Mănăstirii Vișina

Mănăstirea Vișina este una dintre cele mai vechi din Oltenia și din țară, fiind ctitorie a Sfantului Nicodim cu ajutorul domnitorului Mircea cel Bătrân, în perioada în care Sfantul Nicodim a fost duhovnic al domnitorului. Lăcașul de cult a fost ridicat înainte de anul 1400, dar biserica originala este acum o ruină. Vreme de peste aproximativ două secole și jumătate, mănăstirea nu a mai funcționat, aceasta desființându-se. Conform unei legende, sfântul lăcaș și-a încetat existența după ce starețul de atunci al mănăstirii a adăpostit averea localnicilor pentru a o feri de cotorpitori. El a murit, iar localnicii care nu au mai știut astfel unde sunt ascunse averile lor le-au căutat chiar și în zidurile bisericii și, astfel, aceasta a ajuns o ruină. Vechea biserică a fost realizată de meșteri pricepuți din pietre de râu și de munte de diferite dimensiuni, mai mari la bază și mai mici spre acoperiș. Într-una dintre cărțile lui Alexandru Ștefulescu se spune că la Mănăstirea Vișina au fost cinci voievozi care au făcut acte de danie și prisloave domnești. Primul a fost Mircea cel Bătrân, al doilea a fost Neagoe Basarab, de la care se pastrează trei hrisoave domnești (primul în 1514); după această perioadă, domnitorul Petru cel Tânăr, apoi este Mihai Viteazul, care în trecerea lui prin pasul Vâlcan în Ardeal recunoaște

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

proprietățile mănăstirii Vișina, iar ultimul este Matei Basarab.

Lângă ruine se află acum o biserică din lemn în stil maramureșean ridicată în 2014 și două corpuri de clădire în care viețuiesc călugări. Hramul Mănăstirii Visina este „Sfânta Treime”.

Sursa informatii: [https:// www.adevarul.ro](https://www.adevarul.ro)

Sfantul Irodion - „Luceafarul de la Lainici”

Sfantul Calinic de la Cernica a fost primul sfânt roman canonizat în Biserica Ortodoxă Română, în anul 1955. L-a avut ucenic pe Sfantul Irodion de la Lainici. Pe acesta l-a numit Staret la Mănăstirea Lainici și a stăruit 41 de ani, cu mici întreruperi. Parintele Irodion de la Lainici a fost un model de monah, un model de staret, a fost un om al rugăciunii, un model de smerenie, de bunăcredință. Nu găsea pricina de critică la nici un frate din mănăstire, tolera și oferea sprijin, cuvânt de învățare, îndreptare și îndrumare atât pelerinilor din Oltenia cât și celor din Transilvania. A trecut la Domnul în anul 1900 și după 109 ani - Moaștele lui au fost descoperite și se afla spre închinare la Mănăstirea Lainici supranumită, „Mireasa din Defileu”.

Sfântul Irodion de la Lainici s-a născut în 1821 la București și a purtat numele Ioan. A intrat în viața monahală la Mănăstirea Cernica. L-a avut Duhovnic pe Staretul Calinic de la Cernica. Parintele Irodion, devenit staret la Mănăstirea Lainici, a fost căutat pentru lumina și cuvânt de învățare, de mii de credincioși. Deși fusese

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

ucenicul staretului Calinic de la Cernica, spre sfarsitul vietii a devenit Duhovnicul acestuia.

Sursă informații: Laura Dragu/ Dorina Popescu

Mănăstirea Lainici – între zbucium si monahism infloritor

Manastirea Lainici a cunoscut o istorie zbuciumata. Marea prigoană împotriva ortodoxiei românești, declanșată peste toată Transilvania între 1750 și 1765, de apocaliptica împărăteasă a imperiului austro-ungar, Maria Tereza, a ajuns si aici. Așa cum dovedesc documentele vremii, se spune într-un pliant de la Mănăstirea Lainici, generalul Bukow a distrus peste 300 de biserici și mănăstiri ortodoxe, printre care și mănăstirea Lainici, care era situată la câțiva kilometri de granița cu Imperiul Austro-Ungar.

Această mănăstire are o mare legătură cu istoria romanilor: o parte din monahii din Lainici au aderat la răscoala lui Tudor, iar călugărul Maxim a ajuns pandur. După înăbușirea răscoalei, turcii , care au pus stăpânire pe ținut, au venit la Lainici, au devastat-o și au tăiat capul călugărului Maxim iar pe ceilalți monahi i-au împrăștiat. Cu voia bunului Dumnezeu, viața monahala a reinflorit aici. În 1984 a fost renovata biserica, au fost construite, de asemenea, dependinte si facilități moderne, iar cele vechi au fost restaurate. În 1990 a început construcția unei noi biserici. Pe data de 1 mai 2011 a avut loc la Mănăstirea Lainici slujba de canonizare a Sfântului Irodion (care va fi prăznuit pe 3 mai). Tot în aceeași zi a fost sfințită biserica nouă a mănăstirii. De asemenea, a fost adusa aici in 2006

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

o copie a Icoanei Maicii Domnului numita cu glas ce s-a auzit din ea „Grabnic Ascultatoare”, de la Muntele Athos. An de an vin sute de pelerini sa se inchine la Sfantul lacas, sa se ceara ajutorul si ocrotirea Maicii Domnului si a Sfântului Irodion. Nu putini sunt cei care marturisesc ca dupa ce au plecat de aici au avut asteptarile implinite, in scurt timp!

*Sursă informații: Primaria Bumbesti-Jiu –
Monografie scrisa de Victoria Stolojanu - Munteanu*

„Liniste și Nemurire”

In Parcul National Defileul Jiului , la cinci kilometri de Mănăstirea Lainici se află Schitul Locurele. Aici mai mulți monahi s-au retras pentru a se ruga in liniste, langa «un petic de cer». Printre ei s-a aflat și Adrian Făgețeanu, un parinte care cuvanta prudent si determina astfel «luarea aminte». A fost duhovnic la Mănăstirea Cernica și Antim.

Cand am urcat prima data la Locurele, l-am cunoscut pe Parintele Adrian Fageteanu, un monah intelept. Conversatia cu domnia sa ramanea in sufletul pelerinului care ajungea la Schit. Acesta a fost construit intre 1850 – 1852 si are hramul „Schimbarea la Fata”.

A lasat spre a-l cunoaste mai bine cartea „Viata mea, marturia mea”.

Pana la Schit, cu pornire de la Manastirea Lainici - sunt de mers pe jos, pe drum forestier, 1 ora si jumătate. De la Schitul Locurele pana la Schitul din Poiana sau Schitul Pustnicului Gherasim sunt de mers 35 minute, tot pe drum forestier. Schitul Locurele a fost ales de

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

monahi pentru liniste, pentru reculegere, pentru rugaciune netulburata, pentru «vorbiere in tihna cu Dumnezeu».

Schitul din Poiana sau Schitul Pustnicului este ctitoria unui miner care s-a transformat si a devenit monahul-Parintele Gherasim. Constructia a inceput in anul 2003. Are doua hramuri: Sfantul prooroc Ilie si Sfantul Ierarh Nicolae. Parintele a avut un fiu preot, care a murit dupa o boala scurta. In memoria acestuia Parintele Gherasim a construit Schitul Pustnicului sau Schitul din Poiana.

Pelerinul, turistul care alege acest traseu din Parcul Național Defileul Jiului – trăiește aici «Povestea Liniștei» și «Povestea Nemuririi»!

Sursă informații: Laura Dragu/ Dorina Popescu

Legenda satelor Bumbesti, Lăzărești și Bârlești

La fel ca în balada Miorița pe aceste meleaguri s-au coborât la vale trei turme de miei cu trei ciobănei: unul era Bumbea, altul Bârlea și cel de-al treilea Lazăr. Găsind iarbă înaltă și fragedă, izvoare limpezi și răcoroase, n-au mai plecat și au rămas aici, la strașina munților. Locul unde și-a oprit Bumbea oițele s-a numit Bumbesti, unde a stat Bârlea Bârlești iar de la Lazăr a rămas numele de Lăzărești.

Ca să-și cunoască bine hotarul Bumbea și Bârlea și-au pus ca granița o stâncă albă, cunoscută de localnici sub numele de Pietroi. Acest pietroi e un punct distinct în viața sătenilor, care spun "stau dincolo sau dincoace de pietroi" Dovadă a rolului pietroiului în viața satului o constituie pițărâii, până la Pietroi desfășurându-se într-un fel, dincolo de pietroi altfel.

*Sursa informatii: Primaria Bumbesti-Jiu –
Monografie scrisa de Victoria Stolojanu - Munteanu*

Pițării

Printre obiceiurile tradiționale, cele legate de sărbătorile de iarnă au frumusețea lor aparte. Un loc important îl ocupă colindele. Ele vorbesc, într-o atmosferă de legendă, despre oameni și natură, dar mai cu seamă despre trei domenii din viața satului și a oamenilor: viața gospodărească sub diferitele ei aspecte, puterea și frumusețea tinerilor, eroismul și iubirea văzută în perspectiva căsătoriei.

„Pițării” este o sarbatoare care în Bumbesti-Jiu se desfășoară într-un mod deosebit față de zonele învecinate, în Ajunul Crăciunului.

Original, acest obicei presupunea ca toți cetățenii care participa la desfășurarea lui, numiți și “pițării” să atingă cu bețele sau nuiielele pe care le poartă anume stâlpii porților, ușile de la grajduri sau hambare, grinda casei și să scormonească în cărbuni, pentru a aduce belșug.

Deși la colindat participau numai băieții și fetele, amploarea acestui obicei cuprindea tot satul. Femeile pregăteau colacii sau desagii cu mere, bărbații pregăteau oalele cu vin pe care-l dădeau fiert colindătorilor înghețați, iar fetele pregăteau bunătăți pentru băieții plecați cu colinda.

Băieții se organizau în cete, de obicei formau două cete, având fiecare un steag (ca pe vremea romanilor). Steagul era format dintr-o basma înflorată, luată de la cele mai frumoase fete din sat, dintr-o prăjină (par lung) având la capăt clopoței și busuioc, restul era învelit cu brăciri noi luate de la fetele din sat. Obiceiul nu se păstrează întocmai

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

astăzi. S-au mai pierdut din sensuri, însă bătrânii satului spun așa cum ar trebui să se desfășoare: cele două cete porneau de dimineață și întrebau pe oamenii satului dacă fac pițărâi.

Dacă primeau încuviințare, intrau în curtea gospodarului primind din mâna gazdei un blid cu boabe de grâu și de porumb.

Cei doi băieți, stegarii, luau cu mâna boabele și le aruncau pe casă dialogând astfel:

- Bună dimineața lu' ajun,
- Ba-i mai bună a lui Crăciun,
- Că-i născut într-un ceas bun.
- Câte scânteii sunt în foc,
- Atâția galbeni pe loc.
- Stogul cât casa,
- Pita cât masa.
- Ce-i în casă să trăiască,
- Ce-i afar' să izvorască
- Stăpânii ca să trăiască
- Să le stăpânească ani 'delungați
- Ca-n ziua de azi.
- Să trăiți, să mai faceți și de'alt-an!

Obiceiuri legate de arat

Aratul constituie prima muncă agricolă importantă în viața țăranului din Bumbesti, prima zi fiind o adevărată sărbătoare.

Boii erau împodobiți cu leuștean sau crengi de măr înflorit apoi, când ajungeau la locul de arat, țăranul lua

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

pământul din întâia brazdă și-l arunca peste boi zicând:
„Când s-o deochea pământul,
Atunci să se deoache plugul (boii).”

De Sfântul Gheorghe:

Când gospodinele scoteau vacile cu lapte pentru prima dată din curte, se puneau sulul (folosit la războiul de țesut) ca să treacă peste el cu scopul de a nu i se lua laptele vacii respective. Mai bine zis se credea că există unele bătrâne, ce prin descântec, luau laptele de la unele vaci și-l dădeau altora.

În ziua de Paști:

Când oamenii se întorceau de la Biserică, trebuiau să calce pe iarba pe care femeile o puneau după pragul ușii. Se credea că așa vor fi tot anul sănătoși.

Din mâncărurile alese pe care le pregăteau gospodinele prima dată se gusta peștele rămas de la Florii (sărbătoare aflată cu o săptămână înainte de Paști) existând credința că astfel vor fi iuți ca peștele tot anul.

La Ispas

Jucau până seara târziu: Sultănica, Sârba, Învârtita, Jianca, Păpușile, Brâul, Hora de mână. Izbucneau câteodată certuri și chiar bătăi, fiecare voind să joace înainte.

*Sursă informații: Primaria Bumbesti-Jiu –
Monografie scrisa de Victoria Stolojanu - Munteanu*

BUMBEȘTI-PIȚIC

Colindeți

În dimineata zilei de 24 decembrie, în ziua de ajun, în amintirea celor 14000 de prunci ucisi de Irod Împărat ca să îl omoare pe pruncul Iisus Hristos, se împart colindeți. Cei care porneau în colindeți, copiii, tinerii, maturii și chiar cei mai în vârstă se adunau la capul satului. Când se considera că toți au sosit, de obicei, cei mai în vârstă dădeau porneala pastrand uneori întâietatea în sosirea la gazdă. Se deplasau în felul acesta pe ulița satului, la fiecare poartă de gospodar, cărui se adresau cu formula rostită de cei din față: „Bună dimineața la Moș Ajun!” la care se răspundea cu aceeași formulă și primeau câte un colac, un mar, o pară, etc. Lângă sacul cu colaci, de la poartă, pe un scaun se afla și o sticlă cu tuică și una cu vin din care erau imbiati să bea cei maturi. Obiceiul în trecut era să nu treacă cei tineri în față celor bătrâni în deplasarea prin sat. De asemenea, în fruntea colindătorilor se aflau flăcăii pentru a intra în casele gospodarilor, care îi invitau „să dea cu graul în grindă” pentru care primeau un colac de vataf (un colac mai mare). Cel care da cu graul în grindă intra în casă și recita sub formă de urare câteva versuri de rod și belsug: „Graul cât casă/ Pâinea cât masă/ Porcii grași și unturoși/ Stăpânii casei sănătoși”.

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

❖ Tot legat de sarbatorile prilejuite de Nașterea Domnului era obiceiul „**umblatul cu steaua**” pe care îl practicau copiii până la 13 – 14 ani. Grupuri formate din câte trei copii porneau colinda prin sat.

Ei purtau un obiect în forma de stea confecționat din lemn ori carton, decorat cu imagini cu Nașterea Domnului și podoabe casnice, ciucuri roșii de lână în colturile stelei, susținut de un bat frumos strunjit.

De obicei nu depășeau hotarele satului, intrau în curțile gospodariilor, întrebau „daca primesc steaua” iar în cazul aprobării în fața asistentei cântau, de obicei, două cântece: „Steaua sus rasare” și „Trei crai de la rasarit”. Mai cântau și „O, ce veste minunată!”

*Sursă informații:
Monografia Comunei Bumbesti Pitic,
autori Alexandru și Viorica Popescu*

BENGEȘTI-CIOCADIA

Legenda Peteceiului

Satul Petecei a fost infiintat de un pastor Lupu Petecel, venit din partile de campie ale Doljului. Fiind alungat de locuitorii de unde-si tinea turma de oi, el a plecat spre munte si o data ajuns in satul Balcesti, ispravnicii lui Ilie Stirbei il opresc sa pasca turma „zica-se ca avea doispremii de oi”, pe mosia Balcestilor.

Auzind de bunatatea lui Stirbei vine sa ii ceara invoirea de a paste oile pe mosia lui. Oile pornesc la pasunat si conform intelegerii cu boierul Stirbei intreaga suprafata de teren pe care oile vor fi pascut de la rasaritul soarelui pana la apus va reveni stapanului turmelor.

Traditia orala pastreaza chiar si locul exact al pornirii turmei: de la „Impreunari” – locul confluenta raurilor Gilort si Galben – din dreptul unei salcii „cat butea de groasa”.

Proportii fabuloase are si darul prin care ciobanul castiga bunavointa consilierului: mulge toate oile si din tot laptele muls face un cas atat de mare incat „abia il poate duce pe doua rotile in casa lui Stirbei”.

Prima mentiune despre neamul Peteceilor, apartinator de Balcestii de Gorj o avem de la anul 1602/ 1611 dintr-un act de cumparare al lui Vlad din Ciocadia, confirmat de Alexandru Voda.

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

Legenda auzita de la Preotul Nicolae Diaconescu.

Sursă informații: Sidonia Vamesu, conform revistei „Izvoade” nr. 2/2006 - periodic editat de Caminul Cultural Bengesti Ciocadia in colaborare cu Centrul Judetean pentru Conservarea si Promovarea Culturii Traditionale Gorj si Scoala Generala „Staico Bengescu”

Colindeti

Este un obicei de o mare amploare, la care participa tot satul si care are o anumita randuiala. Colindetul (colacul) este pregatit cu o zi inainte (23 decembrie) si este facut din graul cel nou. Colindatorii tin in mana o „colinda” – un bat din lemn de alun frumos incrustat. De asemenea, poarta traistute atarnate de gat in care pun darurile ce le primesc. Alaiul colindatorilor era altadata pornit din capul satului de catre un vataf. Vataful era un tanar respectat in randul celor tineri, dar mai ales in randul celor mari, facandu-se remarcat prin harnicie, pricepere, buna cuviinta, intelepciune, bun cunoscator al obiceiurilor si randuielilor din comunitate. Acesta pornea alaiul numai cand toti cei care participau erau prezenti. Tot Vataful era acela care anunta incheierea colindatului si locul (casa) unde se puneau la cale, se randuiau colindele de seara, erau anuntate cetele de colindatori si traseul acestora. Toti cei colindati primeau urari de sanatate si belsug in noul an. Cu aceasta ocazie toate supararile erau sterse si oamenii se bucurau ca se intalnesc. Cei mari se cinsteau si cu putin vin sau tuica fiarta pentru a invinge mai usor frigul.

Sursă informații: Monografia Satului Balcesti - „Apele care ne-aduna” scrisa de Preot Diaconescu Nicolae si Ion Cepoi

BÂLTENI

Legenda Tolanului

Tolanul este cel mai înalt deal din zona Peșteana - Jiu, de aproximativ 425 m. Legenda spune că înainte cu foarte mulți ani a trăit în aceste locuri un boier – pe numele lui Radu Brailoiu. El avea în proprietate terenuri întinse, păduri frumoase și alte bogății. Pe lângă bogăția materială, pe plan afectiv, el se bucura și de familia formată din soție și doi copii. Băiatul său se numea Tolan, iar fata Safta. Dar, într-o bătălie purtată cu turcii, fiul său iubit Tolan a murit, iar durerea părinților și a surorii sale a fost nemărginită. Nimic nu putea să îi consoleze și să le astampere dorul de dragul lor Tolan. Tatal, îndurerat profund, a hotărât să dea numele fiului său Tolan – celui mai înalt și semet deal din zonă. Și astăzi el poartă aceeași denumire, regăsindu-se în cartile de geografie și în hărțile silvice. Astfel, fiul boierului Brailoiu trăiește în memoria tuturor localnicilor, fiind o punte peste timp și istorie. După mulți ani pe dealul Tolan s-a construit un Observator din lemn, folosit în timpul războaielor. Acolo este un punct strategic de unde poți să vezi satul până la granitele lui, cu gospodăriile, pomii, casele, instituțiile – cu tot ce mișcă și există aici, până la râul Jiu, un fel de Ozana autohtonă. Tot bună, doamna Romagno Maria povestea că existau zvonuri că în vârful Tolanului se găsește un cufer cu galbeni îngropat de haiduci și că în noaptea sfântă a Învierii deasupra lor joacă focuri.

Tolan a fost un tânăr viteaz și cu dragoste de glie, Tolan este acum un deal la poalele căruia locuiesc atâtea suflete.

*Sursă informații: Lungu (Romagno) Doriana
- preluate de la bunica ei, Romagno Maria*

BUSTUCHIN

Legenda „Bustuchinilor”

Satul resedinta de comuna, Bustuchin, arata ca provine dintr-un nume de grup, bustuchinii. Acelasi sens este dat de traditia locala care sustine ca sotia unuia dintre cei sase ciobani care si-au pascut in vechime oile pe aceste locuri se numea Bustuchina. Copiii ei, care si-au construit case si au intemeiat un catun, s-au numit Bustuchini si lor li se datoreaza numele satului.

„Turtele de rumeguş”

Dupa disparitia lui Tudor Vladimirescu, Tara Romaneasca a fost ocupata de trupele turcesti timp de peste un an. Ocupatia turceasca a instaurat un regim tiranic de jafuri, represalii si abuzuri. Pe spatelile taranilor, in special in regiunile care se asociasera de la bun inceput „zaverii” condusa de Tudor, au fost puse biruri dintre cele mai grele, care erau incasate cu brutalitate de zapcii, vatafii si slujbasii noii stapaniri. Jefuiti si adusi intr-o stare de crunta saracie, oamenii erau nevoiti sa manance turte facute din rumegus de scoarta de cer, muschi macinat si foarte putina faina. In padurile din apropierea Pojarului isi aveau ascunzisul doi capitani de haiduci, Dragu si Maruntelul, ale caror cete au fost ingrosate cu numerosi locuitori ai satelor din zona.

Sursă informații: Studiu Monografic Complex Comuna Bustuchin,

*Autori: Mariana Pintilie, Dorin Pintilie, Maria Rotund,
Nicolae Dura, Tudor Sălăgean*

Obiceiuri la naștere

A. *Prima baie a pruncului era facuta copilului de moașă.*

Se obisnuia sa se puna in apa obiecte diverse, care aveau rolul de a stimula calitatile noului nascut: lana – sa fie crescator de oi priceput, canepa – sa aiba ogorul bogat, un banut de argint – sa faca avere. Apa folosita era aruncata la radacina unui mar. In primele trei zile de la nastere, moasei ii revenea rolul de a ingriji femeia care a nascut si pruncul sau. Batranele satelor din zona isi amintesc ca, in vechime, moasele aduceau azime, bucati de branza si pui fripti, pentru ca mama sa prinda puteri si sa se refaca.

B. *Alt obicei era ca mama se ingrijea sa nu treaca peste o apa cu copilul nebotezat; se considera ca este pericol de inec pentru toata viata, iar peste ape sunt duhuri rele si copilul nebotezat este in mare pericol.*

• Obicei la inmormantare

La intersectiile de drumuri sau la jumatatea satului exista obiceiul de a se amplasa cate o Cruce de juramant frumos decorata, atunci cand cei dragi erau condusi de familie pe ultimul drum. Se considera ca, facand astfel, cel intrat in lumea dreptilor va fi sters de juramintele facute pe lumea aceasta.

Cu timpul acest obicei a fost schematizat, Crucile amplasandu-se fie la intrarea in localitate, fie in locuri deschise, care sa nu stanjeneasca accesul pe drumurile din vatra sau exploatarea agricola a unor terenuri.

Sursă informații: Studiu Monografic Complex Comuna Bustuchin,

*Autori: Mariana Pintilie, Dorin Pintilie, Maria Rotund,
Nicolae Dura, Tudor Sălăgean*

CRASNA

Crasna, povestea locurilor

Denumirea „Crasna” vine din limba slavona si inseamna „Frumoasa”, deci „locuri frumoase”. Transalpina – Drumul Regelui, care leagă Oltenia de Transilvania, de la Benghești, Novaci, peste Munții Parâng, până la Sebeș în județul Alba era cu secole în urmă o cărare prăpăstioasă folosită de ciobanii din Mărginimea Sibiului pentru trecerea turmelor de oi spre Oltenia. Era totodata drumul pribegiei pentru mulți ardeleni persecutați social, național și religios de statul Austro-Ungar, care treceau munții în Țara Românească, stabilindu-se în Gorj si foarte multi in comuna Crasna, cunoscuți sub denumirea de „ungureni”, adică păstori, ciobani, crescători de oi. Așa se explică identitatea portului, a obiceiurilor și tradițiilor la populațiile de pe ambii versanți ai Meridionalilor. Inca mai exista in Crasna satul numit „Ungureni”, amintind de stramosii veniti aici odinioara ca sa scape de cotropitori.

Sursă informații: <http://www.asociatiagorjul.ro>

Pițărăii la Crasna

Este un obicei de o mare amploare, la care participa tot satul in ajun de Craciun. Colindatorii poarta un sacui tesut artizanal, existand traditia ca toti cei din casa sa mearga, exceptand o persoana care ramane ca sa imparta

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

„colindeti”. „Darurile” de colindeti sunt in general fructe – mere, pere, portocale, mai nou si biscuiti sau eugenii. Alaiul colindatorilor era altadata pornit din capul satului, dupa ce se strangeau toti in locul numit „la Monument” si se incingeau si hore. Cu aceasta ocazie toate supararile erau sterse si oamenii se bucurau ca se intalnesc. Adultii se cinsteau pe la unii gospodari si cu putin vin sau tuica fiarta. La Crasna, batranii – si nu numai - isi amintesc „iernile copilariei”, cand mergeau in colindeti pe straturi mari de zapada si alunecus; acum, vremea s-a schimbat.

Nunta la Crasna

De obicei, la Crasna nuntile se sarbatoresc trei zile: sambata, duminica si luni. La casa ginerelui se impodobesc sambata seara doi brazi cu care doi „cavaleri de onoare”, cunostinte, prieteni necasatoriti ai Mirelui merg unul in fata si unul in spatele „convoiuului” duminica la Biserica. Dupa nunta brazii se aseaza unul in poarta si altul la streasina casei Mirelui. Duminica Mirele merge la nasi, intorcandu-se la el acasa cu nasii pentru ca naşul sa il „barbiereasca”, in mod simbolic, cu barda. Apoi cu tot alaiul se merge la Mireasa, ca sa o conduca la altar. Pana atunci, Mirele si „suita” sa, însoţit de un bărbat „mare meşter la vorba” si de naşi, se prezinta la casa Miresei unde „meşterul la vorba” – numit si “Omul cu colăcăşiile” graieşte despre „Imparatul lui”, „Prinţul” care plimbandu-se prin padure a zarit „urme de Caprioara/ Altii zic Zână, ca sa-i fie Imparatului cunună” si alte asemenea cuvinte, cerand Mireasa, care intre timp statea ascunsa. Primind

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

incuviintarea de la tata-socru, Mirele porneste in cautarea alesei lui si dupa ce o gaseste se imbratiseaza, se saruta si apoi saluta amandoi mesenii. Nașa împodobește mireasa punandu-i voalul - pe care il rotește mai întâi de trei ori pe capul miresei, rostind următoarele cuvinte de binecuvântare: „Noroc si ceasu'al bun, Sfânta Troiță să-ți fie într-ajutor!”

Exista traditia ca mireasa, dupa ce ii pune nașa voalul, sa tina pe genunchi un copil, preferabil de parte barbateasca. Inainte sa plece spre Biserica la care se vor cununa, nașa rupe deasupra capului Miresei o pâine rotundă numită „turta miresei” care trebuie împărțită nuntașilor.

Sursă informații: Leony Tîncă

DĂNEȘTI

❖ *Etimologia* numelui localității Dănești provine de la numele propriu Dan care a fost un locuitor al satului și sufixul -ești. Cuvântul “dan” înseamnă în limba ebraică “Dumnezeu este judecătorul meu”.

❖ Ca *legendă locală* menționăm pe mama lui Mihai Viteazul,

Domnița Tudora, cum reiese din romanul lui Ștefanopol “Domnița Teodora”. Aceasta a copilărit în satul Brătuia.

Teodora (sau Tudora) Cantacuzino a fost membră a familiei Cantacuzino, sora lui Iane Cantacuzino (înalt dregător la Constantinopol și apoi ban al Craiovei) și mama lui Mihai Viteazul. Stabilirea familiei căreia a aparținut Teodora, mama lui Mihai, a pornit de la povestirea unui sftenic al acestuia, Teodosie vel logofătul, Rudeanu, a cărui povestire a fost tradusă în limba poloneză și din aceasta în latină și parafrazată de alt contemporan care fusese la curtea lui Mihai, Baltasar Walter, originar din Silezia. Cartea acestuia a apărut în 1599, pe când Mihai mai trăia. Walter spune că urcarea în scaun a lui Mihai Viteazul a fost sprijinită de Iane (Cantacuzino), fost ban al Craiovei, care era capuchehaia la Țarigrad și era lui Mihai „avunculus, vel matris frater, graecus”. Așadar, în jurul lui Mihai se admitea că mama lui, Tudora, era sora grecului Iane, fost ban al Craiovei. După moartea năpraznică a lui Mihai (1601), Teodora s-a călugărit, luând numele monahal Theofana și a murit în anul 1605 (sau 1606), fiind înmormântată la Mănăstirea Cozia.

Sursă informații: Primăria Dănești

FĂRCĂȘEȘTI

Mirajul bogatiei, biruit de grija pentru suflet:

Povestea Bisericii din Aninoasa

Din bătrâni, cea mai veche poveste din zona se referă la întemeierea schitului, azi biserică, din Aninoasa. Atestată ca lăcaș de cult pe la 1720, biserica, are o vechime seculară, începuturile ei fiind în plin ev mediu românesc.

Se spune că pe Valea Aninoasei, unde din vechime trecea un drum care venea dinspre Peșteana-Jiu și Bâlteni, mergând spre satele dinspre Jilț, își avea un popă casa, unii zic că s-ar fi numit Negomireanu. Ajungând înspre mijlocul pădurii, aproape de Podul Protopopului, toponim existent și astăzi, trei haiduci din ceata lui Furdui, haiduc al locului, i-au oprit pe căruțași și au luat tot tributul cuvenit pașei din Vidin. Există varianta că acești bani ar fi fost cuveniți lui Pazvante Oglu. După ce au luat banii, s-au așezat să-i numere, făcând trei grămejoare de galbeni și argint. Sclipindu-i ochii în fața acestui bănet, Furdui, care se pare că era șeful haiducilor, a scos pistoalele de la brâu și i-a ucis pe tovarășii săi. A îngropat banii sub un fag. După un timp, cuprins de panică și muștrat de constiința pentru păcatul uciderii colegilor, a ajuns într-o noapte la casa popii, înconjurată de nuci și tei, i-a mărturisit fapta, dându-i acestuia banii să ctitorească din ei un schit, ceea ce acesta a și făcut. Oamenii au cantat aceasta fapta într-o balada populara: „Și în Valea Aninoasa,/Unde popa-și avea casa,/Pe un deal cu tei și nuci,/Banii luați de la haiduci,/ Au durat o mănăstire,/De slujit și pomenire”. Cât privește pe hoț, sau haiduc, acesta și-a săpat un bordei, în apropierea

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

schitului, trăind departe de lume tot restul vieții, numai în post și rugăciune.

*Sursă informații: prof. Dumitru Cauc,
colaborare cu Tudorescu Elena Luciana*

Obiceiuri și tradiții legate de sărbătorile de iarnă

Din timpuri imemorabile, cei care au locuit pe aceste meleaguri au așteptat cu firească bucurie sărbătoarea Nașterii Domnului.

Lăsarea postului de Crăciun era un prilej nimerit de împăcare a săteanului cu sine și cu ceilalți. Aceasta era semnificația acestuia până spre mijlocul secolului al XX-lea. În ziua lăsării postului toată comunitatea era în alertă. De la un capăt la altul al satului, sătenii se tot foiau, deveniseră îndată vorbăreți, se făceau împăcări instantanee. Era o forfotă ce prindea bine comunității. Se făcea curățenie în curți, în grădini, în livezi, unde frunzele erau adunate în grămejoare, sub pomi, rămânând acolo până spre primăvară, când oamenii le foloseau și pentru combaterea brumelor târzii. Fetele de măritat măturau curțile. De dimineață, se mergea la cimitir, se puneau lumânări și se curatau mormintele. Femeile începeau apoi pregătirile pentru lăsatul postului. Oricât de săracă ar fi fost familia, fiecare se îngrijea să aibă ce da de pomană în seara acelei zile. De asemenea, se pregatea atunci o masă plină de bucate de origine animală, de care apoi nu se atingeau până în ziua Nașterii Domnului. De regulă, nu lipseau ouăle fierte, câte o pasăre de curte friptă, brânză, iar unii aveau și pește, pe atunci trecând prin sate căruțe ce aduceau pește de la Dunăre, în special scrumbie. După starea socială a țaranului, se făcea pâine de casă, din grâu din anul acela măcinat la morile din Groșerea, Gârbov sau Tatomirești

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

din județul Dolj. Painea se făcea în țeșt sau în cuptoare, dar mulți lăseau postul și cu mămligă, fiartă bine, apoi pusă pe masa rotundă și tăiată cu un fir de ață. Femeile făceau cu mâna dreaptă cruce pe fiecare produs alimentar pe care-l dădeau de pomană, numeau persoana dragă trecută în veșnicie, tămâiau, iar copiii sau tinerii necăsătoriți, iar în cazul în care nu erau, cel mai bătrân din casă, spuneau rugăciunea Tatăl Nostru. În general, primii spre care se îndreptau pomenile erau cei mai săraci, iar uneori - călători ocazionali (prin sate veneau cu produse țărani din Vâlcea care-și vândeau fructele, cartofii, dar și vânzători de var, tot din acea zonă, geamgii, păcurari etc). Treptat, împărțirea pomenii a început să se facă mai ales către rude și neamuri și a scăzut solidaritatea socială. Numai după ce se făcuse împărțeala se așezau la masă și serveau bucatele, alimentate din plin cu rachiu și vinul din producția aceluși an. După lăsatul postului, toate vasele în care până atunci se gătise mâncare „de dulce” erau spălate temeinic, inclusiv cu nisip, și erau puse deoparte, de acum gătindu-se doar mâncare de post. Chiar de a doua zi, copiii începeau „negocierile” privind alcătuirea echipelor de colindatori, la această activitate asistând sfătuitoari bătrânii din casele respective.

Obiceiuri din noaptea de Anul Nou

❖ *Aflarea ursitului cu boabe de grâu*

Actualmente, datina aceasta se mai pastreaza doar în două sate, Timișeni și Valea cu Apă. În aceasta noapte, se obișnuia ca fetele de măritat să-și afle ursitul prin următoarea practică: puneau două boabe de grâu pe plita încinsă, un bob fiind numit cu numele ei, iar celălalt cu al băiatului, după care i se scurgeau ochii. Dacă boabele se

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

apropiau și tindeau să rămână acolo, le lua și le puneau într-un vas special. Urmau la rând alți și alți băieți din sat sau din cele învecinate. Cum de multe ori, boabele se îndepărtau, fetele continuau „operatiunea” mult timp, legându-si speranța de următoarele boabe. Boabele care se apropiasera se dadeau a doua zi de dimineata la vite. Era mare grabă la măritiș în vremea aceea, pentru că exista temerea că ar putea rămâne fata bătrâna.

❖ **În satele Valea cu Apă, Peșteana de Jos, Timișeni și Fărcășești-Moșneni** se practica „vrăjitul” pentru păsări și vite. Boabele de grau care se puneau pentru vite și păsări pe plita seara, dimineța se amestecau cu hrana acestora și li se dădea să o mănânce. Aveau astfel speranta ca în acest mod nu mai rămâneau sterpe.

❖ **Alesul ursitului cu ajutorul plumbului**

La începutul secolului al XX-lea, în satele Fărcășești Moșneni, Fărcășești Birnici se practica și ghicitul ursitului cu ajutorul plumbului. Se lua o bucată de plumb, se topea, se punea apoi într-un vas cu apă rece, deasupra capului fetei căreia i se ghicea alesul. Plumbul lua diferite forme: dacă plumbul lua forma unui munte însemna că acea persoană se va înălța, adică va lua o funcție în sat sau va avea mari realizări, dacă lua forma unui inel însemna că se va logodi în curând, iar dacă lua forma unei coronițe, însemna că se va mărita în acel an.

❖ **Găsirea alesului cu ajutorul busuiocului**

Un alt obicei întâlnit în satele Valea cu Apă, Fărcășești-Moșneni, Fărcășești-Birnici și Peșteana de Jos

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

se referea tot la aflarea alesului tinerelor de măritat. Se lua un busuioc și cu un fir roșu și se duceau să aleagă un stobor sau un par din gard, cu ochii închiși. Cu firul legau stoborul(parul). Dimineața se duceau fiecare bucuroase să vadă cum va fi ginerele care le este sortit. Dacă parul era strâmb, ginerele va fi urât, dacă era noduros, ginerele era urât, dar bogat, dacă era înalt neted, ginerele sortit era înalt, frumos, dar sărac.

❖ **Aflarea timpului de măritat**

Exista până la jumătatea secolului al XX-lea și obiceiul aflării timpului de măritat cu ajutorul bouului din grajd. În noaptea de Anul Nou, fata de măritat se ducea la boi în grajd și la primul dintre ei, care era culcat, dădea cu piciorul în acesta zicând: „Hai de alt timp”. Dacă bouul nu se ridica de jos zicea din nou, „Hai de alt timp”. O făcea până a patra oară, dacă nici atunci nu se ridica era semn sigur că încă trei ani de aci înainte nu se va mărita.

Sursă informații: Prof. dr. Dumitru Cauc

GĂLEȘOAIA

Din amintirile Părintelui Gelu...

„As vrea mai intai sa va aduc un strop de multumire pentru ca m-ati provocat sa imi aduc aminte de acel colt din lume, unde am vazut lumina zilei, acum cateva zeci de ani, colt de rai, inghitit de gurile cascade cu dinti si limbi de fier ale dinozaurilor apocaliptici.

Ma simt obligat sa traiesc din amintiri, legate de marginea geografica, plina de istorie a unei asezari, binecuvantata de Dumnezeu cu dealurile Mocioilor, Trocanilor, Boierilor Pegilor, Nebunilor, Stoichestilor si Gridanilor, cu firul de apa al Galesului, ce strabatea alene Galesoia, cu padurile mandre, cu casele frumos impodobite, cu gradinile bogate si cu niste oameni harnici, gospodari si mesteri iscusiti in dresura pamantului.

In vatra acestor meleaguri se afla biserica unde ne-am nascut, am trait, am murit si speram ca vom invia, locasul de intalnire cu Dumnezeu, acolo unde am primit ce am meritat din pronia divina prin rugaciuni de slava si multumire aduse Atotputernicului.

Biserica isi are ca ocrotitor pe Sfantul Ierarh Vasile cel Mare, Arhiepiscopul Cezareei Capadociei, praznuit cu mare si aleasa cinstire pe 1 ianuarie, iar ca bucuria localnicilor crestini sa fie implinita, biserica si-a insusit si praznicul de la Duminica intaia dupa Pasti, Duminica Tomei, vremea tarnosirii, 8 mai 1906.

Pentru ca descoperirea dumnezeiasca isi are obarsia in Sfanta Evanghelie, ca o intelegere dibace si o prefacere

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

in purtare, in fapta si cuvânt, datinile, obiceiurile si predaniile noastre zilnice, impodobesc comoara adevărului divin.

Asa intelegem limpede si simtim profund rostul hramului bisericii noastre. Cu simt bine chivernisitor, strabunii nostri au gasit de cuviinta ca in fiecare primavara, la Duminica Tomei, de ziua Sfantului Apostol si Evanghelist Ioan, 8 mai, sa petreaca in strai de sarbatoare acest soroc.

Obiceiuri de 8 Mai, Hramul Satului

Fiecare crestin gospodar avea in suflet aceasta prezenta duhovniceasca, pe care si-o dovedea in trairea momentului sarbatoresc.

Casele erau curate, ingrijite, impodobite cu flori de primavara, incaperile caselor pastrau podoabele covoarelor, macaturilor, broderiilor, tesaturilor de tot felul, imbracamintea gorjeneasca, toate acestea dovedeau harnicia oamenilor spre lauda si vazul tuturor.

In fiecare localnic se simtea traita bucuria sarbatorii. Gospodinele femei pregateau masa festiva praznica, cu sarmale, cu piftii, fripturi de miel si ciorbe gustoase de curcan, cu cozonac si prajituri delicioase.

Pentru ca gorjeanul galesoian nu se simtea multumit a petrece singur, avand simtul ospitalier viu si prezent dintotdeauna isi poftea la praznic prieteni, rude, cunoscuti din alte parti, iar ca locul de petrecere sa fie intim, amiabil s-a ales Campul Mare, aproape de biserica.

Aici se adunau in ziua hramului, mult asteptata si dorita suflare a satului si o multime de petrecareti. Localnicii pregateau carul cu boi, asezau vasele de lut cu

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

mancare, painea si turta rumenite in cuptoarele de caramida, butea cu tuica tare si aromata de pruna, butoiul cu vin rosu si galben ca lamaia, ce veseleau inima omului.

Fiecare isi avea locul lui obisnuit. Se dejugau boii care primeau o capita de fan. Se aseza masa rotunda cu cele trei picioare, inconjurata de scaunele de lemn, mancarea se punea pe masa in strachini de lut, ulcelele de lut imprastiau nastropii si aroma vinului si daca se ocupau scaunelele oaspetii se asezau si pe protapul carului.

Erau o pofta mare si bucurie deplina. Nu se termina ospatul si pe rand apareau tarafurile de lautari, vestite in toata Oltenia, de la Parau si Pesteana, care se intreceau in centece de joc si voie buna.

Horele erau vestite, bine organizate, fara oameni de protectie si ordine publica. Se jucau hora de mana si sarbele ca-n povesti. Toti intrau in hora si se pastra respectul cuvenit.

❖ Erau si hore date de pomana in pomenirea si dragostea celor raposati, impartindu-se flori si lumanari aprinse, iar cei care erau inaintea si in urma horei primeau cate un peschir (prosop) cusut frumos cu mana.

❖ Batranii stateau in marginea horei, admirandu-si odraslele, vorbeau, glumeau, se sfatuiau, planuiau muncile pentru anul agricol, sau mai interesant faceau propuneri si alegeri sentimentale in vederea intemeierii unor casatorii.

Parintele incheie, nostalgic: „Frumos mai era, Doamne, pe atunci!

Acum traim din amintiri. ”

Sursă informații: Preot Pecingina Gheorghe

JUPÂNEȘTI

❖ Numele comunei vine de la o ocupație din trecut a acestor locuitori, care erau negustori sau jupâni.

❖ Comuna Jupânești este legată și de evenimentele anului 1821, când prin comuna a trecut Tudor Vladimirescu împreună cu pandurii săi. Tradiția spune că în biserică din Boia, comuna Jupânești, a luat paști Tudor Vladimirescu în drumul său spre Pades.

❖ Numele satului Vidin provine de la denumirea localității Vidin din Bulgaria, unde mulți locuitori din satul Boia s-au jertfit în războiul de independență din 1877.

*Sursă informații: Memoriul General, întocmit de
Primăria Jupânești*

Obiceiuri de Sfintele Paști

În cele trei zile dinaintea zilei de Paște, sătenii merg la Denie, iar sâmbătă seara merg la Înviere, unde iau lumina sfântă, despre care există credința că îi apără de rele dacă aprind candela sau lumânarea cu care au luat lumina sfântă în cursul anului, mai ales în zilele cu grindină.

Obiceiuri de iarnă

De Sărbătorile de Iarnă se menține tradiția mersului în „Colindeți”. Grupuri de copii, dar și oameni mari merg din casă în casă, fiind întâmpinați de gazde cu dulciuri și colacei.

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

De asemenea se merge cu colindul: în ajunul Craciunului cu „Steaua”, iar în noaptea Anului Nou cu „Plugușorul”.

Tradiții de nuntă

Se menține încă tradiția ca mireasa sa fie luată de la casa parintească, mirele venind cu întreg alaiul la mireasă. Nașa în prezența tuturor invitaților și a domnișoarelor de onoare învelește mireasa, punându-i voalul pe cap. La finalul ceremoniei, toți invitații sunt poftiți la masă.

Un alt obicei este „adapatul miresei”: înainte de venirea mirelui, mireasa merge la „adăpat” la a treia fântână de la casa ei, în sensul de curgere a râului Gilort. Pe tot drumul, până la fântână, un baiat și o fata, necăsătoriti, duc o găletușă, pe care la întoarcere o aduc acasă plină cu apă. Ajunși la fântână, scot apă și mireasa le dă la toate fetele și la toți baietii să bea din mâna ei. Spune tradiția că cei care beau această apă din mâna miresei, urmează la rândul lor să se căsătorească.

Sursă informații: Sirbu Adela

LOGREȘTI

*«O punte peste Timp...»
Amintirile bătrânilor, duse mai departe...*

În vremurile regimului fanariot locuitorii acestor sate sufereau de foame și de diferite boli.

Oamenii erau nevoiți să mănânce turtă făcută din rumeguș de coajă de cer și de mușchi măcinați și amestecați cu puțină făină. Dărilor deveniseră insuportabile, zapcii cu oamenii lor, uneori însoțiți de turci, umblau din casă în casă, punând locuitorii la cazne ca să dea bani ocârmuirii. Satul avea în permanență pândari pe piscul Baciului. Ei vesteau venirea bandelor turcești. Când se dădea semnalul, oamenii apucau vâlcea, fugind peste dealul Răchita și Berlești, ascunzându-se prin păduri și pe pâraie dosnice. Animalele nu le mai țineau în sat, ci ascunse prin locuri tainice, ca să nu cadă pradă jefuitorilor. Aici, în inima codrului, oamenii aveau bordeie construite din timp. Când nu mai aveau ce mânca se hrăneau cu urzici fierte, cu rădăcini de plante coapte în spuză și cu fructe de pădure. Localnicii reveneau pe la casele lor numai după ce erau siguri că pericolul a trecut. Suferința lor a înscris pagini în istoria poporului roman.

Povestea... «Cu foamea-n gât»!

Cu decenii în urmă, Ioniță Radu din Popești (cunoscut sub porecla Ioniță al Preotesei) relata o întâmplare de-a unui strămoș de al său de pe vremea fanarioților. El povestea că un comandant turc, ce era în

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

trecere spre partea de nord a județului pentru a urmări încasarea dărilor, s-a abătut pe la zapceria din Valea Predii. Acesta i-a cerut zapciului să-l ducă la o casă mai înstărită ca să i se dea să mănânce. Zapciul l-a condus la preotul satului din Popești, afirmând că e singurul locuitor care-l poate ospăta. Fiind înștiințat, popa a pus preoteasa să coacă în spuză o lipie din coajă de cer amestecată cu puțină făină și așezându-se la masă împreună cu turcul, s-a prefăcut că mușcă cu lăcomie din „jimbla” caldă. Turcul l-a imitat, dar imediat a dat afară îmbucătura strâmbându-și fața după gustul mizerabil pe care l-a simțit. Popa a explicat din ce e făcută pâinea, lămurindu-l că ei s-au obișnuit fiindcă la nimeni în sat nu a mai rămas nici un fel de bucate. Oaspetele nepoftit a plecat dezamăgit și flămând de la casa popii și n-a mai dat pe acolo.

Sursă informații: „Pagini de Monografie “

Logrești Moșteni, Gorj

Autori: Elisabeta C. Preotescu, Ion Șt. Marica,

Constantin I. Mănescu

❖ In nopțile lungi de iarnă se desfășura un obicei mult îndrăgit de tinerii băieți și fete numit „Vrăjitul”.

La o casă se adunau fete și băieți din apropiere. Gazda pregătea o masă pe care se așezau obiecte diferite, fiecare cu o semnificație: oglinda – fudul și frumos; cărbunele – negru și urât; banul – bogat; piepten – zâmbat și urât; grâu și porumb – bun și avut agricultor; lână – cioban cu oi și vite; ardei – frumos, dar iute în mânie; fus cu tort pe el – bogat; fus gol – sărac și altele.

Aceste obiecte împrăștiate pe masă erau apoi bine acoperite cu străchini ori oale de pământ, puse cu gura în jos. Când se făcea operația de punere a obiectelor pe masă și acoperirea lor, tinerii trebuiau să stea în altă cameră spre a nu

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

le vedea. Apoi tinerii erau chemați în jurul mesei și numai doi – numiți de gazdă – aveau dreptul să ridice fiecare câte două străchini sau oale. Dacă sub ele se aflau banul și pieptenul, însemna că viitorul soț va fi bogat, dar zâmbat (urât); dacă descopereau oglinda și boabele de grâu, se credea că se va căsători cu unul frumos și harnic agricultor, etc.

❖ Un alt obicei este „**Paparuda**” - prin el se invoca ploaia în verile secetoase. Un grup format din 6-7 copii între 10 -12 ani, îmbrăcați sumar și înveșmântați cu ramuri de soc, salcie ori boj, sub conducerea unui băiat mai mare, porneau pe ulițele satului, bătând din palme și cântând – recitând textul paparudei, iar din loc în loc se opreau la porțile caselor spre a fi auziți:

<i>Paparudă, rudă</i>	<i>Cu găleata rasă</i>
<i>Vino de ne udă</i>	<i>Ploile să iasă.</i>
<i>Cu găleata – leata</i>	<i>Adă, Doamne, cheile</i>
<i>Peste toată ceata;</i>	<i>Și deschide ploile:</i>
<i>De joi până joi</i>	<i>Să curgă pâraiele</i>
<i>Să dea numai ploii;</i>	<i>Pe toate ogoarele,</i>
<i>De marți până marți</i>	<i>Ca să crească grânele</i>
<i>Ploi să nu mai stați;</i>	<i>Nalte cât prăjinile</i>
<i>Cu ulciorul-ciorul</i>	<i>Și porumbul- tufănel</i>
<i>Peste tot poporul,</i>	<i>Să nu vezi omul din el.</i>
<i>Cu găleata plină,</i>	<i>Toate din plin să rodească,</i>
<i>Ploile să vină</i>	<i>Și lume să-nveselească .</i>

Când auzeau cântecul paparudelor, oamenii ieșeau din case cu vase pline cu apă și aruncau unii pe alții.

Sursă informații: ”Pagini de Monografie”

Logrești Moșteni, Gorj

Autori: Elisabeta C. Preotescu, Ion Șt. Marica,

Constantin I. Mănescu

MUȘETEȘTI

• **In noaptea de Sfântul Vasile**, fetele de maritat maturau casa in sens invers, de la usa spre interior, luau gunoiul pe matura, nu pe faras si dimineata duceau matura in curte, se puneau cu picioarele pe ea iar primul nume pe care il auzeau acela era ursitul lor. Daca mai si stranutau in noaptea aceea insemna ca aveau noroc tot anul.

• **In seara dinaintea Bobotezei**, fetele de maritat „puneau puntile”, adica duceau la fantana o crenguta de mar moale, o chita de busuioc si o batista cusuta, legata cu fir rosu si cate o oglinda, apoi le puneau pe colacul fantanii zicand:

„Mar moale si busuioc
Voi sa-mi aduceti noroc
Tu oglinda, oglinjoara
Sa-mi spui de va fi bogat.”

• In noaptea sambetei lui Toader, la miezul noptii, fetele se

duceau cu un tarnacop sa caute „iarba mare”. Cand o gaseau ziceau:

„Buna dimineata, iarba mare
Eu iti dau paine si sare
Tu sa-mi faci cosita mare”.

Era intrecere intre fete, care sa scoata radacina cea mai mare, caci de aceasta depindea marimea si frumusetea

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

parului. Când veneau acasă se spalau cu fiertura de la iarba mare.

- La lasarea postului de branza, resturile de pe masă se aruncau

pasărilor cerului ca să nu strice holdele de vară. La terminarea mesei se mânca un ou, ca postul să fie scurt și ușor ca oul. Seara se aprinde focul din resturi vegetale, coceni, se adună vecinii în veselie mare, se sare peste foc ca să fie feriți de pucei.

*Sursă informații: Monografia comunei Musetesti,
autor Manta Constantin*

MOTRU

Legenda lui Nae Lungu haiducul

După înăbușirea revoluției din anul 1821, condusă de Tudor Vladimirescu, mai bine zis după uciderea acestuia în localitatea Golești, lângă Târgoviște, oastea sa s-a împrăștiat iar pandurii s-au retras în satele lor. Nae Lungu haiducul, așa cum povestesc bătrânii din satele de pe Valea Motrului, a făcut parte din oastea lui Tudor Vladimirescu, iar după uciderea lui Tudor s-a întors la casa sa din comuna Cătunele. Având un conflict cu boierii din zonă a luat calea codrului împreună cu un grup de foști panduri ce fuseseră conduși de el în campania lui Tudor Vladimirescu spre București. Aceștia, împreună cu Nae Lungu, stăteau ascunși prin pădurile de pe Valea Motrului, colindau Plaiul Cloșani toată vara iar din când în când mai coborau pe la casele lor, mai mult noaptea pentru a nu putea fi urmăriți de putere.

Nae Lungu împreună cu ceata sa ataca conacele boierești și casele negustorilor bogați din Plaiul Cloșani, le luau gălbiorii drept taxă pentru a-i lăsa în pace și astfel îi ajutau pe săraci. Când se întâmpla ca vreun boier sau negustor să nu plătească, noaptea le atacau grajdurile cu vite, luau caii cei mai frumoși și vitele cele mai grase și bune de muncă și le vindeau în târgurile de la Baia de Aramă, Godinești, Broșteni ori Severin. Nae Lungu era văduv. Soția sa fusese omorâtă cât timp era plecat în oastea lui Tudor Vladimirescu. Nu avuseseră copii, iar părinții săi erau bătrâni și de aceea se întorcea mereu să le ducă cele necesare

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

traului. Uneori trimeea câte un haiduc de al său deghizat în pandur ca să nu fie recunoscut, ca să afle ce mai este pe la casa părinților din satul Cătunele. Se spune că într-o zi de august a venit la casa părintească să își vadă părinții, apoi a plecat la Măriuța, fata morarului, căci nu se văzuseră de mult. S-au întâlnit în zăvoiul din luncă și au stat acolo aproape toată ziua, întorcându-se acasă seara. Când femeia a ajuns cu vitele acasă portăreii i-au luat o pereche de boi și două vaci cu viței cu tot pentru motivul că părinții acesteia nu plățiseră taxele către boieri. A aflat de această întâmplare Nae Lungu, care a încălecat iute pe calul său, a luat cu el pe ortacii săi Vasile și Tăierel și le-au ținut calea portăreilor la intrarea în Negoiești. Aici i-au atacat, le-au luat toate vitele și s-au întors în sat să le dea păgubiților. Haiducii le-au cruțat viața portăreilor, iar aceștia au fugit. Se spune că de atunci nu au mai îndrăznit să intre în gospodăriile oamenilor din satul Cătunele cât timp a trăit haiducul Nae Lungu.

Legenda haiducului Mantu

Haiducul Mantu era fiu de ciobani din zona muntelui, din partea de nord a Mehedinților, și a trait pe Valea Cernei și pe Valea Motrului. Din povestirile bătrânilor am aflat că ar fi făcut parte din ceata de haiduci a lui Iancu Jianu, devenit mai târziu pandur în oastea lui Tudor Vladimirescu.

Ca pandur venea de multe ori pe lunca Motrului, până în apropiere de Plopul haiducului din zona satului Lupoiaia, pentru a se întâlni cu Iancu Jianu. Astfel a văzut cum, într-o zi, un argat al boierului Săvoiu îl legase de o salcie pe un țăran și îl lovea cu biciul pentru că nu venise la muncă la prașit pe moșia boierului și se afla cu vitele la

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

păscut prin zăvoi. Bietul țăran țipa așa de tare și se ruga să nu-l mai lovească încât Mantu l-a auzit. S-a apropiat de locul cu pricina și a văzut trei oameni care de fapt îl legaseră pe țăran, toți argați cu funcții la curtea boierului. Mantu s-a apropiat și i-a somat să-l dezlege că altfel îi împușcă pe toți. Argații, văzând că și-a armat flinta și a îndreptat-o spre ei, l-au dezlegat pe țăran și au încercat sa fuga, numai că Mantu i-a somat să se întoarcă înapoi. Astfel, l-a legat pe cel care îl bătuse pe țăran iar sub amenințarea flintei i-a pus pe ceilalți doi să-l biciuiască până când vătaful a leșinat. Apoi a dat poruncă să-l dezlege și să-i spună că haiducul Mantu a grăit așa: „*După faptă și răsplată*”. Iar, dacă va mai afla că va mai săvârși asemenea fapte, va veni și atunci îl va împușca. Le-a mai spus să nu uite că Mantu face dreptate și îi pedepsește pe cei lacomi și răi. După aceea a încălecat pe calul său, plecând pe Motru în sus, spre Glogova.

Legenda despre „Vârful Picuiului”

Această legendă aflată de la străbuni dăinuie din perioada în care turcii făceau dese incursiuni în zona Olteniei, jefuiau casele, luau copiii și fecioarele, mai ales atunci când bărbații erau plecați în război. Pentru a-și salva femeile și copiii, aceștia erau nevoiți să-și părăsească bordeiele și să îi ascundă în păduri și în peșteri. Iată ce spune legenda:

O femeie din satul Lupoiaia s-a măritat în satul Cloșani iar când soțul ei a plecat la oaste ea a rămas cu un copil mic de 9 luni. Când păgânii au intrat în satul Cloșani și-a luat copilul în brațe și a fugit pe albia râului în sus, pentru a găsi un loc unde să se poată ascunde. Ea a fost

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

însă observată de un turc care a urmărit-o ca să o prindă. Pentru ca să nu cadă pradă turcului, femeia s-a urcat pe o stâncă înaltă a muntelui, numită Vârful Picuiului, pentru a sări de acolo și să se omoare împreună cu pruncul ce-l ținea în brațe. Deși turcul insista să se oprească, femeia nu l-a ascultat și a continuat să se urce pe stâncă blestemându-l. După ce a ajuns în vârful stâncii și-a făcut semnul crucii atât ei cât și copilului, pe care l-a sărutat spunând: *decât pradă turcilor mai bine hrană peștilor*.

După aceea a sărit în apele Motrului, prăbușindu-se peste bolovanii râului, iar valurile i-au purtat la vale, rostogolind trupurile neînsuflețite ale acestora. Tragedia aceasta a făcut și subiectul baladei „Vârful Picuiului”.

Sursă informații cele trei legende: Mircea Tutunaru

• **Practicile tradiționale de Sfântul Andrei** fac referire la faptul

că fetele încearcă să găsească ursitul uitându-se, dezbrăcate, în fântâni, în oglindă sau în găleata cu apă în care se pune un inel cununat și se mănâncă și o turtă sărată. Se credea ca facand astfel, fata va visa că ursitul îi va aduce apă.

• Altă datină este punerea la încolțit a grâului până la Crăciun pentru că în credința populară se consideră că dacă grâul a încolțit tot, recolta în anul care urmează va fi bogată.

• Pe 4 decembrie se sărbătorește Sfânta Varvara, izbăvitoarea de otravă, bube și Anticrist.

• Pe 6 decembrie este marea sărbătoare a Sfântului Nicolae, cel care ține paza soarelui așa cum se spune în popor. Acest sfânt este considerat ocrotitorul săracilor, dătătorul de noroc al fetelor la măritiș, cel care aduce

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

dulciuri copiilor, cel care aduce zăpada iar conform credinței populare se spune că dacă ninge în ziua de Sfântul Nicolae va fi iarnă grea.

- Sărbătoarea Sfântului Ignatie Teoforul a fost numită în calendarul popular românesc *Ignatul* sau *Ignatul porcilor*. Data acestei sărbători este 20 decembrie, ziua în care țăraniii sacrifică porcii pentru Crăciun.

Acest sacrificiu se face pentru a îndestula cu carne și produse tradiționale sărbătorile ce urmează și întregul an. De sărbătoarea Ignatului femeile nu trebuie să toarcă sau să țese în război. În credința populară, aceste femei sunt pedepsite de Înătoare sau Joimăriță, un spirit malefic.

- **Obiceiuri in ajunul Crăciunului**

În preziua de Ajun după miezul nopții oamenii fac masa pentru sufletele morților numai cu alimente de post. Masa este binecuvântată de către preot.

Un vechi obicei al românilor ce se practica în satele de pe Valea Motrului era acela ca în ajunul Crăciunului gospodarii să se trezească devreme, să facă focul în sobă și cu o ramură de pom tânăr din grădină să jăruiască cărbunii la gura sobei și să spună:

*Bună dimineața lui Ajun
C-a venit într-un ceas bun
Să ne-aducă porcii grași și unturoși
Și copiii sănătoși
Vacile s-aibă viței
Și oițele cu miei
Purcelele cu purcei
Găinile s-aibă ouă
Și cloștile cu mulți pui*

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

În tot timpul anului

La anu' și la mulți ani!

În ajun de Crăciun, preotul însoțit de dascal merge cu icoana din casă în casă. El sfințește casa și carnea de porc ce urmează a fi gătită și consumată pe perioada sărbătorilor de iarnă. De asemenea, stropește cu agheazmă casa și locatarii și cântă troparul Nașterii Domnului (24 decembrie).

• Obiceiuri de Crăciun

Ziua de Crăciun se sărbătorește la 25 decembrie de prin secolul al IV-lea. Pentru români, ca popor majoritar creștin ortodox, Crăciunul este un prilej de mare sărbătoare. Sărbătoarea Nașterii Domnului începe cu colinde în dimineața lui Moș Ajun și acestea țin până noaptea târziu, chiar până spre dimineață. Între timp se pregătește masa de Crăciun pentru toți membrii familiei.

În dimineața zilei de 25 decembrie, conform vechilor obiceiuri, toată lumea trebuie să participe la Sfânta Liturghie și apoi la masa de Crăciun. Închinarea celor trei magi care au adus daruri pruncului Iisus Hristos a condus la obiceiul cadourilor de Crăciun, astfel a apărut și personajul Moș Crăciun care împarte cadouri copiilor. Copiii găsesc cadourile sub bradul împodobit încă din ajun, în dimineața Crăciunului.

Din bătrâni se spune că Moșul lasă cadourile copiilor în timpul când aceștia dorm ori când sunt plecați la colindat.

Cele trei zile de Crăciun se încheie în calendarul ortodox cu sărbătoarea Sfântului Ștefan. Zilele de Crăciun sunt dedicate revederii părinților, familiei, rudelor, prietenilor, așa că toată lumea merge în vizite sau primește

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

vizite. La nivelul județului Gorj în unele zone s-au păstrat multe din tradițiile și obiceiurile de iarnă moștenite de la străbuni. Una din cele mai răspândite datini este *colindatul*. Textele colindelor păstrate în tradiția poporului privind Crăciunul și Anul Nou sunt cu temă religioasă, socială dar și de factură agrară.

În satele Văii Motrului colindul începe odată cu Pițărăii, în miezul zilei de 24 decembrie. Spre deosebire de ce „era odată”, după cum spun bătrânii, acum se adună la un cap de sat toți copiii și, în momentul când bate clopotul, ei pornesc pe la porțile oamenilor care ies cu colaci, covrigi, mere sau nuci și încep să le împartă acestora.

După copii vin și cei mai în vârstă care, pe lângă colaci și fructe, primesc și câte o cană cu țuică sau cu vin, precum și colinde făcute din bețe de alun frumos ornate cu desene populare sau încrustate cu diferite modele. Merg fiecare la casele lor după ce au trecut prin tot satul. În pițărăi se mai duc fete și flăcăi.

- În ziua dinaintea Crăciunului, copiii și tinerii se adună grupuri-grupuri și fac anumite repetiții asupra colindelor cu care vor porni pe la casele gospodarilor să vestească sosirea Crăciunului și a sărbătorilor. Pentru urările făcute ei primesc bani, colaci și mere.

În anumite locuri vestirea Crăciunului mai este făcută și de către lăutari, tot în seara de ajun. Aceștia, cum începe să se întunece, pornesc din casă-n casă cântând la fereastra gospodarilor diferite cântece din vioară, fluiet sau din gură. Colindatul ține până la ivirea zorilor.

Specific văii Motrului este colindatul cu Steaua, Vicleiul și Pițărăii cu măști, în zona de nord, în satele comunei Padeș (Cloșani).

*Sursă informații: Conf.univ.dr. Mircea Tutunaru
Prof. Pauliș Nicoleta-Katalina; Popescu Daniel*

NOVACI

Legenda „Pârâul Romanului”

Se spune că pe timpul când legiunile romane au străbătut munții spre Ardeal, pe actualul drum ce traversează Carpații Meridionali, cunoscut sub denumirea de Drumul Regelui sau Transalpina, unul dintre apropiații împăratului roman, trimis să cerceteze zona s-a rătăcit. Începuseră a se topi zăpezile și vremea schimbătoare cu ploii reci a îngreunat drumul războinicului. Apele râului Gilort, învolburate și tulburi se izbeau între stânci. O ploaie puternică și noaptea cetoasă au întârziat înaintarea romanului și i-au rătăcit pașii spre locuri greu accesibile, pe vai, lipsindu-l de posibilitatea de a se orienta. Deodată cerul s-a luminat. Fericit că supraviețuise, romanul a căzut în genunchi privind cerul într-o rugăciune mută. Din senin un fulger a brăzdat cerul și s-a oprit în casca lui.

După câteva săptămâni ciobanii locului i-au găsit trupul căzut cu fața în țărână și armura topită de trăsnet. Lângă corpul neînsuflețit un firicel de apă ieșea vesel și biruitor din pământ. Păstorii au numit micuțul izvor, ”Izvorul Romanului” și apa vijelioasă care mai jos rostogolea pietrele dornică să ajungă în Gilort, a căpătat numele ”Pârâul Romanului”, nume pe care îl poartă până în zilele noastre. Denumirea legendara a acestor locuri aminteste novăcenilor timpurile trecute și modul în care Dumnezeu i-a ocrotit de năvălitori.

Legenda Vârfului Păpușa

Legenda spune că demult, în urmă cu mii de ani, în pădurile din Munții Novaciului își duceau viața în pace și liniste mai multe familii de păstori. Starostele acestora avea o fată, careia datorită frumuseții sale i s-a spus Păpușa. Râvneau la mâna ei fiii păstorilor vecini, Mohor, Muntin, Paltin, Mușetoi, munteni harnici dar aprigi la mânie și tare mandri din fire. Păpușa era nehotărâtă și rînd pe rînd, spre supărarea lor i-a respins și i-a spus mamei sale, înțeleapta Rânca, faptul că doar dragostea îi va deschide sufletul spre un bărbat. Părinții o supravegheau, speriați fiind de amenințările flăcăilor bogaților vecini. Într-o noapte de iunie, pe când bujorul de munte crescut pe coastele pietroase ale muntelui își deschidea primele flori, fata s-a strecurat singură, în miez de noapte, să culeagă sub clar de lună plină, minunata floare de bujor. Se spunea despre floarea de bujor ca este tămăduitoare a inimilor de fete nemăritate. Descultă, gânditoare și tristă fata se plimba privind licăririle rosiatice ale bujorului sub razele lunii. Deodată, în față îi apărură un tânăr neunoscut, cu pălăria pe-o sprânceană, cu ochi întunecați și jucăuși, cu țolul pus pe umăr și bâta ciobănească încrustată sub braț. Tânărul întinse mâna, luă flori de bujor din mâna fetei și-i spuse: Dumnezeu a zis că tu trebuie să fii mireasa mea. Florile de bujor la pălărie erau legământul dragostei împărtășite.

Numele tânărului era Lotru, recunoscut ca hoțul de inimi. El era alesul inimii mândrei fete de ciobani, Păpușa. Și-au jurat credință vesnică și au hotărât să plece împreună

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

în lume. Din neant au apărut feciorii razbunători pe care Păpușa nu îi dorise ca soți. Tânărul Lotru a fost legat fedeleș și răpitorii lui l-au aruncat în apele fără fund ale lacului Gâlcescu. Fata, ramașă singură dispăru fără urmă și în locul unde cu o noapte înainte se întâlneau cu iubitul ei, apărură o ridicătură de pământ uriașă, țuguiată și înaltă cât un munte, careia localnicii i-au dat numele de „Păpușa”.

La câteva luni de la dispariția Lotrului, tânărul îndrăgostit de Păpușa, la câțiva zeci de metri mai jos de lacul Gâlcescu, de sub bolovani tociți de ani a ieșit la lumină un firicel de apă, limpede și jucăușă. Păstorii i-au dat numele de Lotru în memoria tânărului dispărut. Mama natură a reușit să îi apropie pe cei doi iubiți, Păpușa și Lotru, oferind lumii frumusețile lor.

Notă: Legendele au fost transmise din gură în gură, în neamul unei familii de păstori săraci din Novaci. Persoana iubitoare de povesti și cu har era numită Mâtcă Maria, sotia lui Ion Mâtcă, născută în anul 1869, mama băieților Nicolae, Gheorghe și Ion Mâtcă. Bătrâna a murit în anul 1966 dar a lăsat mostenire fiilor sai povestile copilăriei. Au ajuns la subsemnata, Elena Basarabă, ca descendentă pe linie paternă a acestei familii, în serile de vara, la vatra focului prin intermediul bunicului meu, Gheorghe Mâtcă (născut în 1869) și a tatălui meu, Nelu Mâtcan, cioban adevărat, născut în anul 1928, care repeta fiicei sale aceste povesti ori de câte ori străbăteau împreună cărările munților din zonele amintite.

Sursă informații: Elena Basaraba

PADEȘ

„Proclamația de la Pades” – un document care cerea drepturi pentru nedreptăți!

Din această localitate a început Revoluția condusă de Tudor Vladimirescu în anul 1821. Pe câmpia din satul Padeș a fost citită Proclamația de la Padeș. Tot în acest loc a fost înălțată o troiță și ulterior un monument care comemorează sacrificiul pandurilor olteni. Se spune că, înainte de a porni spre Pades, Tudor Vladimirescu „a insuflat” poporul, îndemnându-l la luptă, la apararea drepturilor, la libertate vorbindu-le oltenilor de la balconul Casei lui Vasile Moanga, din Targu Jiu. Apoi au pornit spre Pades. Tudor Vladimirescu i-a răspuns lui Nicolae Văcărescu, trimisul „partidei boierești” care voia să-l convingă să oprească revoluția: „pesemne dumneata pă norod cu al căror sânge s-au hrănit și s-au poleit tot neamul boieresc, îl socotești nimic, și numai pe jefuitori îi numeri patrie... Dar cum nu socotiți dumneavoastră că patria se cheamă poporul, iar nu tagma jefuitorilor?”

Proclamația de la Padeș, rostită în fața țăranilor de către Tudor Vladimirescu, la 23 ianuarie 1821 chema la luptă împotriva asupririi pe toți locuitorii țării, prezentându-se – după aprecierea unora dintre istorici – drept o „constituție”, un sistem de reguli echitabil care să fie aplicat pe viitor. Tudor Vladimirescu arată că în mișcarea revoluționară vor fi și boieri, negustori patrioți, „făgăduiți”, cărora „adunarea revoluționară” nu trebuia să le pricinuiască nici măcar cel mai

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

mic neajuns. În schimb, ”pentru folosul de obște”, adică pentru binele public, revoluționarii puteau să îi deposedeze de averi pe boierii dușmani ai revoluției naționale. Oastea poporului trebuia să se înzestreze cu tot ce putea conferi avantaj în luptă: de la arme, la uneltele de muncă și să îi urmeze pe liderii revoluționari, inclusiv pe ”boierii făgăduiți”, după cum spunea „domnul Tudor”: ” Și să să aleagă din căpeteniile noastre cei care pot să fie buni. [...] Că ne ajunge, fraților, atâta vreme de când lacrămile du pe obrazăle noastre nu s-au mai uscat!” . Desi infranta, Revolutia lui Tudor a reusit sa puna capat domniilor fanariote.

Surse informații:

<https://adevarul.ro>; <https://ro.wikipedia.org>

Obiceiuri de Florii

În duminica Floriilor, cu mic cu mare îmbrăcați în straie de sărbătoare, merg la Biserică. Toată lumea aduce crenguțe de salcă în mână spre a fi sfințite de preot. În zona noastră, cum de altfel în multe dintre satele Olteniei, s-a păstrat o legendă, cum că Maica Domnului aflând despre caznele la care a fost supus Iisus, s-a hotărât să meargă acolo. În drumul său a întâlnit un râu care i-a oprit trecerea. S-a rugat de multe plante, de mulți copaci să o ajute să treacă dar, dintre toate doar salcia a făcut din crengile ei o punte și Măicuța a trecut. Maica Domnului a binecuvântat-o să nu fie arsă, ramurile ei să fie la loc de cinste în casă și în biserică. De aceea se spune că, crenguțele de salcă sfințite la Biserică au puteri tămăduitoare: femeile când se întorc de la munca câmpului

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

se încing cu ele peste mijloc să nu le doară spatele, cu crenguțele de salcă lovesc simbolic copiii, când vin de la Biserică în ziua de Florii, să fie puternici și sănătoși, iar apoi crenguțele se așează deasupra ușii, la Icoane , la poartă, pentru a feri de rele gospodăria. Se pun în apa cu care se spală fetele, ca să le crească părul: „ Creangă de salcă, te udăm cu apă Și-acum de Florii, părul l-om stropi. Să nu cadă și să crească, prea curând să nu albească!!” Apa se aruncă apoi la un pom înflorit. Mai este obiceiul ca în această zi să se meargă la pomi și să se scuture zicând: „Câte flori, atâtea mere, Dumnezeu ne dă avere!”

Obiceiuri de Sânzâiene

Sărbătoarea Sânzâienelor este sărbătoarea fertilității, a dragostei dar și a leacurilor. Bătrânele satului spun că în ziua de Sânzâiene este bine să mergi pe un câmp de flori, până nu răsare soarele, pentru a te spăla pe trup cu roua florilor. Fiecare are o batistă din pânză albă, pe care o udă cu roua florilor și în care culege flori pentru leac. În această zi se culeg plantele medicinale, pentru leacuri; se culege năvalnicul, o plantă despre care bătrânele spun că este „bună de dragoste”. Fetele își împletesc coronițe, pe care când ajung acasă le aruncă pe acoperiș. Dacă această coroniță va cădea de pe casă, e semn că fata se mărită curând, dacă rămâne pe casă, va mai trece ceva timp până la măritiș. În noaptea de sânzâiene fetele pun flori de sânzâiene sub pernă pentru a visa alesul.

Sursă informații: Carmen Sarcină

COMUNA PEȘTIȘANI

Brâncuși și Eileen Lane la Hobița

Vara anului 1922 a cunoscut dăruirea lui Brâncuși pentru „prietena care a stăruit cel mai mult timp în viața lui, Eileen Lane...”. Ea era o bună țărăncă irlandeză, muziciană. Cu această femeie, Brâncuși a venit în satul natal în perioada de toamnă, între 11 septembrie și 7 octombrie 1922. Satul Hobița a fost pentru Brâncuși «o rezervă de bucurie pentru toată viața», iar Eileen Lane s-a integrat în lumea satului românesc pentru întreaga perioadă cât a stat acolo. Ea își amintea cu nostalgie de acele clipe de neuitat: „Când am ajuns la Hobița, în satul lui Brâncuși, mi s-a părut că toți țărani alcătuiau o mare familie. Am fost primită cu o căldură pe care n-am mai întâlnit-o în nici o altă parte a lumii. Țărăncile mi-au adus straie populare, mi-au arătat cum să le îmbrac și apoi am pornit, toate împreună, în alai pe ulița mare a satului. [...] Cat am stat la Hobița, a fost tot timpul sărbătoare”.

În timpul vizitei din 1922, Brâncuși a locuit la Hobița în casa fratelui său Dumitru, iar Eileen Lane în casa prietenului din Peștișani, Mihail Tabacu, contabil la parohie. Când un prieten din copilărie rămas în sat, Vasile Blendea-Trifu, l-a întrebat dacă are de gând să se căsătorească, cu irlandeza, Brâncuși ar fi răspuns: „Am luat-o pe domnișoara numai ca să o priumblu, să vadă cum e la noi”. Cât au stat la Hobița, Brâncuși și Lane au

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

participat la o nuntă. Au făcut vizite la Tismana și la Romanești, lângă Târgu-Jiu, la prietenul Smântânescu, cel care l-a ajutat în 1903 în pregătirea plecării la Paris. Înainte de despărțire, a chemat toate neamurile la o petrecere în dealul Hobiței, la Cioaca, între castani, unde a adus și lăutari. Totul a fost organizat pe cheltuiala sa.

Când au plecat din sat spre Paris, Brâncuși a rugat-o pe Măria Ilie Nicolcioiu, nepoata sa, să-i găsească pe cea mai bună lucrătoare din sat pentru cel mai frumos costum gorjenesc care să-l îmbrace Eileen Lane.

Deși la Hobița s-au comportat ca doi prieteni, este sigur că irlandeza Eileen Lane, foarte tânără, a fost îndrăgostită de sculptorul în vârstă de 46 de ani, cu care a acceptat să vină un weekend prelungit în Gorj.

Sursă informații: Ion Mocioi

Năzbâțiile lui Brâncuși fiind copil

- „Un martor din vremea îndepărtatei copilării, Vasile Blendea, — Moș Trifu cum i se zicea — își depăna, la 83 de ani, amintirile, criticului de artă Vasile Drăguț; acesta ne-a pus la îndemână prețioase mărturii transcrise întocmai cum i-au fost rostite: «Când era mic [...] cu porcii la păscut nu-i plăcea deloc să stea. Cam fugea și când îl bătea frat-su, Grigore, fugea la Chijnea la prăvălie. Grigore îl bătea des, mai ales că fura din casă de mâncare, că era tot nesătul. Și de ce mânca, tot mic a rămas... [...] Când fugea de la porci, fugea la Bistrița și-și umplea traista cu pietre, că era cu ea tot ruptă...»“.

- Tot Vasile Blendea a povestit cum Constantin Brâncuși a fost închis într-un coteț după ce a scrijelit cu

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

un briceag banca de la școală. „«Altădată s-a apucat să cresteze bețe cu briceagul, că totdeauna umbla cu briceagul la el... (...) Când ne-a dat la școală mergeam împreună la Peștișeni unde era școala de nuiele. A stat acolo două clase; pe învățător îl chema Zaharia. Odată a zgâriat banca cu briceagul și l-a băgat la arest, că era arestul făcut într-un coteț. El a fugit și nu s-a mai întors, s-a dus la Brădiceni, unde era învățător Petre Brâncuși; acolo a făcut și clasele celelalte... El avea un cap bun, de pricepea repede și-i plăcea să știe de toate»“.

• Potrivit mărturisirii lui Vasile Blendea, Constantin Brâncuși a amenajat un fel de colibă lângă râul Bistrița, unde stătea perioade îndelungate.

*Sursă informații: „Începuturile lui Brâncuși“,
Barbu Brezianu*

Povestea dudului lui Brancuși

În curtea fostei case părintești de la Hobița se află un dud de pe vremea lui Brâncuși, de dinainte de a se naște. Năzdrăvan din fire, pe la vârsta de 4-5 ani, micul Brâncuși s-a cățărat în acest dud din care a și căzut, rupându-și mâna dreaptă. O femeie din sat, numită și „Doftoroaia satului”, i-a aplicat tratamentul de pe vremea aceea: i-a pus mâna în niste atele (scândurele de brad), înfășurate în lână îmbibată în țuică.

Sursă informații: Pană Doina

Povestea Stejarului secular din satul Brădiceni

Stejarul secular se află în spatele căminului cultural din Brădiceni, ”găzduiește” manifestările culturale „serile de la Brădiceni” și este unul din punctele de atracție

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

turistică ale comunei Peștișani. „Acest stejar a fost plantat în primăvara anului 1864, din inițiativa logofătului Costache Goga. Adus din Dumbrava Perilor, unde, cu 125 de ani în urmă, fiii satelor Brădiceni, Boașca, Frînțești, Peștișani, Hobița și Telești se jertfiseră pentru alungarea cotropitorilor austrieci, a fost plantat pe locul unde eroii noștri fuseseră înmormântați, spre a-și dormi somnul veșniciei. [...] Stejarul va rămâne mărturie peste arcul nesfârșit al timpului, spre a ne reaminti de cele ce au fost“.

Sursă informații: Delia Diaconescu

Biserica din Drăgoești-Peștișani și legenda ei

Biserica din Drăgoești își are și ea povestea ei. Ne-o spune preotul Grindeanu Ion de la Parohia Brădiceni.

Inițial, la începutul anilor 1900 biserica trebuia să fie ridicată pe teritoriul Brădiceniului cu bani proveniți din donații de la localnicii de aici dar și de la cei din Drăgoești. Legende de jurul bisericii spun fie că cei din Brădiceni tot întârziu cu donațiile fie chiar că nu au mai vrut să dea bani, motiv pentru care într-o noapte, cu carele cu boi, cu căruțele, mai mulți bărbați din Drăgoești au mutat toate materialele pentru biserică, piatră și lemn, de la „Șetre” pe locul unde astăzi se află această biserică.

Toți banii din donații au fost consemnați într-un fel de chitanțier inscripționat Parohia Mămăroi Brădiceni. Chitanțierul conține „bilete de ofrandă” pentru „construirea din nou în Parohia Mămăroi din Brădiceni a Bisericii filiala Drăgoești cu hramul Sfântul Nicolae.” Textul pisaniei spune ca „s-a clădit pe temelia bisericii vechi”. Vechea biserică ce este consemnată în pisanie s-a aflat pe

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

un cap de deal numit „Râpa Veche”. Jupâneasa Neacșa, care era mama doamnei Stanca - soția lui Mihai Viteazul - a ridicat această bisericuță pe acest dâmb, cunoscută ca „biseriçuța din dâmbul Neacșei”, între anii 1569-1570. În spatele bisericii este amplasat cimitirul Drăgoeștilor.

Sursă informații: Isabela Coară, preotul Grindeanu Ion

Povestea „Drumul Nemților”

Denumirea de ”Drumul nemților” vine de la faptul că pe aici nemții au traversat munții dinspre Câmpul Lui Neag spre Gorj în primul război mondial. O parte a trupelor germane au coborât pe partea de la Runcu și a avut loc o confruntare cu soldații români la Rasovița, iar altă parte a trupelor germane a ajuns și s-a întâlnit cu trupele române în Frâncești. Pe Vf. Arcanu, punctul Cioaca Neagră a fost hotarul austroungar până la Câmpul lui Neag. Pe traseul Valea Mare, Valea Nucului, Fântâna Bradului, Vf. Plesa, Vf. Arcanu, Câmpul lui Neag au fost ridicate 7 cruci/troițe. Scopul amplasării acestor troițe este comemorarea eroilor dispăruți în cele două conflagrații mondiale, slăvirea ostașilor români ce au purtat lupte crâncene în munții Gorjului. Ion Sulea povestea că familiile din satul Frâncești îi găzduiau pe soldați, femeile din sat făceau mâncare iar copiii erau fascinați de cum își curățau soldații armele. Copil fiind acesta își amintește cum erau aprovizionați cu gloanțe soldații - ”îmi aduc aminte cum primeau câte o pătură de gloanțe și le împărțeau între ei. Erau așa strălucitoare”!

Timp de mai multe săptămâni, populația din zona de

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

nord a județului și deci și din zona Peștișani-Brădiceni a îndurat ororile nu numai ale ocupației dușmane, dar și a luptelor de hărțuire ce s-au dus în zonă, atunci când unitățile române și cele dușmane au luat, rând pe rând, ofensivă, contraofensivă, au înaintat și au fost respinse alternativ. La Rasovița a fost una din importanțele bătăliei, cu mari pierderi și de o parte și de alta. Unele subunități, precum cea a sublocotenentului Nicolae Pătrășcoiu, se infiltrau printre dușmani ca să ajungă în spatele acestora - ca la Arsuri - unde prin atacuri pe neașteptate provocau panică și dezordine la inamic. Forțele inamice copleșesc însă pe luptătorii români, reușind să înainteze către Târgu-Jiu; în dimineața zilei de 14 octombrie 1916 o coloană a acestora ajunge în dreptul podului de peste Jiu, unde cetățenii orașului dând dovadă de adevărat spirit de eroism și de sacrificiu, au luptat și au respins-o. În partea de nord-vest, Boroștenii treceau când la români, când la inamic. În 15 octombrie, când trebuia să aibe loc atacul cavaleriei germane, înaintând de la Boroșteni spre Frâncești, au găsit localitatea Frâncești ocupată de români. Mai înainte ca germanii să-și dea seama de situație, un detașament român care înainta dinspre Bâlta a lovit, deasupra Frânceștilor, flancul și spatele coloanei dușmane, care a fost nevoită să se retragă spre munte în dezordine și debandadă. Până la 28 octombrie – 4 noiembrie a continuat urmărirea dușmanului bătut, adunându-se materiale de război și prizonieri. Numărul morților inamicului trecea de 1500. Au trebuit să fie îngropați de soldații români, dar și de populația locală.

Țimp de câteva zile, la Frâncești, Gureni, Boroșteni și Peștișani s-au desfășurat lupte grele. Atunci când trupele române au început retragerea spre Filiași și Strehaia, o parte

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

a populației, funcționarii și jandarmii de la Brădiceni, ca și din celelalte sate din zonă, aflând de ororile săvârșite de trupele invadatoare prin localitățile pe unde treceau, au încărcat în care și căruțe parte din avutul lor, fugind spre sud de frica inamicului. Patrulele călări, înaintate, pătrundeau în urma trupelor luptătoare și au făcut jafuri, arestări, schingiuri și omoruri. Pe 7 și 8 noiembrie 1916 au venit dinspre Bâlta mai multe patrule călări care s-au dedat la jafuri din casele locuitorilor luând tot ce se putea lua. Jaful era însoțit de barbarii, de schingiuri, de arestări și asasinat.

Un caz care a provocat multe necazuri a fost cel al unui soldat ungur, dezertor, pripășit prin comunele plășii Brădiceni, care jefuia și teroriza oamenii, mai ales din comunele Brădiceni, Peștișani, Șomănești. S-a petrecut atunci un fapt ce a avut un profund ecou și anume: jandarmii români din Brădiceni s-au constituit într-un „tribunal Ad-hoc” și au pedepsit dezertorul ștrangulându-l și îngropându-l la marginea apei Bistrița, la locul numit „la schit” în ziua de 16 noiembrie 1916.

*Sursă informații: Monografia Comunei Peștișani,
autori Vasile ARIMIA,
Moise BOJINCĂ, Constantin CODIȚĂ*

Din „culisele” Revoluției lui Tudor

În ianuarie 1821 Tudor Vladimirescu după ce a venit din București a poposit în Târgu-Jiu la serdarul Vasile Moangă urmând a porni apoi mișcarea revoluționară.

La această dată Vasile Moangă avea moara în Brădiceni și legături cu postelnicul Nae Mămară zis Brădiceanu.

După ce Tudor Vladimirescu a arestat pe ispravnicul

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

Dinicu Otetelișeanu, a venit la Brădiceni și a poposit la locuința postelnicului Nae Mămară. El nadajdăuia ca va găsi la Bradiceni și pe celălalt ispravnic - comisarul Iorgu Văcărescu, dar acesta nu era acolo.

A plecat apoi la Tismana, de unde prin același Otetelișeanu cu care se împăcase a dat în județ ordin pentru adunarea pandurilor și a proviziilor.

Chiar lângă casa unde a locuit Nae Mămară și unde a găzduit d-l Tudor s-a construit biserica de zid „Mămăroi” între anii 1828 - 1832, deoarece Creștinismul a găsit și în acest colț de țară teren propice.

În catagrafia bisericilor, elaborată în anul 1840, se arată că în Hobița, la acea dată existau două biserițe de lemn, tip corabie, una în mahalaua Blendoilor și alta în cea a Clăcașilor, care au avut aceeași soartă ca și cele din Suseni, Boașca și Peștișani: au fost incendiate de potera turco-fanariotă în 1821. Reconstrucția bisericii Clăcașilor s-a făcut de Ion Brâncuși-Bojincă, străbunicul marelui sculptor, după 1821. Și biserițele din Siliștea Mare a satului Boașca au aceeași soartă de răzbunare turco-fanariotă din 1821, fiind incendiate pentru că nu a putut fi prins Lupu Apostoiu, fruntaș al cetelor lui Tudor Vladimirescu.

*Sursă informații: Monografia Comunei Peștișani,
autori Vasile ARIMIA, Moise BOJINCĂ,
Constantin CODIȚĂ*

Povestea Mocăniței care trecea prin Peștișani

În anul 1957 s-a construit calea ferată forestieră Tismana - Târgu-Jiu, în lungime de 43 km. Principalul beneficiar urma să fie Combinatul de Industrializare a Lemnului (CIL) din Târgu-Jiu. Pentru că era nevoie de multă masă lemnoasă, în 1960 se construiește și tronsonul

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

Boroșteni - Bistrița, 25 km. Alte tronsoane noi- Triunghi Cioclovina – Tismănița, 3 km, construită în 1959; Motru Sec – Capra, 10 km, construită în 1958; Șușița – Suseni - Cioclovina, 25 km, construită în 1960. Sectorul Căii Ferate Forestiere (CFF) Tismana avea la dispoziție 16 locomotive și 126 vagoane răspândite în 11 stații de primire și expediere. O locomotivă putea duce 9-10 vagoane, echivalent a 120-140 tone de masă lemnoasă dar se formau și trenuri trase de două locomotive transportând peste 200 de tone. În total, zilnic pe calea ferată CFF Tismana plecau 9-10 garnituri de tren.

Când s-a dat în funcțiune tronsonul de cale ferată spre Târgu-Jiu s-au cumpărat și 11 vagoane pentru transport de călători. Stațiile de cale ferată aveau case de bilete și săli de așteptare. Trenul pleca spre Târgu-Jiu la orele 4 dimineața pentru a fi aici la orele 7, când începeau lucrul muncitorii fabricilor din oraș și care locuiau de-a lungul căii ferate. Cei 43 de km până la destinație erau parcurși în circa trei ore. O garnitură era formată de regulă, din trei vagoane de călători și unul pentru bagaje. Când era zi de piață sau în preajma Crăciunului, când se cumpărau porcii, trenul personal se suplimenta cu un vagon pentru animale, după cum povestește Nicolae Tomoniu. Terenul pe unde a trecut calea ferată, cel puțin în mai multe locuri din comuna Peștișani, a fost retrocedat oamenilor. Astfel că, acum, pe unele zone din fostul terasament există curți/grădini. Gara din Brădiceni, locul de unde localnicii din Peștișani plecau spre Tg Jiu, există și astăzi.

*Sursă informații: Monografia Comunei Tismana
scrisa de Nicolae Tomoniu*

Povestea nr. 1 a Schitului Sporăști

Un document din 5 mai 1584 confirma popii Ion și călugărului Vasile, stăpânire pentru niște pământ cumpărat în Ploștina Drăgoeștilor, din hotarul Hobița de la locuitorii din Peștișanii de Jos. La cumpărare, cei doi cumpărători s-au angajat că vor face acolo o biserică cu hramul „*Intrarea în biserică a Născătoarei de Dumnezeu*”.

În legătură cu acest pământ s-a iscat un conflict între vânzători și cumpărători, soldat cu asasinarea celor doi cumpărători. Conflictul a continuat între vânzători și administrația mănăstirii Tismana până când Matei Basarab confirmă mănăstirii, la 31 martie 1643, stăpânire asupra acestui pământ și a metohului ce se construise acolo. Din acest document mai rezultă că cei doi cumpărători - popa Ion și călugărul Vasile - făcuseră biserica pe care au promis-o. Pe la 1798 în acest schit se aflau 3 preoți: Samuel, ieromonah, Nectarie și Mihai monahul. La începutul secolului al XX-lea, după cum ne spune Alexandru Ștefulescu, se mai vedeau aici urmele (zidurile) acestei biserici pe care vestitul istoric o numea Schitul Sporăști. Despre acest Schit istoricul reaminteste că se afla aproape de hotarul Seucii și avea o biserică de lemn ale cărei rămășițe se mai vedeau atunci pe un delușor acoperit cu pometuri frumoase și vii.

Ștefulescu își lua rezervă în legătură cu acesta și scria: „*Probabil că schitul Sporaști este Metohul Tismanei, făcut la 1584 de călugărul Vasile și popa Ion la Ploștina Drăgoeștilor în hotarul Hobiței. După ce aceștia au fost omorâți de locuitorii din Peștișani, care le vânduseră acest loc, schitul a fost refăcut de călugărul Andone și egumenul Ioan de la Tismana, înainte de 30 martie 1640*”.

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

Povestea nr. 2 a Schitului Sporăști

Aflam aici deznodământul cazului care a provocat multe neazuri - al soldatului ungar, dezertor, pripășit prin comunele plășii Brădiceni, care jefuia și teroriza oamenii. Jandarmii români din Brădiceni, care s-au constituit în „tribunalul Ad-hoc”, au pedepsit dezertorul, l-au ștrangulat și l-au îngropat în locul numit „la schi” - referindu-se la Schitul Sporasti - în 1916. Acest eveniment a declanșat o anchetă din partea Comandaturii germane. După îndelungate cercetări în care au fost implicate mai multe persoane, inclusiv administratorul plășii de vest Brădiceni, locotenent Valeriu Opreanu. Cercetările au fost reluate de câteva ori, ele durând până în anul următor, 1917. Cazul acesta a fost pe larg descris într-un memoriu al lui Valeriu Opreanu, document deosebit de important pentru acele vremuri tulburi, de cruntă teroare. După a treia cercetare au fost arestați jandarmul Ion Vișan, în mai 1917, locotenentul Ion Voiculescu, jandarmul Ion Coadă și sârbul Chiș Istvan. La 1 august 1917, Tribunalul german din Târgu-Jiu a început procesul celor învinuiți de moartea ungarului dezertor. Două zile cât a durat mascarada de proces au fost aduși peste 100 de țărani din comunele Brădiceni, Pocruia, Șomănești și altele ca „martori”. În realitate, scopul acestora era de a speria și intimida populația locală. În timpul procesului inculpații, inclusiv administratorul plășii, s-au comportat demn și patriotic.

Prin sentința Tribunalului militar german din 31 august 1917, confirmată pe 2 septembrie, locuitorii Ion Vișan și Ion Coadă ca și românul transilvănean Ștefan Kisz, au fost condamnați la moarte pentru crima produsă asupra soldatului ungar. Administratorul de plasă Valeriu

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

Nicolae Opreanu a fost condamnat la 5 ani închisoare pe motiv că a favorizat pe unul din „*criminali*”. Sentința a fost executată la 3 septembrie 1917. Deși sentința a fost publicată, țărani nu s-au înspăimântat, ci au continuat în felul și cu mijloacele lor lupta împotriva ocupanților. Cei trei eroi au căzut răpuși de gloanțele dușmane pentru că au apărat interesele satelor lor.

Valeriu Nicolae Opreanu a fost transportat în lagărul de la Halle, din Germania, de unde a revenit după război.

Povestea nr. 3 – Povestea legata a Schitului Sporăști

Povestea Schitului Sporăști este consemnată de-a lungul timpului, în mai multe înscrisuri, cu o istorie tristă. Pământurile, multe la număr, pe care a fost construit, au fost cumpărate în jurul anului 1584 de popa Ion și Călugărul Vasile. Dorința acestora era să construiască o biserică cu hramul Intrării în biserică a Născătoarei de Dumnezeu. Popa Ion a lăsat scris că dacă la moartea lui nu se va găsi între urmașii lui nici un fiu sau un nepot biserica să rămână mănăstirii Tismana. În timp, din motive necunoscute, între vânzătorii pământurilor pe care a fost construită biserica și cele două fețe bisericești s-a iscat un scandal soldat în final cu omorârea preotului Ion și a călugărului Vasile. Din acel moment, biserica a rămas părăsită până în jurul anului 1649 când, călugărul Andone de la mănăstirea Tismana împreună cu egumenul Ioan de la Tismana, au știut despre această moșie cumpărată de popa Ion și călugărul Vasile și s-au apucat și au tăiat toată pădurea și au curățit locul. Au refăcut biserica și au construit chilii. În unele scrieri biserica este numită schit. Abia după această etapă, Matei Basarab împreună cu

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

boierii din Marele Divan, la cererea oamenilor mănăstirii Tismana au judecat și au hotărât ca schitul Sporăștilor să aparțină mănăstirii, devenind astfel oficial metohul acesteia.

Nota: Metoh este un tip de așezământ monastic, o filială a unei mănăstiri sau episcopii, poate fi și o proprietate imobiliară a unei mănăstiri sau numai o clădire care aparține unei mănăstiri și care servește ca loc de găzduire, respectiv o reședință călugărească în afara mănăstirii.

Sursă informații: Monografia Comunei Peștișani, autori Vasile ARIMIA, Moise BOJINCĂ, Constantin CODIȚĂ

Valea Bistriței, Farmecul Copilariei, sursa de inspirație și creativitate pentru Brâncuși

Despre zăvoiuul de pe Valea Bistriței, marele sculptor Brâncuși va afirma peste ani: ”m-a învățat să înțeleg graiul lemnului și al pietrei”, iar cântecele lăutarilor de pe Valea Bistriței îl vor însoți toată viața și îi vor încânta sufletul.

Farmecul Bistriței dăinuie și azi. Râul străbate comuna de la un capăt la celălalt pornind din interiorul masivului Vâlcan- se formează la confluența a două brațe: Negoiu și Groapele la altitudinea de 1700 m și străbate satele Gureni, Peștișani, Hobița, Brădiceni până la trecerea în comuna Telești. Traseul acesteia nu se oprește aici, lungimea totală fiind de 45 km de la izvor până la vărsarea în Tismana, Bistrița fiind al nouălea afluent de stânga al acestui râu. Când trecem Valea Bistriței, ni-l imaginăm pe Brâncuși, descult, scaldându-se în apa Raului!

Sursă informații: Bojinca Gelu

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

Obicei la naștere

În prima scaldă a copilului, pe care o făcea de obicei femeia-moașă, se pune aghiazmă, pentru a-l feri pe noul venit pe lume de rele. Acestuia i se lega de mână un fir roșu de arnici sau de lână, cu un bănuț de aur sau de argint (după posibilități) ori o mărgea colorată, pentru a nu fi deochiat și pentru a prospera în viață.

Sursă informații: Monografia Comunei Peștișani

Autori: Vasile Arimia, Moise Bojincă,

Constantin Codiță

Adăpatul miresei

La „adăpat”, mireasa poartă pe cap o coroniță din foaie-n fir (o plantă cu frunze de un verde închis) și duce împreună cu cumnatul de mână o vadră încinsă cu fir roșu, împodobită cu busuioc - floarea dragostei - iar deasupra un fular (șal) care-i va reveni ginerelui. La un râu sau la o fântână, vadra este umplută cu apă de trei ori, iar apoi se pornește cu tot alaiul însoțit de lăutari spre casă. Aici sosește mirele cu întreg alaiul lui care e primit „cu rezervă” (i se închid porțile de la început). Sunt primiți, în cele din urmă cu pâine și sare (acum și cozonac, prăjituri) și vin. Apoi nașa pune voalul miresei, în timp ce ginerele „e rătăcit” prin mulțime. Mireasa „gătită” îl caută privindu-l printr-un inel sau printr-o salbă. Când îl zărește, din pridvor aruncă apă din vadră asupra celor din curte.

Mireasa prinde în pieptul băieților batiste cusute cu râuri și peschire. Apoi oferă soacrei cămașa cusută de ea. Urmează iertăciunile în camera miresei, în fața părinților acesteia, în timp ce tinerii stau în genunchi.

Sursă informații: Monografia Comunei Peștișani

Autori: Vasile Arimia, Moise Bojincă, Constantin Codiță

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

Batista cusută manual are rolul ei în tradițiile legate de nuntă. Era obiceiul ca la logodnă, fata să dea băiatului o batistă cusută de ea; la nuntă, în pom, să pună batista cusută de ea; soacrei mari, la nuntă, să-i dea cămașă cusută de mireasă, nașului și nașei le dădeau cărpe, fulare, prosoape lucrate de ea. Când pleca nunta cu mireasa la casa ginerelui, porneau și căruțele încărcate cu pături, căpătăie, perne, rufărie, lucrate în casă.

Sursă informații: Adriana Nirban

Bradul de nuntă

Bradul, în folclorul poporului roman, ocupa un loc aparte. Tradiția bradului de nuntă presupune împodobirea unui brad mai mare sau mai mic, în funcție de preferințe, cu diverse flori și ghirlande confecționate din hârtie creponată, batiste cusute, mere sau colaci. Ornamentele pentru bradul de nuntă se lucrează de regulă la casa miresei, cu o zi înainte de nuntă. La pregătirea ornamentelor pentru bradul de nuntă participă atât cavalerii și domnișoarele de onoare, cât și alte fete și băieți tineri din sat. Această întrunire a tinerilor este celebrată cu voie bună, muzică și bucate alese. Bradul este simbolul tinereții veșnice, iar merele și colacii reprezintă belșug și rodnicie. La Peștișani tulpina bradului se înconjoară de mai multe ori cu brăcire. Bradul va fi purtat de către un băiat neînsurat în ziua nunții. După nunta bradul este agățat la poarta noului cămin al tinerilor căsătoriți sau la colțul casei până ce se usucă.

Sursă informații: Marius Nirban

Pițărăii

Sărbătoarea Nașterii Domnului este precedată de alte pregătiri și sărbători speciale cum sunt „pitaraii” sau

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

„colindetii”. Colindătorii poartă niște colinzi special realizate, de grosimi și lungimi obișnuite, cu un ornament realizat printr-un procedeu pe cât de simplu, pe atât de interesant. Procedeu este următorul: după ce a fost tăiată de dimensiunea obișnuită a unui baston, o boată se decojește, se ia o panglică de rafie care se rulează și se fixează în spirală pe toată lungimea ei. Se trece boata pe deasupra unei surse de fum, astfel încât acesta să se imprime pe toată suprafața bastonului. Se dă la o parte, prin derulare, toată panglica de rafie, care lasă în urma ei o spirală albă (neafumată). Astfel pregătite, bastoanele se cheamă „colinzi” și însoțesc colindătorii pe întregul lor traseu.

În ajunul Crăciunului, de dimineață, în zori, copiii pornesc în grupuri mari în pițărâi, având câte un săcui (traistă) la spate. În fiecare curte este semnalată sonor, în cor, trecerea colindătorilor - cu salutul: „Bună dimineața, la Moș Ajun! Ne dați ori nu ne dați?”

Gazda îi serveste cu nuci, mere, covrigi, mai nou: pachețele ambalate cu biscuiți, cu napolitane, cu eugenii și alte asemenea preparate mult apreciate de copii, pe care aceștia le pun în săcui.

Colindatul începe de obicei spre seară, mai târziu ori dimineața devreme.

Sursă informații: Monografia Comunei Peștișani

Autori: Vasile Arimia, Moise Bojincă, Constantin Codiță

POLOVRAGI

Polovragi - „Câmpul vrăjit”

La 250 de km de Bucuresti si aproximativ 55 km de Tg-Jiu se afla Rezervatia Naturala Cheile Oltetului intinsa pe aproape 150 de hectare. Peisajul este de-a dreptul spectaculos, Cheile Oltetului fiind cele mai inguste chei din Europa. Aici se afla Pestera Polovragi, denumita si Pestera Pahomie sau Pestera lui Zamolxe. Din totalul de aproximativ 11 km cercetati din cei 25 de km cat se presupune ca are, Pestera Polovragi, este luminata si electrificata pe o distanta de 900 metri.

Cartile din batrani spun ca Pestera Polovragi aflata in inima muntelui face legatura cu Transilvania in apropierea Sanctuarului de la Sarmizegetusa. Legenda ne dezvaluie ca Zamolxe, Zeul suprem al dacilor s-ar fi retras intr-o peatera, sub ceasul solar din ceramica de la Sarmisegetusa, unde se crede ca ar fi existat o grota si ulterior in Pestera Polovragi unde a stat cativa ani ca sihastru. „Zamolxe a fost considerat profet, rege, medic, reformator mitic, zeu, grecii numindu-l chiar sarlatan, sclav al lui Pitagora. Din scrierile lui Herodotus, intalnirea lui Zamolxis cu Pitagora nu pare sa fi fost posibila, intrucat Zamolxis a trait cu mult inaintea lui Pitagora. Zamolxis i-a instruit pe geto – daci in medicina. Conceptia zamolxiana sustinuta de Platon, facand referire la discipolii sai relateaza ca << nu poti sa vindeci trupul fara a tine seama de suflet>>, aratand ca invaturile acestuia cuprindeau cunostinte ample, profunde si complexe de

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

psihologie, astronomie, matematica”. Mitul lui Zamolxis confirma credinta in viata de dincolo, stramosii nostrii daci considerandu-se nemuritori, credinta lor era ca nu mor si ca cel care pierе se duce la Zamolxis, divinitatea lor.

Povestile spun ca in timpuri stravechi oamenii alegeau sa isi traiasca viata izolati de ceilalti, in stare de meditatie, de solitaritate si de purificare. In jurul Pesterii Polovragi, pomenita in „Romania Pitoreasca” de Alexandru Vlahuta in 1901, exista cel putin 84 de pesteri aflate in preajma Manastirii Polovragi, care a fost ctitorita de Sfântul Constantin Brâncoveanu, avand peste 500 de ani de atestare documentara. In Pestera Polovragi, unde se presupune ca ar fi locuit Zamolxe, au trait vracii care prelucrau o planta medicinala rara, folosita ca remediu impotriva bolilor - numita *polovraga*. Numele Localitatii Polovragi, al Pesterii Polovragi, al Manastirii Polovragi are un farmec aparte invaluit, in mister. Scrierile ne amintesc ca numele ar proveni de la planta straveche – polovraga sau de la criptograma star romana, ce s-ar traduce prin “Camp vrajit” (Sorin Preda). Este posibil ca denumirea de Polovragi sa fie de origine dacica. La o altitudine de 1000 de metri, chiar deasupra de pestera se afla o Cetate Dacica cu zid, unica in judetul Gorj si Oltenia. De aici, privelistea si panorama asupra Polovragiului si a imprejurimilor este de-a dreptul uimitoare.

Aproape de cer, cautand sa deslusim imagini, rasfoind file de istorie, ducem povestea mai departe!

Sursă informații: Laura Dragu/ Dorina Popescu

Crucea lui Ursache, monumentul istoric din Munții Căpățâni

Despre Crucea lui Ursache puțini au auzit și foarte puțini au văzut-o. Doar locuitorii din comuna Polovragi și

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

din zonele apropiate mai știu despre ce este vorba când aud despre ea. Monumentul memorial a fost ridicat în anul 1800, fiind o mărturie a existenței Căpitanului de plai Ursache, care a străjuit aceste locuri la sfârșitul secolului al XVIII-lea și la începutul secolului al XIX-lea. Ruinele unei cetăți dacice sunt îngropate pe Platoul Crucea lui Ursache.

Potrivit istoricilor, cetatea de la Polovragi a fost ridicată în jurul anilor 150 î.Hr. La început, Muntele a fost doar o stâncă golașă de calcar. Dacii au amenajat stâncă, transformand-o într-o adevărată acropolă și au reușit, printr-o muncă extrem de anevoioasă și migăloasă, să amenajeze opt terase; șapte pe versantul nordic al muntelui și una pe cel sudic. Legenda spune că cetățile din zonă erau vegheate și ocrotite de Zeul Zamolxis. Locuitorii cetății dacice trăiau într-o așezare civilă, situată la ieșirea Oltețului din chei. Conducătorii, garda lor și reprezentanții aristocrației militare și sacerdotale locuiau în „cetățuie“. Există ideea că dăva de la Polovragi ar fi fost antica cetate Arcinna, pe care Ptolemeu o numea „unul din cele mai strălucite orașe din Dacia“. Credința monoteista a stramosilor nostri daci, avându-l ca Dumnezeu pe singurul Zamolxe la care ei credeau ca merge sufletul după moarte, a fost un motiv puternic pentru ca poporul roman să adopte cu mai multă ușurință decât alte popoare Credința Ortodoxă propovăduita de Sfântul Apostol Andrei, într-Unul Dumnezeu. Și, poate nu întâmplător, această Cruce este situată pe Muntele Căpățâniei, la fel cum locul răstignirii Mântuitorului Iisus Hristos se numește în aramaică Golgota, în traducere Craniu sau Căpățână. Apostolul Andrei, cel întâi chemat, i-a chemat pe români către Dumnezeu, iar românii au răspuns chemării lui, în număr mare.

Sursă informații: <https://transatravel.ro>

Peștera Polovragi – important punct energetic al României

Se considera ca sunt in total 15 puncte energetice majore ale Planetei si acestea sunt dispuse sub forma unei spirale al cărei capăt se află în România. De altfel, România este cunoscută ca fiind zona cu cele mai multe puncte energetice de pe Glob.

Regretatul bioenergoterapeut Dan Seracu era de parere ca deasupra României se întinde una dintre cele mai puternice „umbrele” protectoare de pe întreaga planetă.

Astfel, cele sapte puncte energetice din Romania se gasesc la:

- 1. Triunghiul divin Omu-Babele-Sfinxul**
- 2. Bucegi – Vârful Doamnei – Gura de Rai**
- 3. Peștera „fără capăt” Polovragi**
- 4. Panteonul de la Căscioarele**
- 5. Șimleul Silvaniei – Sălaj – Dacidava**
- 6. Munții Rarău – Pietrele Doamnei –Câmpulung Moldovenesc**
- 7. Sarmisegetuza – orașul subteran predacic**

Polovragi, Târgu Jiu, sunt considerate un alt loc geoenenergetic, acolo unde se crede ca Zamolxis îi învăța pe vraci tehnici de tămăduire a sufletului și trupului. Bioenergoterapeuții consideră Polovragiul cel mai bun loc pentru tonifierea generală a organismului.

În afara de planta rară numită povragă, polvragă, sau polovragă, întrebuințată în popor ca remediu împotriva bolilor de la care este posibil sa provina numele Pesterii Polovragi, exista o alta varianta care ia in considerare ca

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

denumirea localității și implicit a peșterii și mănăstirii, să fie de origine dacică, bazandu-se pe o criptogramă nedescifrată încă. Această legendă este consemnată și de Alexandru Vlahuță în „România Pitorească”, 1901, prin descrierea zeului protector Zamolxe care îndemna poporul dac la luptă, pentru apărarea gliei strămoșești împotriva cotropitorilor, iar „stropii ce se preling și picură și azi din steiurile acestea sunt lacrimile lui”, care deplâng soarta poporului dac cucerit de romani.

Sunt în total 800 de metri de galerie vizitabilă. Primul sector al galeriei (aproximativ 400 m de la intrare) prezintă o încărcătură emoțională de excepție deoarece, fiind cea mai accesibilă porțiune, a fost de-a lungul timpului un refugiu al localnicilor: daci, vraci, călugări, fiecare având marcat cel puțin câte un simbol distinct. Astfel, Scaunului lui Zamolxe îi corespunde fosta cetate dacică „Cetățuia”, cuptoarelor de ardere a plantei polovraga le corespunde rădăcina uriașă a plantei dispărute dar împietrită în tavanul peșterii drept mărturie, iar locul ascezei călugărilor (1505-1968) este marcat de o pictură realizată de către un călugăr, în tehnica negru de fum, reprezentând simbolul morții. Cronologia istorică se încheie cu Izvorul Speranțelor, un izvor care nu seacă niciodată, din spatele căruia ne „privește” Maica Domnului cu Pruncul în brațe, poate de la mănăstirea vecină, cu hramul „Adormirea Maicii Domnului”.

Sursă informații: „Cele 7 puncte energetice ale României”, autori Olimpia Diaconiuc, Mihaela Chiper, <https://www.sursazilei.ro>

RUNCU

Comorile ascunse

Legendele din batrini spun ca in muntii din apropierea satului Runcu ar fi ascunse inca din cele mai vechi timpuri comori. Batranii stiu aceste legende de la strabuni. Auzind acestea, multi oameni au cautat aceste comori, dar fara sa gaseasca ceva.

Sursă informații: Iacobescu Nicolae

Hotul Lamce

Hotul Lamce, spun batranii ca era nu om rau care a bagat spaima in locuitorii satului Dobrita. Acesta obisnuia sa fure tot ce ii cadea de putinta de la locuitori. Dupa ce comitea aceste fapte acesta se ascundea in munti si obisnuia sa isi schimbe locul pentru a nu fi prins.

Sursă informații: Ragan Roman

Regele Mihai I

Batranii de astazi povestesc ce au auzit si ei de la batrini lor, cum ca Regele Mihai I a fost in trecere pe meleagurile acestea, locuitorii fiind foarte încântati de evenimentul din vremea aceea si drept recunostinta aruncau cu flori inaintea Regelui. Acesta a fost cazat timp de doua saptamani la un conac din satul Dobrita, in ziua de azi acesta fiind numit Conacul „La Colonelul”. Astazi strada pe care se afla conacul poarta numele Regelui, strada Regele Mihai I.

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

Sursă informații: Lapadus Vasile
Sfintirea viilor

Este un obicei mostenit din strabuni in care preotul impreuna cu enoriasii bisericii colinda dealurile viilor in fiecare an pe data de 25 martie - ziua de Buna Vestire sau in termenul popular Blagovestenia.

Enoriasii poarta steagurile bisericesti, iar preotul sfinteste viile. Pentru locuitorii satului Runcu reprezinta o zi de mare sarbatoare.

Sursă informații: Șerban Constantina

Cântarea Zorilor

Este un ritual de inmormintare mostenit din strabuni care contine versuri foarte emotionante.

Sursă informații: Șerban Constantina

Sfintirea porcului

Este un obicei specific localitatii Runcu. Acesta consta in sfintirea preparatelor si a carnii porcului. Dupa ce este sacrificat si sunt preparate diferite produse din carnea de porc, atunci cand vine preotul cu Craciunul, spune o rugaciune si tamaie preparatele. In schimb primeste de la gospodari cate un preparat din carne.

Sursă informații: Lapadus Mirela Luminita

SAMARINEȘTI

Obiceiuri la nastere

Pentru ca Iisus s-a nascut in paie si fanul din ieslea dobitoacelor, femeile din popor tineau datina ca sa nasca pe un asternut de paie si de fan acoperite cu o patura si pe care asternut stateau trei zile.

Obiceiuri la nunta

In ajunul nuntii, atat la casa miresei, cat si la casa ginerelui vin rudele si prietenii ca sa ajute la randuiala meselor din curte. In acest timp taraful de lautari trebuie sa nu odihneasca din cantat. Se aranjeaza tot ce trebuie pentru masa de a doua zi. Cumnatul de mana – un fel de cavaler de onoare al ginerelui si miresei – impodobit cu o marama de borangic pe care o tine peste umarul drept, iar la palarie avand o coronita de foaie-n fir tesuta cu beteala, porneste seara prin sat insotit de lautari si pofteste lumea la nunta de a doua zi.

Obiceiuri de inmormantare

In ultima zi, cand e gata sa duca mortul la groapa, se fac pregatirile de rigoare: intr-un cos se aseaza 44 „pomnețe” facute din basmale de panza la capatul carora se pune cate o lumanare si la alt colt se leaga cate un banut. Aceste 44 pomnețe inchipuiesc numarul vamilor pe unde trece sufletul raposatului. Ele se dau de pomana peste mormant, dupa ce sicriul este coborat in groapa.

Sursă informații:

*Monografia Comunei Samarinesti,
autor Eleodor Bancov*

STOINA

Nunta la Stoina Gorj

Nunta tine trei zile de sambata pana luni. Sambata seara mireasa impodobeste cumnatii de mana cu prosoape cusute manual de ea. De obicei cumnatii de mana sunt barbati rude sau prieteni ai mirelui si miresei. Dupa aceea pleaca in sat cu cate o sticla de vin sau tuica si merg din casa in casa insotiti de lautari pentru a invita satenii. Mirele poarta fular de matase, tot cumparat de parintii miresei si in plosca lui se pune visinata.

Cand se intorc de la invitat din sat se pune masa pentru toti participantii, masa care in aceasta seara de sambata difera ca si meniu, dandu-se varza si ciorba. Cativa flacai pleaca in padure si aduc o prajina cat de inalta posibil, aceasta reprezentand longevitatea cuplului. Ea se agata la coltul casei si nu se da jos decat dupa un an si se foloseste la constructii, nu ca si lemn de foc.

Duminica dimineata se impodobeste bradul cu covrigi, mar si hartie creponata de diferite culori. Dupa impodobire mireasa pleaca insotita de tineret la „adaparea bradului”, cu o galeata cu apa dusa de domnisorul si domnisoara de onoare. Pe toarta galetii se leaga un resteu de jug pe care este infasurat prosopul care dupa aceea se pune in brad. Se merge la a treia fantana spre sud. Tot duminica dimineata mirele merge cu cativa cumnati de mana si cu lautari sa aduca nasii. Cand se termina cu obiceiul bradului, nașul barbiereste ginerele cu o barda, bineinteles simbolic. Dupa aceea, nașa incepe invelirea

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

miresei (îi pune voalul) si totodata se pun florile si batistele la nuntasi in piept.

Pleaca la biserica pe jos cu alai si lautari, lumanarile fiind duse in mana de domnisorul si domnisoara de onoare. La cununie lumanarile le poarta nasii aprinse pana se sting amandoua o data in pragul usii. Se joaca si se petrece pana se pune masa, iar in timpul mesei toti cumnatii de mana sunt insarcinati sa aiba grija ca toate bauturile si apa de pe mese sa nu lipseasca. Duminica seara se face darul in bani, fiecare cat are. Luni dupa amiaza pleaca ginerele si mireasa insotiti de alai sa invite rudele si vecinii. Luni dimineata nasa dezveleste mireasa si in locul voalului îi pune batic sau basma.

Sursă informații: Jianu Daniela

TISMANA

Sfântul Nicodim si legenda șarpelui uriaș (balaur)

Sfântul Nicodim a fost un călugăr de la Muntele Atos care a ctitorit mai multe biserici în Țara Românească, cele mai cunoscute fiind Vodița și Tismana, pe care le-a condus până la sfârșitul vieții. În jurul lui circulă nenumărate legende. Anul nașterii sfântului este 1310, și se spune despre Sfântul Nicodim ca ar fi trecut la cele veșnice la vârsta de 96 de ani după sărbătoarea Nașterii Domnului din 1406, la 26 decembrie. Cuviosul Nicodim a fost sfetnic devotat al domnitorului Mircea cel Bătrân (1386-1418) și chiar duhovnic al acestuia – după unele scrieri ramase până azi. Sfântului i se atribuie și primul manuscris cu dată sigură scris pe teritoriul țării noastre.

Pe o stâncă de lângă Mănăstirea Tismana poate fi observată o pictură arhaică, mai greu de înțeles, fără aflarea poveștii care se află în spatele acesteia. Aceasta pictură este executată cu o tehnică necunoscută. În marginea podișului, sub masivul muntos, se deschidea o peșteră adâncă prin care curgea un izvor de apă. La o mare înălțime se afla o altă peșteră micuță. Legenda spune despre Cuviosul Nicodim ca a urcat la acea peșteră, însă i-a ieșit în cale un șarpe, năpustindu-se spre el. A făcut semnul Sfintei Cruci spre șarpe cu crucea de plumb ce o purta la gât, și acesta a ieșit din grotă, s-a izbit de stâncă și a plesnit. Spre pomenirea acestei minuni făcute cu rugăciunea Sfântului, s-a închipuit acel șarpe, în piatra de deasupra intrării în peșteră. Astăzi se mai văd cu greu pe

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

stâncă urmele formei de balaur. Sarpele trebuia să ia parte la aducerea jertfelor, dar rugăciunea Sfântului face ca locul să devină curat, pentru a putea ridica aici jertfelnic Dumnezeului adevărat, se arată într-o biografie a Sfântului Nicodim. Se spune că în cinstea faptului ca Sfântul Nicodim a stat o perioadă în acea mică grota - se află la intrare o cruce care poate fi văzută de credincioșii care ajung în aceste locuri.

Legenda Manastirii Tismana

Sfantului Nicodim i s-a descoperit ca trebuie sa construiasca in aceste locuri o Manastire, dar nu stia unde sa ridice jertfelnic. Deci coborând Sfântul din peșteră, a stat trei zile în picioare la rugăciune, pe o piatra, iar a treia zi, pe la miezul nopții, s-a pogorât lumină din cer peste Sfântul și s-a făcut ca un stâlp de foc și glas din lumină zicându-i: „Aici să-Mi înalți jertfelnic în cinstea Adormirii Maicii Mele cu adunare de monahi. Darul Meu și mila Mea și a Maicii Mele, prin rugăciunile Tale nu va lipsi dintru acest lăcaș până la sfârșit și iată că-Ți dau Ție putere peste toate duhurile necurate și să tămăduiești cu darul Meu toate bolile și toate neputințele din oamenii cari vor veni la Tine în locașul acesta cu credință”.

Sursă informații: Florin Tantan, Director Casa de Cultura Tismana

Vindecarea fiicei Imparatului Sigismund

Pentru sfințenia vieții sale, Cuviosul Nicodim se învrednicise de la Dumnezeu de darul izgonirii duhurilor

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

necurate și al vindecării suferințelor omenești. De aceea, numele lui se făcuse cunoscut până dincolo de hotarele Țării Românești și mulți alergau la ajutorul lui. Se tămăduiau cei bolnavi cu rugăciunea și binecuvântarea cuviosului, sau numai cât se atingeau de rasa lui. Printre cei vindecați de Sfântul Nicodim se numără și fiica regelui Sigismund, care era bolnavă de epilepsie.

Toți cei care văzuseră cu ochii lor vindecarea fetei au dat slavă lui Dumnezeu.

Și totuși, vrăjmașul văzându-se biruit, a aruncat cu disperare orbească ultima săgeată. A strecurat în mintea împăratului îndoiala: dacă, totuși, nu călugărul este pricina vindecării? Poate că fata s-ar fi vindecat oricum... Și a poruncit tuturor să nu pomenească nimic despre boala și mai ales despre vindecarea fetei. Si i-a venit în minte să meargă neanuntat la Manastire. Răvășit de împlinirea minunată și de gândurile amestecate ce-l frământau, a vrut să-i afle pe călugări așa cum sunt ei, să-i ia prin surprindere.

Surpriza, însă, avea să fie din altă parte decât cugeta împăratul. Căci la poarta de sus, obștea îl aștepta în veșminte de sărbătoare și cu făclii, după toată rânduiala cuvenită rangului său.

Și nici n-a apucat Sigismund să se mire de asemenea întâmplare, că Sfântul, înștiințat pesemne de Sus de toate cele petrecute, l-a salutat cu smerenie: Să trăiești întru mulți ani, împărate, și să dai slavă lui Dumnezeu pentru vindecarea fetei!

„Păstrăv să fie!”

Sigismund a stat în Mănăstirea Tismana mai multe zile, dimpreună cu toată suita sa. Urma să aibă aici și o întrevedere cu Mircea cel Bătrân. Dar deocamdată, ca om

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

căuta cu o privire iscoditoare la cele făcute de călugărul acesta despre care nu știa ce să creadă. Tot veneau oameni la el, bolnavi fel și fel. Și plecau deplin sănătoși.

„*Curios lucru!*” își spunea împăratul, dar viermele îndoielii nu înceta a-l măcina pe dinlăuntru. Vedea petrecându-se lucruri minunate și că monahii își duc viața după o rânduială a lor. Cu mintea încețoșată de gândul pe care-l primise și-a zis să pună omul la încercare! Și iată cum: băgase de seamă că mănăstirea are mai la vale o crescătorie de păstrăvi. Și că afară de pește, carne de nici un fel nu se pomenește la ei. Că nu este îngăduit monahului să mănânce carne, așa le pusese Sfântul rânduială precum și el învățase din Muntele cel Sfânt unde primise chipul îngeresc.

A chemat împăratul pe bucătarul său și i-a poruncit să facă rost de unde știe de niște porci și să-i gătească cum s-o pricepe mai bine. Și să-i aducă la masă, în vase acoperite, precum se cade la mesele cele mari.

Iar în vremea mesei, împăratul a zis către Sfântul Nicodim, mai înainte de a se descoperi mâncărurile toate: „*Binecuvintează, părinte, acest păstrăv!*” Și, minune mai mare, că Sfântul nicidecum nu s-a mâniat pentru obrăznicia aceasta și pentru înfruntare, măcar că știa prea bine ce ascund vasele cele acoperite. Și cu blândețe, și cu dragoste, dorind a câștiga acest suflet pe care-l vedea luptat de gânduri vrăjmașe, a răspuns: „*Păstrăv ai zis, împărate, păstrăv să fie!*”

Și descoperindu-se vasele, s-a pomenit împăratul cu păstrăv înaintea ochilor. Deși știa sigur ce poruncise cu strășnicie să fie în vase! Și de strășnicia sa, sărmanul bucătar niciodată nu ar fi cutezat să-și rădă.

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

Totuși, Sfântul... poate că râdea în sine sa. Nu mulțumit ca de o farsă reușită, ci de bucurie, că încet-încet, sufletul acesta se prindea tot mai bine în năvodul Împărăției cerești.

Sursă informații:

<https://minunilesfnicodim.wordpress.com/>

Perseverență si Așteptare

Dealurile si muntii dimprejurul Manastirii Tismana au forme aparte. Sunt de un pitoresc iesit din comun.

Pe un versant al Muntelui in zona „ La Conace “, peisajul pare un colt de rai!

Aici avea pamant o localnica , acum incepe Povestea. Cauta mereu o maica de la Manastirea Tismana pe care o avea la inima, careia ar fi dorit sa ii lase acest teren, pentru Manastire.

Maica respectiva avea ascultare si era plecata la Paris , la Mitropolia Ortodoxa Româna a Europei Occidentale și Meridionale, unde pastoreste Preasfintitul Iosif.

A randuit cel de sus ca Maica intr-un final sa se intalneasca cu credincioasa ce o cauta mereu . I-a oferit acest pamant. Locul a fost vazut de Preasfintitul Iosif , care a fost de accord sa se puna aici, piatra de temelie pentru Schitul care va purta numele Buna Vestire / Acoperamantul Maicii Domnului.

Visul credincioasei prinde contur. Iubitorii de munte, de frumuseti nebanuite fac popas, la Schitul Frantuzesc, cum il mai numesc localnicii! Mergeti acolo! Gasiti aici pusa in practica << Perseverenta si Asteptarea>>!

Sursă informații: Laura Dragu/ Dorina Popescu

Povestea Schitului „Schimbarea la Față” și „Sfântul Prooroc Ilie Tesviteanul”

Manastirea Sfantului Nicodim de la Tismana a fost izvor al unui monahism autentic, isihast si pustnicesc. De aici au plecat o serie de mari nevoitori in tainice schituri, precum sunt cele doua Schituri de pe masivul Cioclovina. Odinioara, aici erau ingrijiti cei bolnavi de ciurma; ingrijitorii acestora, numiti “ciocli”, au dat numele intregii zone. O alta interpretare a numelui locului este aceea care intemeiaza cuvantul pe doua cuvinte de origine turceasca, imprumutate insa de calugarii sarbi din aceasta zona: “cioc”, care inseamna “mult”, si “lovina”, care inseamna “vanat”, prin urmare ar inseamna “mult vanat, multe animale”.

Pe la inceputul secolului al XVIII-lea, din cauza razboaielor dintre turci si austrieci, pustiindu-se Manastirea Tismana, calugarii s-au risipit fiecare incotro a putut. Unii calugari fiind sarbi au trecut in tara lor, iar calugarii romani s-au afundat in padurile adanci ale muntilor Cioclovinei. Din apropierea Manastirii Tismana este de pretuit un urcus pana la cele doua schituri de pe Cioclovina. Dupa aproximativ 4-5 kilometri de mers pe cararile racoroase de munte se afla Schitul Cioclovina de Jos, ridicat in jurul anului 1660, avand hramul Sfintii Voievozi, adica Sfintii Arhangheli Mihail si Gavriil. De la Cioclovina de Jos, dupa vreo trei kilometri de mers prin padure apare Schitul Cioclovina de Sus, acesta avand hramul Sfantul Prooroc Ilie si Schimbarea la Fata. Sihastria din varful masivului Cioclovina, ridicata in anul 1714, pare infipta

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

în stanca; aceasta duce pelerinul cu gândul la „casa a carei temelie este puternic infipta pe stanca”, de care vorbește Hristos. Parasit mai multi ani, schitul s-a ruinat destul de mult până în anul 1940, când a fost restaurat parțial. În anul 1998 s-a făcut casuta unde a stat Maica Vartolomea, cea care s-a nevoit în pustiu și care s-a îngrijit de schit.

Sursă informații: <https://www.crestinortodox.ro>

Povestea Maicii Vartolomeea: «Cioclovina, ăsta-i visul meu de-o viață și viața mea de vis!»

Ea a trăit singură în munți peste două decenii. Povestea acesteia este impresionantă. Ea visa de mică să o ia pe drumul credinței și a iubirii lui Dumnezeu. George Crăsnian, teolog, profesor de religie, jurnalist și fotograf, a prezentat povestea maicii Vartolomeea Popovici: Își amintește cerul din nopțile copilăriei, când dormea afară, în curte, și-și spunea – «Dacă rezist acum, atunci înseamnă că trebuie să merg la pustie». Și a rezistat. Și nu doar o noapte. Apoi, peste dorul acesta nebun și sfânt, în naivitatea lui, s-a așternut viața, cu grijile și necazurile ei. Au trecut anii, a făcut școală, a venit în București și s-a angajat. Dar ceva, undeva, în adâncul inimii, îi spunea că nu merge pe calea rânduită ei de Dumnezeu. Că trebuie să schimbe direcția vieții. Să renunțe la tot și să plece. S-a întâmplat într-o zi obișnuită, la fel ca toate celelalte. Se rugase la biserica Sfânta Ecaterina, lăcașul studenților teologi din București, punându-și în ruga aceea toată zbaterea, toate îndoielile, toate căile pe care viața i le așternea, față în față cu dorul ei după mănăstire. Iar Domnul i-a răspuns. În adâncul inimii, a auzit atunci – «Nu vrei să-Mi urmezi

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

Mie? Dacă rămâi în lume, vei ajunge paiul societății; dacă vei merge după Mine, te voi ajuta și te voi salva din viața asta!». Întrebarea a năucit-o. Așa că a întrebat, la rândul ei: «Dar cine ești, să te cred sau să te urmez?» «Am fost, sunt și voi fi!». Atât. Apoi s-a așternut tăcerea. Din acea clipă, scurtă cât o răsufare, a fost alta. «Să știți că nu e poveste, eu chiar am trăit-o. Dialogul acela mi-a dat multă putere. M-am simțit deodată stăpână pe mine și am avut curajul ca imediat, chiar a doua zi, să le spun la serviciu că eu nu mai stau. Voiau să mă facă membru de partid, așa că s-a dat un fel de alarmă, dar până la urmă am biruit». A ales să meargă la Mănăstirea Tismana.

Maica Vartolomeea Popovici a decis să meargă în sihăstrie la schitul Cioclovina de Sus. „Când a primit binecuvântare să se sihăstrească, în anul 1998, aici nu mai era decât străvechea bisericuță în curs de restaurare. În rest, nimic. Doar muntele, cerul și pădurea cu jivinele ei. Dar ea a vrut să rămână aici pentru totdeauna. Împlinise anii de încercări în ascultări, iar dorul după rugăciunea în singurătate o mistuia. Avea 60 de ani, dar inima îi era tânără și curajoasă“, a relatat George Crăsnean. Condițiile au fost vitrege în inima muntelui. I-a degerat obrazul, apoi piciorul, dar nu a renunțat. „Când a ajuns la Cioclovina a trebuit să-și dureze un adăpost. Avea la îndemână lemn și cuie rămase de la restaurarea bisericuței. A așezat câteva scânduri pe pământ, închipuind o podea. Apoi, din crengi, a construit un soi de colibă, pe care a acoperit-o cu o folie de nailon și a legat-o cu sârmă. Acum avea un adăpost de ploaie, dar înăuntru nu putea să facă foc, pentru că și-ar fi topit bruma de acoperiș. Așa că toată iarna s-a «încălzit» cu o candelă improvizată dintr-o cutie de pateu, în care

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

punea puțin ulei. A rezistat în chilia aceea un an de zile. «Dar eram fericită! Într-o zi am ieșit afară și am simțit așa o bucurie, încât am zis – «Cioclovina, ăsta-i visul meu de-o viață și viața mea de vis!» Nu adia niciun vânt, dar când am ieșit, a venit așa, deodată, o boare și a scuturat crăcile de zăpadă pe fața mea. Pentru mine a fost ca și cum locul mi-ar fi răspuns printr-un sărut. Cu fericirea aia nu știu dacă o să mă mai întâlnesc vreodată...». Maica Vartolomeea Popovici a relatat la postul Trinitas despre viața de început de la Schitul Cioclovina de Sus: „Mi-am făcut o colibă din nailon. Am luat icoana Maicii Domnului și am pus-o într-un cui într-un copac și am spus numai să îmi spună și o să fac. [...] Au venit maicile acolo să mă viziteze. Credeau că am murit. Eu am zis că ori trăiesc, ori mor, mă duc la Cioclovina“.

Sursă informații: <https://adevarul.ro>

Pe Nava Cosmica

De la Cioclovina 1 pana la Cioclovina 2, pentru initiati deplasarea este de 1 ora, iar pentru ceilalti, 1 ora și jumătate. Odata ajunsi la Cioclovina 2, impresia este ca ai ajuns deaspra lumii.

Pana cand a plecat la Domnul, in data de 09 aprilie 2021, gazda noastra era Maica Vartolomeea. A stat o vreme intr-o coliba, prin 2000 , pana a activat si a redat pelerinilor pentru vizitare, Schitul Cioclovina 2. De cand am cunoscut-o pe Maica Vartolomeea, Muntele Cioclovina m-a atras ca un magnet. Eu am fost unul din sutele si miile de turisti care urcau la Cioclovina pentru intalnirea cu Maica.

Ce gaseau aceste sute de pelerini, la Cioclovina 2 ,

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

de urcau si reveneau insotiti de prieteni, de alti si alti prieteni? Gaseau mereu cuvinte de invatatura , gaseau liniste si pace , abandonau cu totul grijile si framantarile cu care urcau din josul Muntelui.

Maica era un om generos ! Ne primea si ne servea cu un ceai unic , cel mai bun ceai de pe pamant, in Sufragerie, care de fapt era platoul Schitului Ciclovina 2. Aici , pret de cateva ore , Maica ne povatuia sa raspandim bunatatea. Maica ne spunea ca Dumnezeu este lumina si Dragoste. Ne spunea ca daca ne iubim aproapele, il iubim pe Dumnezeu! La plecare, ne miruia, ne dadea iconite, cruciulite, acatiste, tamaie si plecam cu urmatoarea binecuvantare „Sa mergeti Sanatosi, sa aveti Îngeri Tari, Buni și Drepti Sfătuitori!” Cand plecam de acolo, eram usori si parca pluteam!

Acum este printre stele, in lumea fara dor. Sutele de pelerini care au cunoscut-o merg la Manastirea Tismana, la mormantul Maicii Vartolomeea. Tot la Tismana isi doarme somnul de veci Cuviosul Gherontie. Cei care l-au cunoscut pe monahul Gherontie au cunoscut-o si pe Maica Vartolomeea. Ea a dat o Noua Viata Schitului Cioclovina 2, ea a numit acest colt de Rai - „Nava Cosmica”.

Răsplata

La Cioclovina 1 de cand se pomeneste, sunt cinstite puterile ceresti, in special Sfintii Arhangheli Mihail si Gavriil. In fiecare an, la 08 noiembrie, Muntele Cioclovina se imbraca in Sarbatoare, se umple de popor. La Hram vin din tinutul Gorjului si din tara, pelerini care vor sa cinsteasca <<Langa un petic de Cer >> puterile ceresti.

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

Cand am fost prima data in zona Cioclovina 1, drumul mi s-a parut foarte greu . Ma indoiam de utilitatea drumetiei. In zona Schitului , intr-un mijloc de padure, pe un copac cazut, cu o carte in mana, in haine extrem de modeste, am intalnit pe Preasfintitul Teofan, pe atunci Mitropolit al Olteniei, actualul Mitropolit al Moldovei.

Eu nu l-am cunoscut, prietena cu care urcam muntele l-a cunoscut si a inceput un dialog coplesitor. Era atata intelepciune, cunoastere, adevar, demonstratie de smerenie, cuvânt de invatatura, povata, lumina, in acel dialog , incat am considerat ca pentru indoiala mea privind utilitatea acelui drum, intalnirea cu Parintele Mitropolit Teofan, a fost o rasplata.

Muntele nu ramane dator!

Sursă informații: Laura Dragu/ Dorina Popescu

Hora de Pomană

Acesta este un obicei vechi și se evidențiază și se deosebește de toate celelalte, în primul rând, prin unicitate. El se mai regăsește doar în unele zone din județele Olteniei și are un scop bine determinat, acela de a omagia pe cei dragi plecați în „Lumea cea fără de dor”. Obiceiul se desfășoară în anotimpurile calde, atunci când au loc nedeile satului, sau în timpul sărbătorilor de Paște. Familia îndoliată plătește tariful de lăutari aflat la nedeia satului, sau a doua zi de Paști după caz, pentru a interpreta o melodie de jale, cu versuri în care se regăsește atât viața raposatului cât și a celor îndurerați, pe ritmuri de horă mare. La aceasta sunt invitați să participe toți oamenii aflați la nedeie. În mijlocul horei, lângă taraf, se află coșul cu lumânări, batiste, flori și ulcele cu vin, care sunt date

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

de pomană pentru decedat, celor aflați în horă. „Hora de pomană” are loc la un an sau la șapte ani de la deces. După ce se termină cântecul de jale, caracteristic acestei obicei, hora continuă, nedeia urmându-și cursul ei normal. Ușor, se integrează și familia celui pentru care s-a dat hora de pomană, astfel trecând peste momentele grele, viața mergând mai departe.,, Hora de pomană” vine din credința omului din popor în nemurirea sufletului, din respect, din dor și jale pentru raposati. La Tismana, începând cu anul 2017, acest obicei a fost readus în Agenda Culturală a Orașului, și se desfășoară a doua zi de Paște.

Sursă informații: Florin Tantan, Director Casa de Cultura Tismana

TÂRGU-CĂRBUNEȘTI

Valea Temniței

Intre orasul Tg-Cărbunești si Crețești se afla un loc denumit Valea Temnitei. Aici se gaseste o Biserica veche in mijlocul cimitirului si o fantana cu cumpana. Se spune ca Vlad Tepes a gasit aici locul cel mai potrivit ca sa ii pedepseasca prin temnita si prin celebra „tragere in teapa” pe turci si pe cei care comiteau faradelegi.

Tudor Vladimirescu si Pandurii

Pe vechiul drum ce strabate localitatea Pojogeni, batranii spun ca a calatorit si Tudor Vladimirescu insotit de pandurii sai. De regula facea aceasta pentru recrutarea ostenilor la armata sau - ca sa lupte impotriva regimului fanariot.

Sursă informații:

Grigore Cojan, Valeriu Nistor si Vulpe Adrian Ionut.

Obiceiuri de nuntă

Dupa ce doi tineri au hotarat sa se casatoreasca, parintii baiatului merg in vizita la casa fetei. Acest lucru il fac de mai multe ori pentru a se cunoaste mai bine. Daca se organizeaza nunta in casa vreunuia dintre tineri, cu doua zile inainte - persoanele desemnate de cei doi tineri vor merge cu plosca din poarta in poarta, ca sa anunte fericitul eveniment insotiti de lautari.

- **Mersul in Pițărăi** – se aduna aproape toti din sat in ajunul

Craciunului pentru a merge in colindeti (pitarai). Se

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

impart daruri. Daca doi oameni din comunitate nu s-au vazut de mult timp se saluta spunand „nu te-am mai vazut din Pițărăi”. Sau daca se cearta - „sa nu te vad nici in Pițărăi”.

- In ziua de **Joi Mari** se ofera cani si urcioare din pamant in care se pune vin, apa sau suc. Vasele ceramice sunt impodobite cu plante verzi, insotite de o prescure si o lumanare aprinsa.

Surse informații:

*Grigore Cojan, Valeriu Nistor si Vulpe Adrian
Ionuț*

TURCENI

Turcenii la vremea celui de-al doilea razboi mondial

Poveștile spuse de-a lungul a două serii de generații despre armata rusă prezentă în zona Turceniului în timpul celui de-al doilea război mondial sunt cutremurătoare. Armata rusă s-a comportat ca o armată de cucerire, nu tocmai ca o armată de eliberare. „Strămătușile” vorbeau despre femei și copii care se refugiau în pădure, în special femeile tinere și frumoase pentru a nu deveni o tentație ostașilor ruși. Tot ce reprezenta hrană și se găsea în gospodăriile țărănești era dosit sau îngropat în pământ pentru a nu rămâne fără mâncare, de altfel dacă era găsită era confiscată iar locuitorii riscau să-și piardă viața în cazul unui refuz sau protest. Gospodăriile erau golite de păsări și animale pe care le duceau în pădure, tupilate în tufișuri de către un membru al gospodăriei care trebuia să le păzească în permanență căci erau singura resursă de hrană și trai în acele vremuri. Fiecare gospodărie în care se găsea un bărbat trebuia să presteze în folosul armatei ruse servicii cu carul cu boi cărând piatră și traverse de lemn la Filiași. Una dintre „strămătuși” povestea că fratele acesteia o obliga să spună ostașilor veniți să ridice bărbații apti de muncă cu carul cu boi cu tot că nu este acasă și e plecat la muncă. Luată la ochi cu pușca și amenințată cu împușcarea, moartă de frică, trebuia să mintă cu mult curaj la întrebarea: “-Tot robote, tot robote?(tot la muncă bărbatul casei, tot la muncă?)”. Dacă barbatul casei refuza să presteze munca, atunci femeile erau un substitut

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

mulțumitor pentru aceștia. Tratamentul aplicat în zonă de ostații ruși locuitorilor a lăsat amintiri urâte: lăsați să moară de foame, uciși în caz de refuz, femei batjocorite, copii fără tată sau mamă; toate acestea se mai regăsesc și astăzi în poveștile bătrânilor din zonă, multe dintre povești nu au putut fi spuse mai departe poate datorită rușinii și suferinței îndurate peste care au ales să tragă valul uitării.

Povestea întâlnirii cu... zmeul!

Bâlteanu Tanța o pomenește pe Floarea lui Tache, încurcată cu un zmeu care cobora dintr-o scorbură de copac pentru a se întâlni cu aceasta luând înfățișarea unui om. După mulți ani de trai cu zmeul Floarea lui Tache a născut un copil cu dinții și părul neobișnuit iar bătrânii satului au obligat-o să-l bage după sobă și să-l lase să ardă. Pentru a o scăpa de vraja zmeului bătrânii satului i-au adus o buruiană cu care să se spele. Mai mult nevrând decât vrând, Floarea s-a spălat și a mers la întâlnirea cu zmeul cu buruiana în mâini pentru protecție. Acesta nu putea să sufere mirosul buruienii pe care l-a simțit la Floarea și a răcnit: “-Aaaaaa, d-aldea astea îmi ești!” și a luat o sabie să taie pe Floarea și buruiana. Floarea a murit, iar buruiana numită “împușcătoare” a rămas bifurcată cu vârfurile retezate de la sabia zmeului și crește astăzi prin pădurile din zonă iar despre zmeu se povestește că a dispărut în văzduh și nu a mai fost văzut niciodată.

O poveste din copilărie, de care interlocutoarea își amintește...

“Mama spunea că era bolnavă și o durea capul, la fel de bolnavă era și verișoara ei. Amândouă au mers la un

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

izvor, la un ștubei să doarmă noaptea alături de planta numită „frăsinel” care creștea pe lângă ștubei. Înainte de a pleca de acasă făceau câte o turțiță pe care o puneau noaptea la cap în timp ce dormeau lângă izvor. Dacă găseau iarbă verde pe turțiță dimineața la trezire aveau certitudinea că vor trăi, dacă găseau pământ pe turțiță dimineața nu aveau speranța că vor mai trăi. Trei nopți la rând mama a găsit iarbă verde pe turțiță și a avut speranță că trăiește, și a trăit, verișoara ei a găsit pământ și a murit.”

Informații Povești: Dinu Constantina

Obiceiul „Păleții”

În ziua premergătoare Postului Paștelui bărbații și copiii cărau pe creasta dealului celui mai înalt resturile de coceni care rămâneau de la hrana animalelor. Ii stivuiau în grămezi uriașe. Fiecare uliță a satului avea propriul deal pe care organizau „Păleța”. Femeile pregăteau mămăliga sau turta, fierbeau ouă, pregăteau brânza, laptele și mergeau prin sat pentru a da de pomană pentru sufletele morților. Era ultima seară când se mai puteau consuma produse de „dulce” până la Paști. Oamenii care locuiau pe uliță, bărbații, femeile, copiii, împreună cu lăutarul - cu mic cu mare se adunau pe deal și dădeau foc la stivele cu coceni. Aveau niste strigături specifice – legate de cultura cânepii. Treptat strigăturile legate de cultura cânepii au fost înlocuite cu strigături care sancționau sau dădeau la iveală moravurile ușoare ale bărbaților sau femeilor de pe fiecare uliță.

Strigăturile erau însoțite de cântece din repertoriul sătesc, se încingeau hore și se petrecea până spre mijlocul nopții. Aproape fiecare participant la focul „păleții” se

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

trezea mai mult sau mai puțin mijit de funinginea pe care vecinul de lângă el avea grijă s-o întindă într-un moment de neatenție al celuilalt.

Obiceiul văruicitului

Obiceiul văruicitului se desfășura a treia Marțe după Paști... când „se sparg” cele trei Marțe. Mergeau la o fântână cete de fete și băieți, făceau coroane mari de flori, se roșeau ouă și fiecare dintre cei care doreau să se văruicească punea un ou roșu în mijlocul coroanei de flori, pe jgeabul de la fântână, și două câte două fete rosteau jurământul de văruicire:

- ”Treci văruică pe sub poartă?”
- ”Trec văruică pe sub poartă!”
- ”Treci văruică peste punte?”
- ”Trec văruică peste punte!”
- ”Ești văruică pân’la moarte?”
- ”Sunt văruică pân’la moarte!”

Coroanele de flori rămâneau pe apă iar băieții veneau și luau ouăle din jgeab, începeau să ciocnească, să cânte și să se veselească, chemau lăutarii și făceau hore mari.

Obiceiuri de nuntă

Nunta, de obicei în zona Turceniului ținea trei zile, de Sâmbăta de pe zi când lăutarii cu cumnatul de mână mergeau prin sat cu plosca pentru a chema oamenii la nuntă, până Luni seara. Cumnatul de mână avea petrecut peste umăr și piept un prosop lucrat de mână cu foianfir și flori la pălărie. El mergea înainte strigând din poartă în

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

poartă iar lăutarii mergeau cântând în urma acestuia. Nunta era un eveniment mare, așteptat cu multă nerabdare de întregul sat, un moment prielnic ca Sâmbăta seara, băieți și fete, tineri și bătrâni să se strângă pentru a juca, pentru a schimba informații despre munca câmpului și pentru a se pune la curent cu viața socială a satului în general. Copiii se încurcau la joc printre picioarele vârstnicilor sau pur și simplu stăteau cu urechile ciulite la poveștile acestora. Cine juca Sâmbata seara la nuntă era obligat ca Duminca să vină să dea darul. Duminica era, ca și acum, ziua în care se organiza masa festivă. În dimineața de Duminică, mireasa pornea de la casa părinților ei, cu cei care participau la împodobitul bradului, cu lăutarii, ținând pe restelul de la carul cu boi gătit cu podoabe o găletuță cu mâna dreaptă iar de partea stângă a restelului ținea băiatul cu bradul. Mergeau la a treia fântână întâlnită în cale, de unde scoteau trei găleți cu apă.

Primele două galeti scoase le aruncau, iar a treia găleată o goleau în găletuță cu care mergeau acasă pentru a stropi nuntașii la venirea mirelui. Mirele împreună cu nașii mergeau la casa miresei; poarta era de obicei încuiată, trebuind să plătească o mare sumă de bani părinților fetei pentru a putea intra. Mirele mai era supus la încă o încercare, trebuind să găsească mireasa ascunsă de cei ai casei. După venirea mirelui la casa fetei, nașa puneă voalul miresei iar nașul bărbierea mirele simbolic cu o bardă sau topor. Deasupra capului viitoareii soții nasa rupea în patru o azima de pâine coaptă de mama miresei și o arunca în cele patru puncte cardinale. Apoi mergeau la biserică, iar de acolo la casa mirelui. La întoarcerea de la biserică socrul mare, tatăl mirelui prindea mireasa de mână și

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

împreună cu băiatul de brad dadeau ocol de trei ori la o masa de lemn rotundă pe care au fost așezate în prealabil miere, zahăr și sare... Mireasa încearcă de două ori să răstoarne masa cu piciorul, iar a treia oară o răstoarnă de-a binelea. Spre seara sătenii veneau și se așezau la masă. În capul mesei întotdeauna era așezat nașul, nașa, mirele și mireasa.

În toiul petrecerii era un obicei numit „strigatul nașului”: un sătean mai ghiduș se costuma în haine femeiești, se mânjea pe față cu tăciune și roșeli, deasupra capului cu ambele mâini ținea un platou pe care era așezat uneori un curcan copt cu flori în cioc, de altfel capul de la curcan se lega cu șnur roșu de gâtul acestuia, alteori un purcel întreg copt cu flori în gură, își schimba vocea și striga cu accente stridente „Nașule! Nașule! Nașule!”. Acest obicei făcea deliciul celor așezați în jurul meselor. La sfârșitul serii darul mesenilor era strigat de cumnatul de mână care consemna cadoul în bani din partea mesenilor cu gheara de la curcan înmuiată în cerneală. Ziua de Luni, era considerată ziua în care mirii și nașii, părinții mirilor și rudele acestora, toți alergătorii de la nuntă se strângeau pentru a se „odihni” în jurul unui proțap, pentru a schimba impresii și a se veseli împreună.

*Sursă informații cele trei obiceiuri:
Birau Maria, Dinu Constantina*

TURBUREA

- De Sfantul Haralambie (10 februarie) se aduceau seminte la biserica pentru a fi slujite ca sa fie rodul mai bogat.

- De Mucenici (9 martie) se afuma cu o carpa aprinsa casa, cotetele si grajdul vitelor, sa se alunge raul. Se dadeau de pomana azime cu miere.

- La Sanzaiene (24 iunie) se aruncau peste casa cununi de Sanzaiene in florite, fetele scrutandu-si astfel viitorul.

- San Toaderul sau Sambata cailor (28 februarie) – in aceasta zi nu era voie sa se lucreze avand credinta ca noaptea vin „caili lui Toader” si te calca in picioare. Se spalau atat fetele, cat si baietii cu iarba mare in noaptea dinainte, spunand: „San’ Toadere, San’ Toadere da cosita fetelor ca si coada iepelor.”

- La Sarbatoarea de Sfantul Gheorghe femeile si copiii paseau cu picioarele goale in râu si se spalau cu roua pe fata ca sa fie frumosi si sa le fie vederea limpede ca roua.

- La Joia Mare, premergatoare Sfintei Sarbatori de Pasti, se trezeau femeile de dimineata si faceau focul, pregateau colaci si ii dadeau impreuna cu ulcele de lut de pomana pentru morti.

*Sursă informații: Turburea Gorj, de la inceputuri
pana in secolul XX,
autor Dumitru Gh. Dumitrascu*

TURCINEȘTI

Trecerea lui Mihai Viteazul prin Turcinesti

Tradiția locului a păstrat amintirea trecerii voievodului

Mihai Viteazul în toamna anului 1600, prin Pasul Valcan, spre a merge în audiență la Împăratul Rudolf al doilea din Viena. Venind din Cetatea Baniei prin Tg-Jiu, iar de aici prin Balanesti și Cartiu, se spune că i-a plesnit inima calului sau urcând panta abruptă. Mihai Viteazul și oamenii săi au făcut popas în poiana de pe șaua muntelui. Locul a capatat numele „Poiana lui Mihai”. Societatea Culturală „Cultul Eroilor” a ridicat un monument în Poiana lui Mihai.

Despre Cula Cartianu

Casa-cula, apreciată azi de specialiști în domeniu drept „bijuterie a arhitecturii populare românești” a fost plină de viață mai ales datorită numeroaselor familii care au locuit-o, dar și ca loc de popas pentru personalități de renume. Astfel, conform tradiției locului, se spune că au poposit aici de-a lungul timpului regele Carol I, familia Arethia și Gheorghe Tatarescu, scriitorii Barbu Ștefănescu Delavrancea, Cella Delavrancea și alții.

Sursă informații: „De neamul Cartienilor – istoria unui asasinat politic din secolul al XIX-lea”, album documentar, autor Zenovie Carlugea

De Sfântul Trifon – pe data de 1 februarie are loc o

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

sfintire a viilor; Preotul satului împreuna cu satenii merg in Dealul Viilor si fac Sfestanie sa fie roditoare si ferita de grindina.

- Mucenicii - In dimineata zilei de 9 martie, gospodinele afuma pe toti cei din familie si in jurul casei ca sa fie feriti de intepaturi de insecte si muscaturi de taratoare, serpi.

- La slujba de Florii: Preotul slujeste ramuri de salcie pe care oamenii le pun apoi in portile caselor.

- Pobrejeniile – O insemnata parte din locuitorii comunei merg in data de 6 august la Slujba de la Manastirea Lainici. Acolo se gaseste mancare de post si peste si se da de pomana.

- Ispasul – A 40-a zi dupa Inviere se comemoreaza eroii neamului.

- Pitaraii – in dimineata de ajun, 24 decembrie, pitaraii se aduna la intrarea in sat si de acolo pleaca in frunte cu vataful din casa in casa primind mere, colaci, dulciuri, etc.

Sursă informații: Armasoiu Elisabeta

VLADIMIR

Biserica „Cocoanei“ de la Frasinu

Una dintre cele mai vechi și frumoase biserici din Gorj este cea de la Frasinu. Cinstitul lăcaș de cult poartă hramul “Sfinții Împărați Constantin și Elena” și se regăsește pe lista monumentelor istorice din România. Biserica a fost construită în anul 1817 de către un fanariot pe nume Mosc, iar în anul 1902, boierul Aristică Schileru a acoperit-o cu șită. Membrii familiei boierului grec, ctitorii de drept ai bisericii, se regăsesc pictați în pronaos. După vechile tradiții sătești, aceasta biserică a avut în decursul timpului și un rol de necropolă pentru boierii din neamul Mosc.

A fost îngrijită și înfrumusețată de Aristică Schileru, fiul celebrului “deputat țaran” Dincă Schileru. După 1900, jupânul Aristică Schileru a cumpărat vechea moșie a moscilor, lăsând în grija soției sale biserică și toate cele necesare cultului. Din acest considerent, sfântul lăcaș a rămas în istorie sub numele generic de Biserica “Cocoanei”.

În cinstea celor doi boieri, combatanți pentru drepturile țaranilor români, s-a ridicat în curtea Bisericii “Cocoanei” un somptuos monument funerar pentru a marca mai mult timp existența lor pământească. “Noi știm de ani de zile, din ce ne spuneau părinții, că aici, în acest mausoleu, se află înmormântați soții Schileru. Apoi, am auzit că i-ar fi mutat alături de deputatul Schileru. Nu știm prea bine, însă la sărbători mari le aprindem câte o lumânare”, mărturisește o batrana din Frasinu.

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

Biserica “Cocoanei” adăpostește icoane vechi de peste 190 de ani, de o rară frumusețe, picturile din interiorul lăcașului fiind și ele impresionante. Aici, la Frasinu, artistul, realizând pictura frescă în stil neobizantin pe pereții bisericii, a reușit să-și pună întregul talent în slujba lui Dumnezeu.

Sursă informații: <https://ziarullumina.ro>

Povestea „Jocul de Cărți”

Despre Biserica din Andreesti localnicii batrani povesteau ca este realizata de un boier din familia Poienarilor, care avea patima jocului de carti.

Dupa o partida de carti, s-a zvonit ca a pierdut o avere considerabila. Dupa acel joc de carti a disparut persoana cu care a jucat. Dupa un timp a fost gasita moarta. Nu au existat acuzatii directe, doveditoare sau sanctiune judecatoreasca pentru cel care a participat la jocul de carti si a ramas in viata.

Lumea satului l-a banuit ca el ar fi fost vinovat de disparitia celuilalt. Dupa acest incident au aparut de-a lungul drumului de la calea ferata Bibesti pana la Podul Gilortului, la intrarea in sat, Cruci si de o parte si de alta a drumului si a inceput construirea unei biserici care dainuie si astazi. Batranii satului spun ca boierul s-a spovedit la un preot calugar care i-a dat urmatorul canon: sa puna crucile, sa consume trei caramizi, cat traieste, folosind in loc de sare, razatura obtinuta din continutul caramizii si sa faca o biserica.

Deci dintotdeauna , in toate vremurile, jocul de carti a produs durere...

Sursă informații: Laura Dragu/ Dorina Popescu

Povestea Costumului Schileresc si despre Dinca Schileru

Dinca Schileru a fost deputat, cu intermitente, din 1879 pana in 1911. El venea în Parlament în straie populare.

În lucrarea „Dincă Schileru – o legendă vie a Gorjului“, scrisa de Domnul Profesor Doctor Gheorghe Nichifor, avem informatii complexe despre el. Poporul i-a pastrat vie amintirea, dovada ca Dincă Schileru apare si într-un vechi cântec popular: „Foaie verde foi de boj/ Cine-a fost o dată-n Gorj/ A fost Tudor și Magheru/ Și neica Dincă Schileru”.

Dincă Schileru s-a născut într-un sat din plaiul Vâlcan, iar, după ce s-a căsătorit, s-a mutat, în anul 1868, în comuna de reședință a soției, la Bâlteni, în județul Gorj, unde a trăit până la sfârșitul vieții. Acesta si-a câștigat existența mai întâi dintr-un atelier de croitorie, impunând modelul costumului popular local și apoi din negoț și agricultură. Succesul înregistrat în negoț și agricultură l-au propulsat în viața publică.

În anul 1879, Dincă Schileru a început o lungă carieră de parlamentar în gruparea liberală condusă de C.A. Rosetti și, mai târziu, de urmașii acestuia. A fost ales deputat, în Colegiul III din Gorj, cu toate că n-a făcut decât 42 de zile de școală. Dumnezeu îl înzestrase cu o inteligență vie și o putere de muncă cum rar se întâlnește.

Dincă Schileru era mândru de originea sa țărănească și o recunoștea peste tot. „Domnilor, deși născut din sânul săteanului fără instrucțiune, regret aceasta, dar nu este vina

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

părinților mei, ci a mea, că am avut nefericirea ca pentru mine să nu fie nici o carte tipărită pe care să o învăț. De aceea, voi vorbi cu inima adevărului, iar nu cu fraze luate din cărți și mai cu seamă după sisteme străine, care niciodată nu s-au potrivit nici cu obiceiurile, nici cu trebuințele noastre“, mărturisea Dincă Schileru în fața colegilor parlamentari. Dincă Schileru a creat chiar și un model de costum popular românesc care s-a păstrat până în prezent, cunoscut sub numele de „costum schileresc“.

A îmbrăcat toată viața cu mândrie straiile populare, indiferent unde mergea. A existat chiar și o intamplare povestită. Astfel, Dincă a vrut să intre într-un restaurant de lux din București, dar nu i s-a permis să intre îmbrăcat în haine populare. A venit a doua zi, îmbrăcat tot în haine populare, în vestitul costum schileresc, cu un costum pe umeras și permitându-i-se să intre, a făcut cinste cu cate o cafea la toți cei din restaurant și a adăugat: „Fac cinste și pentru costumul meu, că lui i s-a deschis ușa de la intrare“. Deschizător de drumuri în minerit și petrol, Dincă Schileru a făcut, în Oltenia, prima încercare rudimentară de a scoate petrol, în anul 1883. A construit o turlă de lemn și a început să foreze, dar a fost oprit de o erupție de gaze și apă sărată, fapt consemnat în arhivele Ministerului Agriculturii din acele vremuri. El a descoperit la Schela, în comuna natală, singurul zăcământ de antracit din România care există și la ora actuală, dar se află în conservare.

În ciuda studiilor sale modeste, a devenit un prosper om de afaceri, temei social pe care, desigur, s-a consolidat și îndelungatul său prestigiu politic, ca exponent al clasei țărănești în Parlamentul Regatului România, unde își purta cu mândrie, ca o pecete distinctă, costumul popular

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

gorjenesc. Inițial a fost reprezentant al țărânimii gorjene în Consiliul Județean, de unde a fost propulsat în Parlament (1879) pentru câteva decenii. Venit din interiorul clasei țărănești, deci cunoscând foarte bine realitățile din lumea satului, Schileru va avea o atitudine moderată și lucidă, oarecum rezervată față de răsculații din 1907, știind din capul locului care este situația reală și ce se poate face pentru ameliorarea vieții țărănești. De altfel, la sfârșitul lui martie 1907, el a fost acela care a reușit să-i determine pe țăranii strânși la capătul podului de peste Jiu să renunțe la intenția de a pătrunde în oraș, hotărâți a merge la gară pentru a se deplasa la Romanați, „la revoluție”. Dincă îi lămurește pe țărani că, la capătul podului, îi așteaptă tunurile și le dă câte 5 lei, spunându-le: „Duceți-vă acasă, mă, și lăsați revoluția, că ăștia dau cu tunurile în voi”.

Mai totdeauna într-o alergare continuă cu afaceri în țară și străinătate, Dincă Schileru își cheltuiește energia între Bâlteni, satul de adopție după căsătoria din 1868, și ținutul Schelei, între Târgu-Jiu, Craiova și București, iar de aici până în Austria, Germania, Franța, ajungând cu bulgări de antracit, pentru convingerea investitorilor străini – chiar în Parlamentul Regatului Marii Britanii. Om cu credință în Dumnezeu, Dincă a susținut ctitorirea bisericii din Bâlteni. A contribuit și la restaurarea Schitului Locuri Rele din Lainici (1897), portretul său fiind zugrăvit, pe zidul de la intrare, alături de cel al Regelui Carol I, iar în 1898, la Cartiu, a inițiat o mare serbare populară pentru strângerea de fonduri în vederea construirii unei școli. Preocuparea sa pentru învățământ și cultură este relevată și de donațiile de carte către școli și biserici. Astfel, în 1898, cu prilejul încheierii anului școlar, a cumpărat cărți

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

de 500 lei, pe care le-a împărțit premianților de la cele șase școli din Cercul Societății „Luminarea Săteanului”, iar în 1900 a donat Bisericii din Schela 12 volume ale Mineiurilor, care sunt folosite și în prezent pentru susținerea slujbelor religioase. A încetat din viață la 3 iunie 1919, la Bălteni, în vârstă de 73 de ani. Dincă Schileru rămâne o figură exponențială, emblematică a „spiritului pandur”, figură de țăran luminat, înzestrat cu darul cuvântului și al convingerii. Dincolo de personajul pitoresc pe care-l întruchipează ca „întemeietor” al portului gojenesc, Dinca Schileru este, mai întâi de toate, un militant pe tărâmul cauzei țărănești, un lider al țăranismului luminat și al emancipării.

Sursă informații: <https://adevarul.ro>

... De Sfântul Gheorghe “joaca banii”

In satul Andreesti, catun Larga, Sfântul Gheorghe este sarbatorit cu mare evlavie si totodata cu o vie bucurie!

In ajunul zilei de Sfântul Gheorghe la portile oamenilor se pun crengi de fag inverzit, simbolizand renasterea, refacerea, biruinta.

In seara ajunului de Sfântul Gheorghe, cele mai inalte dealuri sunt pline cu focuri.

In general focul este facut din vita de vie, corzile de vita de vie ce se inlatura dupa taiere, din viile locuitorilor.

Focurile foarte mari de pe dealuri erau intretinute in special de membrii comunitatii care sarbatoreau pe Sfântul Gheorghe in familie, multi dintre participanti purtand numele de Gheorghe sau avand in familie membri cu numele acesta sau derivate Gheorghe, Gheorghita, Gigi,

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

Geta. Focul in comunitate era vazut ca un element purificator, “sa arda relele”. Focul era aducator de nou si de bine. In jurul focului sarbatoritii cinsteau participantii aducand gogosi, vin, vin fiert etc.

Trecut de miezul noptii plecau acasa. In urma lor ramanea jar mare, vatra focului inca ardea si se vedea de jos din vatra satului. Cu cat jarul ramas era mai mare, localnicii previzionau un an bun, bogat, rodnic, binecuvantat! Batranii satului foloseau urmatoarea expresie vazand jarul mare ramas sa arda in urma lor: “Priviti, uitati-va cum joaca banii!” Mentinerea jarului nestins, rosu pe dealuri, pana spre dimineata prevestea ca va fi un an bun cu rod bogat, un an cu belsug.

Dimineata comunitatea mergea la biserica si dupa Sfanta Liturghie, in jurul pranzului se adunau la casele lor, unde petreceau de Sfantul Gheorghe.

Sfantul Gheorghe este vazut in comunitatea locala ca un izbavitor al raului, multi din locuitorii satului poarta numele de Gheorghe, Sfantul fiind protectorul acestor case.

Joimarul

Joimarul sau Joia Mare este o zi de sarbatoare care se petrece in Saptamana Patimilor.

... in Joia Mare femeile au deja pregatite ogoarele, gradina, curtea, casa de Sarbatoarea Sfintelor Pasti.

Au adunat boji, in doua brate: unul pentru a arde la cimitir, la capatul celor plecati si un alt brat in curtea lor.

In ajun de Joia Mare, se face un foc in curte. In jurul mesei asezate langa foc se pun scaune. Pe masa sunt randuiti colaci, lumanari, cani in care se pune vin si se tamaie. In general sunt folosite cani de lut.

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

Sunt invitate din sat persoane care in general fac parte din anturajul casei, prieteni, rude, se face focul cu boji, se tamaie masa si fiecare persoana primeste o cana, un colac pentru sufletul celor plecati dintre noi, in viata vesnica. Focul este un element purificator, arde, curateste, vindeca, primeneste, pregateste primenirea si venirea noului, a binelui, a izbavirii. In Joia Mare , dimineata devreme femeile pleaca la cimitir cu bratul de boji, cu lumanari si canuta cu tamaie . Se face focul cu boji la capatul Mortilor, se aprind lumanari si se tamaie. Pentru ei in biserica se lasa o prescure cu lumanare si vin. Persoanele care nu sunt in localitate in aceasta zi si sunt departe in Lumea Mare si care vor sa pastreze traditiile , platesc din sat femei “iertate”, adica cele care traiesc in curatenie, carora le-au murit sotii, sa tamaie, sa aprinda lumanari si focul de boji pentru „plecatii lor” . Este o legatura vie permanenta intre cei plecati si cei ramasi! Focul este un element de sacralitate, Joia Mare este incarcata de emotie, de aducere aminte, de smerenie.

De Sfintii Mihail si Gavriil

In ziua de 8 noiembrie in fiecare an se sarbatoreste hramul satului Andreesti cu Catunele Larga, Marasti, Plusc, Blandulesti.

Dis de dimineata locuitorii se trezesc si pregatesc cosurile cu bucate alese, cu colaci si toate cele ce se dau de pomana pe langa colaci, cu vin, tuica, fructe, lumanari, tamaie si flori.

Lumea satului pleaca de dimineata la biserica. Cand incepe toaca, cei grijulii cu ei, dar si cu cei ce s-au dus, se afla deja in biserica unde incepe Sfanta Liturghie. Inainte

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

de a incepe slujba, participantii ajunsi la biserica dau la altar lumanari in cinstea „Puterilor Ceresti” si in mod special pentru Sfintii Arhangheli Mihail si Gavriil, ocrotitorii spirituali ai bisericii din centrul Satului Andreesti. Parintele sfinteste bucatele pregatite a fi oferite pentru cei plecati, dar si pentru cei vii care participa la aceasta festiva adunare.

Bucatele binecuvantate se impart impreuna cu colacii si o parte din ele sunt puse pe mese in poiana sau pe mesele de sub sopron si servite de intreaga comunitate care participa la hram. Aceasta mancare preparata este adusa de gospodinele participante la biserica la slujba, fiecare persoana aducand dupa posibilitati. Sunt ani in care masa de hram este pregatita cu meniu unic si toti participantii servesc din felurile de mancare pregatite de gospodinele satului.

In meniul mesei de hram sunt nelipsite sarmalele cu turta, piftiile, carne de pasare prajita, cozonac, vin si tuica. Dupa masa de la biserica oamenii pleaca acasa continuand sarbatoarea. Prin anii `70-89, de sarbatoarea Sfintilor Mihail si Gavriil, in Satul Andreesti, tot satul participa la acest eveniment important.

Ajutor... pentru Suflet!

In traditia populara, atunci cand cineva pleaca spre dincolo si incepe Viata de Veci, cei ramasi se ocupa de un anume ritual pentru a ajuta sufletul celui care a plecat sa-si gaseasca odihna. Sunt folosite patru Cruci de lemn: *o cruce de capatai*, care va fi asezata la capatul mormantului imediat dupa inhumare; *o cruce de Izvor* de regula de dimensiuni mai mici care se fixeaza intr-un copac, in imediata vecinatate a fantanii, a stiubeiului care adaposteste

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

Izvorul, pregătit cu multa grijă spre „slobozire”. Slobozirea este o slujbă de binecuvântare pe care preotul o face la sase săptămâni de la trecerea la cele vesnice, atât la Izvorul, cât și la puntea sau podetul de peste o apă, realizate pentru cel plecat.

A treia cruce este *Crucea de trecere sau de punte*. Aceasta cruce se pune lângă punte, pod, podet făcut peste o apă, pentru răposat.

A patra Cruce este *Crucea de Pomenire sau de Marturie*. Ea se pune în Curtea Bisericilor sau la poarta Bisericilor și aduce marturie, aduce aminte despre cel plecat dintre noi – spre <<vesnica pomenire>>. Văzând Crucea celui plecat, acesta rămâne în sufletul și inima satului, este un simbol al neuitării. Crucea de Izvor, Crucea de trecere sau de punte, Crucea de Pomenire sau Marturie se pun la sase săptămâni de la plecarea Creștinului spre Viata Vesnică.

„Curățire”

În satele Comunei Vladimir există obiceiul că atunci când tinerii se mută în casa nouă, după căsătorie, să pună la intrare în curte plante precum: urzici, mentă, busuioc, rozmarin, sofran, cimbru și maghiran. Povestea din bătrâni spune că rolul lor este de a curăți gândurile celui care intră în curte: să nu aibă invidie, să nu deoache, să nu vină cu gânduri rele, cu alte cuvinte – când vad aceste plante – oaspetii - să trăiască o <<curățire>>!

De Buna Vestire (Blagovestenia) 25 martie

Sărbătoarea Bunei Vestiri, în credința populară a locului, anunță venirea Primăverii, înfrunzirea codrului și cântatul cucului. Satenii merg la slujbă de la Biserică, iar

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

cand se intorc acasa gospodinele pregatesc mamaliga si peste pe care il trag prin faina de porumb, consumandu-l cu mujdei de usturoi. Localnicii considera ca e de bine sa auda cantatul cucului, dupa ce au mancat ceva . Daca aud cucul cantand pe nemancate atunci din familie pleaca cineva in lumea fara dor! Se spune că în această zi are loc primul cântec al cucului.

Tradiția mai spune că în aceasta zi flăcăii și fetele îl întrebau pe cuc când se vor căsători:

„Cucule voinicule

Câți ani îmi vei da

Până ce m-oi însura/ (mărita)?”.

Dacă se întâmpla ca după rostirea acestor cuvinte cucul să cânte, cântecul echivala cu un an de așteptare.

Dacă el nu cânta, tăcerea sa era semn, pentru o căsătorie grabnică.

Se spune că, dacă în ziua de Blagoveștenie timpul va fi frumos, tot anul are să fie rodnic și bun, cum va fi vremea în ziua de Buna Vestire așa va fi și de Paște. Dacă de Buna Vestire se află și frunza verde, atunci anul va fi imbelșugat.

Obicei in prima sambata din Postul Pastelui

Aceasta este ziua în care credincioșii îl sărbătoresc pe **Sfântul Teodor Tiron**, pentru o minune săvârșită la mulți ani după trecerea sa la cele veșnice. Este pomenit anual pe 17 februarie.

Ziua Sfântului Teodor este numită și Sâmbăta Colivelor, gospodinele pregătesc colivă din grâu fiert.

Din sâmbăta Sfântului Teodor Tiron și până în sâmbăta săracului Lazăr, în fiecare sâmbătă se face pomenirea celor adormiți, cu pâine, vin și colivă.

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

Vinerea dinainte de sărbătorirea Sfântului Toader este „Vinerea Sântoaderului ”sau „Vinerea de după Lăsatul Secului de Paște”. În aceasta saptamana, înainte de cantatul cocosului, miercuri spre joi noaptea, fetele scoteau rădăcina Homanului („Iarba Mare”). Aceasta iarba este întrebuințată în medicina populară, fetele o fierbeau și se spalau cu apa pe cap, vineri, invocându-l pe Sântoaderul cel Mare:

„Toadere, Sântoadere
Dă costiță fetelor
Ca și coada iepelor”.

Femeile nu au voie să muncească în această zi, iar spălătul rufelor, mai ales cu mână, este considerat a fi mare păcat. În această sâmbătă rudele nu trebuie să se certe pentru că vor avea parte de un an plin de necazuri, este o sarbatoare a familiei când copiii se întâlnesc cu părinții și sarbatoresc pe Sfântul Teodor Tiron.

Ziua de Sânziene sau Drăgaica (24 iunie)

În plan religios, Sânzienele se asociază cu sărbătoarea nașterii Sfântului Ioan Botezătorul. În calendar avem astfel cruce cu roșu, ceea ce înseamnă o zi de mare sărbătoare în care nu se spală, nu se merge la lucru la câmp și nu se fac treburi casnice. Localnicii considera că, cine lucrează în ziua de Sânziene va fi pocit sau va înnebuni. În ajun de Sânziene, oamenii se culcau devreme pentru a nu fi „atinsi” de „iele”. Acestea sunt niște ființe supranaturale extraordinar de frumoase, asemenea unor zâne, care trăiesc în păduri sau pe câmpii. În noaptea de Sânziene se prind în horă, cântă și dansează pe cer iar cine le vede trebuie să nu vorbească și să nu se miste, ca să nu își piarda

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

mintile. Oamenii merg la Biserica în ziua de Sanziene, iar când se întorc culeg plante medicinale de pe câmp, considerându-se ca „sunt cu leac”, dacă se culeg în această zi. Uneori cucul încetează să cânte înainte de Sanziene. Acesta este un semn rău, anunță că vara va fi extraordinar de secetoasă. De regulă cucul încetează să mai cânte în ziua lui Sfântul Petru și Pavel, pe 29 iunie.

In ziua de 29 Iunie, de Sfintii Apostoli Petru si Pavel

Obiceiul este să se ducă la Biserica mere dulci, pere timpurii, locuitorii considerând că dacă dau de pomana aceste fructe vor avea un an cu belsug.

- **De Sarbatoarea Sfintei Treimi, de Rusalii** oamenii se duc la Biserica cu tulpini de pelin, frunze de nuc și crengute de tei. Frunzele simbolizează limbile de foc ale Sfântului Duh care se pogoară peste credincioși.

- În **Ajunul Adormirii Maicii Domnului** credincioșii merg la Biserică și cântă Prohodul Adormirii Maicii Domnului dând totodată ocol de trei ori la Biserică. În ziua hramului pe 15 august tot satul care are membri din familie cu numele Maria, Marius, Marian au musafiri. După ce se vine de la biserică se intră în atmosfera de sărbătoare, gospodinele pregătind cu grijă bucate alese.

- Într-un an calendaristic, există mai multe zile în care se face **pomenirea mortilor**. Trei dintre aceste zile, în comuna Vladimir sunt extrem de importante : **Mosii de iarna, Mosii de vara, Mosii de toamna**.

Mosii de iarna marchează începutul celor Șapte Sâmbete ale

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

Morților. Aceasta dată este fix înainte de Duminică Înfricoșătoarei Judecăți, cunoscută și sub numele de Lăsatul Secului de Carne pentru intrarea în Postul Paștelui. Cu ocazia acestei sărbători se dau de pomana piftii în strachini de lut însoțite de linguri de lemn și lumanări aprinse. În această zi este interzis să lucrezi sau să faci diferite treburi casnice, această regulă aplicându-se în special femeilor. Credința populară spune că aduce ghinion dacă femeile trebuiesc în Sămbăta morților, ca li se întoarce pomana și vor avea stări în care vor tremura ca piftia.

„Mosii de vara” se țin în sămbăta dinaintea Duminicii Pogorârii Duhului Sfânt, adică în Sămbăta Rusaliilor când se dau de pomana cirese, frați, capsuni.

„Mosii de Toamna” se sărbătoresc în preajma sărbătorii de Sfântul Dumitru, Izvoratorul de Mir. Sfântul Dumitru este considerat un sfânt generos, care aduce caselor binecuvântare, protecție și spor. Lumea satului consideră că la Sfântul Dumitru poate se număra și se taie bobocii, adică să vadă rezultatul muncii de pește vara. Cu ocazia acestei sărbători, în comuna Vladimir, sat Andrești se obișnuiește să se dea de pomana pentru cei adormiți friptura de pasare : curcan, găscă, rată, pui.

Rod bun și Petitori

După „Sfânta Maria Mică”, adică după 8 septembrie, oamenii pun în pământ graul pentru recolta anului viitor, pun în pahare, în borcane, în cutii, graul – să încoltească și să răsară. De Sfântul Andrei, graul sanatos ar trebui să fie înalt de 8 – 10 cm. Recipientele cu graul rasarit sunt puse la masă de Sfântul Andrei să înveselească mesele anunțând

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

rod bogat. În ajunul zilei de Sfantul Andrei fetele nemaritate, care vor sa se marite, se spala cu apa sfintita pastrata de la Boboteaza si pun busuioc sub cap asteptand sa isi viseze ursitul. Gospodinele pun la usi, la intrarea in casa, dar si la ferestre – usturoi, ca sa fie ferita casa de rau si de rele.

Sfantul Andrei poate fi aducator atat de rod bun, cat si de petitori!

Ignatul (20 decembrie) - «Pregatiti de Sarbatoare»!

În sate din Comuna Vladimir, sarbatoarea Ignatului (20 decembrie) marcheaza inceputul Sarbatorilor de iarna. Ignatul trebuie sa ii gaseasca pe gospodari cu casele curate si pregatite de sarbatoare.

Porcii sunt sacrificati în Ziua de Ignat. În credinta populara a locului, daca sunt sacrificati în aceasta zi, porcii nu simt nici o durere. După sacrificare, transare si asezarea carnii gazda pregateste „pomana porcului”. Meniul servit la aceasta masa din gospodarii, după sacrificarea porcului este compus din: varza acra calita, turta, carne de porc fripta la ceaun, dovleac turcesc copt, tuica si vin fiert. Primii invitati la masa sunt: macelarul, ajutoarele si apoi gospodarul cu familia. Dacă din familie tin post, atunci meniul lor de post este compus din: varza acra calita, fasole batuta, turta si dovleac turcesc copt.

Sursă informații: Laura Dragu / Dorina Popescu

Legenda:

- - *Poveste, Povestire, Legendă*
- - *Datină, Obicei, Tradiție*

PROIECTE AGENȚIA GORJ TURISM ȘI A.P.P.T. „GORJUL”

1. Proiectul „Marul de Aur pentru Orasul lui Brancusi”

S-a desfasurat in 5 etape, in perioada martie 2012 – octombrie 2014

In data 14.10.2014 a fost decernat trofeul „Marul de Aur” pentru orasul Targu-Jiu; mai multe detalii gasiti in cartea „Golden Apple for the city of Brancusi” - <http://www.asociatiagorjul.ro/>

2. Proiectul EDEN – Turism si Gastronomie, Tismana, 2015

Comisia Europeana a lansat in anul 2006 Proiectul EDEN - „European Destinations of Excellence. Obiectivele urmarite vizeaza cresterea vizibilitatii destinatiilor non-traditionale, cresterea constientizarii asupra diversitatii si calitatii ofertei turistice europene, reducerea sezonality, sustinerea turismului durabil, crearea de retele intre

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

destinatii. In urma concursurilor organizate de catre Autoritatile Nationale de Turism din fiecare stat participant la proiect, are loc desemnarea Destinatiilor Europene de Excelenta: winner (locul I), respectiv runners-up (locurile II – V). Tismana a participat in anul 2015. In luna iulie, Tismana a obtinut locul III la concursul european EDEN – Turism si Gastronomie. Locul I a fost ocupat de Marginimea Sibiului, locul II de Colinele Transilvaniei, iar locul IV de judetul Neamt. Locul III ocupat de Tismana confirma ca in <<Gorjul Istoric si Pitoresc>> sunt multe locuri care merita a fi vizitate.

3. In 2021, Agentia Gorj Turism si A.P.P.T. „Gorjul” au realizat trei Rute Cultural Turistice avizate de Ministerul Economiei, Antreprenoriatului si Turismului:

A. Ruta „Manastiri din Oltenia” – dezvoltata pe plan national si avizata prin adresa de la Minister nr. 3344/20.05.2021

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

B. Ruta „Geniul Taran Constantin Brancusi si patrimoniul cultural al judetului Gorj” – dezvoltata pe plan regional si avizata prin adresa de la Minister nr. 3344/20.05.2021

C. Ruta destinatiilor Turistice din Romania premiate de Federatia Internationala a Jurnalistilor si Scriitorilor din Turism (FIJET) cu trofeul de excelenta „Marul de Aur” – dezvoltata pe plan national si avizata prin adresa de la Minister nr. 570854/07.06.2021

4. Tot in 2021 am realizat proiectul ”Lada de Zestre - Durabilitate, Sustenabilitate, Predictibilitate” – evenimentul a fost organizat pentru lansarea rutelor culturale „Manastiri din Oltenia”, respectiv „Geniul Taran Constantin Brancusi si patrimoniul cultural al judetului Gorj”, dar si ca un argument pentru Turismul Organizat.

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

ÎNCEPUTUL ÎNCEPUTURILOR

5. Povestea continuă... în 10.06.2022 A.P.P.T. „Gorjul”, Asociația „Acasă la Brâncuși”, ANAT Regiunea SV Oltenia și Agenția Gorj Turism organizează evenimentul intitulat „Turismul – Industria Verde”. Acesta este un indemn la responsabilitate în turism, la cunoașterea istoriei, culturii, etnografiei, la promovarea Turismului Organizat, la Protejarea Naturii, la pastrarea și conservarea «fondului imaterial românesc»! Are loc lansarea cărții „Începutul Începuturilor” - cartea cu Povesti, Povestiri, Tradiții, Datini, Obiceiuri «de la lume adunate și înapoi la lume date»!

CUPRINS

TÂRGU-JIU	7
ARCANI.....	15
ALIMPEȘTI.....	20
BAIA DE FIER.....	23
BĂLĂNEȘTI.....	26
BĂRBĂTEȘTI	29
BĂLEȘTI	32
BUMBEȘTI-JIU.....	34
BUMBEȘTI-PIȚIC.....	42
BENGEȘTI-CIOCADIA.....	44
BÂLTENI.....	46
BUSTUCHIN	47
CRASNA	49
DĂNEȘTI	52
FĂRCĂȘEȘTI.....	53
GĂLEȘOAI.....	58
JUPÂNEȘTI	61
LOGREȘTI.....	63
MUȘETEȘTI.....	66
MOTRU	68
NOVACI	75
PADEȘ.....	78
PEȘTIȘANI.....	81
POLOVRAGI	97
RUNCU	102
SAMARINEȘTI.....	104
STOINA	105
TISMANA	107
TÂRGU-CĂRBUNEȘTI	119
TURCENI.....	121
TURBUREA	127
TURCINEȘTI	128
VLADIMIR.....	130
PROIECTE AGENTIA GORJ TURISM ȘI A.P.P.T. „GORJUL”	145

Pre-press & print:

S.C. TIPOGRAFIA PROD COM S.R.L.
Târgu-Jiu, Gorj, str. Lt. Col. Dumitru Petrescu, nr.20
Tel. 0253-212.991, Fax 0253-218.343
E-mail: tipografia.prodcom@gmail.com

Povestea Dragobetului...

Legenda spune că mama lui, Dochia, era recunoscută pentru frumusețea sa: când o întâlneai nu îți mai puteai lua ochii de la părul ei auriu, împletit în două cozi lungi, lungi, pielea albă și buzele roșii ca fragii. Când era tânără, locuia într-o colibă la poalele muntelui, unde, într-o noapte, un nor fin a coborât pe pământ și a îmbrățișat-o cu iubire.

Așa a venit pe lume Dragobete, chiar pe 24 februarie.

Pe 24 februarie, la naștere, în jurul lui Dragobete s-au adunat 4 zâne - Primăvara, Vara, Toamna și Iarna. Fiecare dintre ele i-a adus în dar ce-i mai frumos pe lume. Primăvara i-a dat iubirea, prospețimea florilor și tinerețea fără bătrânețe. Vara i-a dăruit împlinirea dragostei și dulceața fructelor. Toamna i-a adus un fluier care să-i țină de urât, dar care să-i și înveselească pe oameni cu cântecelul lui. Iar Iarna i-a țesut o hainuță albă ca neaua.

Auți au trecut, iar Dragobete a ajuns să fie îndrăgît de toți cei din jurul său, mai ales că era mereu vesel și cânta din fluier așa de frumos încât toate fetele erau vrăjite de talentul său.

Într-o zi, când se plimba prin munți, băiatul a întâlnit un bătrân înțelept care l-a învățat o mulțime de lucruri cum ar fi să recunoască plantele medicinale, să vorbească cu păsările și să nu-i mai fie frică de animalele sălbatice. De atunci se spune că, la sfârșit de iarnă și început de primăvară, Dragobete oficiază nunțile păsărilor în cer. El a devenit simbolul tinereții, veseliei și iubirii și e adesea numit "Cap de primăvară", "Năvalnicul" sau "Logodnicul Păsărilor". Pe 24 februarie, când zburătoarele încep să își împletească micuțele cuiburi, cele fără pereche în aceasta zi rămân singure tot anul.

La fel se întâmplă și cu băieții și fetele. În această zi băieții încearcă să le fure câte un sărut fetelor dragi, de unde și expresia "Dragobetele sărută fetele".

Mai mult, în noaptea de 23 spre 24 februarie, legenda spune că Dragobetele apare în visele băieților și îi învață tainele iubirii, astfel încât pe 24 să se formeze cât mai multe cupluri de tineri care să fie fericiți până la adânci bătrâneți.

Și știi de ce i se mai spune și Năvalnicul? De la planta cu același nume, asociată cu dragostea. Și astăzi unele tinere mai poartă la piept punguțe de mătase cu această plantă pentru noroc în iubire.

„Dragobetele sărută fetele...”

ISBN 978-606-042-229-7